

SOMMAR VINTER SJÖ och SNO

TOINI
TOPELIUS
SOMMAR SJÖ
OCH
VINTERSNO

UNIV. BIBLIOTH.
* 1901 *
HELSINGFORS

TOINI TOPELIUS

SOMMARSJÖ OCH VINTERSNÖ

ANDRA SAMLINGEN

CHOKOLADENBURG.

SOMMARSJÖ OCH VINTERSNÖ

SAGOR OCH BERÄTTELSE

AF

TOINI TOPELIUS

ANDRA SAMLINGEN

MEÐ 9 HELSIDESBILDER

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1900.

Sommarsjö och Vintersnö.

Rosa Sommarsjö var en liten ljusblå flicka, som satt i vassen vid stranden och band kransar af näckrosor. En krans hade hon på hufvudet och en hade hon i knäet. Och det såg ut, som hade den simmat på vägen, där den låg i hennes ljusblå famn.

Rosa lekte, att näckrosorna voro sagor, dem hon knöt samman för att ha till hands när vintern kom. Då skulle hon icke kunna sitta ute i vassen i solskenet, då kunde det vara bra att ha sagorna hängande i kakelugnssnöret, medan den muntra brasan brann, och hon bara behöfde sträcka ut handen för att få hvilken hon ville.

— Det här är sagan om *Snöhvít* och dvärgarna; — det här är *Törnrosa*; det här är *Björken och stjärnan* och det här är *prinsessan Lindagull*, — sade Rosa, i det hon med sitt finger smekte de hvita näckrosbladen. — Håll er nu ordentligt, söta små sagor, att jag kan känna igen er i vinter!

Många fler sagor band Rosa samman och lät dem flyta som hvita fåglar på den blåa sommarsjön.

Medan hon höll på härmed, blef vinden i en hast kylig, och solen kröp i moln. — Hu, så kallt! — tänkte Rosa, — nu frysa mina sagor bort . . . men inte de bästa ändå, ty de äro odödliga. Men hvart tog solen vägen?

Då stod där plötsligt vid hennes sida en gosse, så stor som hon själf, med friska röda kinder och en hvit rock, som var drypande våt.

— God dag, Rosa Sommarsjö, — sade gossen, — känner du igen mig?

— Nej, är det du, Kalle Vintersnö, — utbrast Rosa och räckte honom handen. — Det är länge sedan vi råkats. Hvad har du att göra här midt ibland mina blommor?

— Jo, jag kom på ett ryck för att se efter, om den fästningen finnes kvar, som jag byggde i vintras, — sade Kalle och tittade sig omkring. — Och just här hade jag byggt en så präktig, hvit brygga!

— Pytt också! — skrattade Rosa, — sådant snömos har inte långt lif. Ser du inte, att både fästningen och bryggan runnit bort i min sjö? Du kan gärna gå din väg igen, du gör illa åt mina blommor.

— Vänta, vänta, mamsell Sommarputt, var inte så precis i munnen! Bjud mig hellre på en bit is ur is-skåpet och öppna för all del ett fönster för nordavinden, ser du inte, att jag smälter upp?

— Just rätt och lagom åt dig, Kalle Snöboll, som går här och spökar utan rim och reson. Ser du inte hur mina näckrosor hänga hufvudet i kylan, rätt nu dö de bort och alla sagor med dem . . .

— Liksom mitt vinterarbete drunknat i din blåa sjö, — sade Kalle Vintersnö, — det var *mina* sagor, det!

SOMMARSJÖ OCH VINTERSNÖ.

— Nej, voro fästningen och bryggan dina sagor? — utbrast Rosa road, — då var det synd, att de skulle dö! Men de voro väl inte *riktiga*, de heller, ty det, som är *riktigt vackert*, dör aldrig.

— Kan nog hända, — sade Kalle fundersamt. — Men så göra vi om det en annan gång och så igen en gång, tills vi få något, som håller. Du binder dina sagor af näckrosor och låter dem simma på sjön... hvitt och blått... Jag bygger mina af den hvitaste snö och låter dem afteckna sig mot den ljusblå vinterhimlen. Det är också hvitt och blått... det är Finlands flagga, du!

— Ack ja, så vackert! — utbrast Rosa förtjust. — Ser du, så fin min blåa klädning gör sig mot din hvita rock, — fastän den, ursäkta, blifvit litet suddig af vår-regnet! Kom, tag mig om lifvet, så väfva vi Finlands flagga i blått och hvitt! Vi skola hålla våra färger klara, skola vi icke? De betyda ju *trohet* och *oskuld*... Jag vill troget vattna Finlands gröna stränder och knyta mina vackraste kransar till dess glädje...

— Och jag vill bädda dess åkerfält med mina mjukaste drifvor, så att de ej frysa, och så vill jag, ärligt och utan svek bygga dess vägar starka och raka, som det anstår en redlig finsk gosse... Men nu måste jag gå, annars smälter jag bort till en vattenpuss. Adjö med dig, lilla mamsell Sommarskvätt, förlåt, om jag har generat!

— Det har du, förstås, — log Rosa. — Men se här får du en näckros till minne! Jag skall följa dig ett stycke på väg.

— Och se här får du litet snöslask till en portion

à la glace i sommarvärmen, — skrattade Kalle Vintersnö och kramade en våt snöboll i Rosas nacke.

Så togo de hvarandra i handen och dansade bort öfver ängen...

Lintulisa.

Vet du, hvad en ödemark är — har du sett en sådan? En ödemark är icke en stor stad med stenlagda gator, där vagnar skramla och människor trängas. Icke heller är det en liten stad, där barnen kasta boll och hoppa hage på det tysta, dammande torget. En ödemark är en stor, ödslig bygd, utan kyrka och prästgård, utan telefon och spårväg, utan gaslyktor och strålande butiker. Små stugor gömma sig där långt från hvarandra i de stora skogarna. Silfverglittrande spindelväf hänger i långa draperier mellan buskar och träd; det är skogens telefonledning. Ekorrar, harar och skogsfåglar röra sig vigt i de ogenomträngliga snåren, och vid kärrets stränder hör man grodornas kväkande under stilla sommaraftnar. Sällan trampar en människofot dessa stiglösa nejder, och sällan hör man en människoröst där framlocka bergens eko. Linnean blandar sin doft med den kådiga lukten från gran och tall och med porsrisets litet skarpa doft från de dyiga kärren. Där är kyligt, lugnt och tyst under de höga furorna, men ousägligt vackert talar ödemarken sitt språk till den, som förstår det.

Vid kanten af en sådan stor, ödslig skog låg en liten nytimrad stuga, där bjälkarna lyste hvita, och fönsterrutorna glimmade i solnedgången. Den låg där, ensam och gömd, utan grannar på två mils afstånd och med tre mil till kyrka, präst och läkare. Till torpet hörde ett potatisland, en gärdesgård, en brunn och en get, — det var hela rikedom.

Men i stugan bodde förnöjsamt folk, och där man är nöjd, är man alltid rik nog. Far, mor och lilla Lintulisa* tyckte sig hafva allt hvad de behöfde, när de hade gröt i sin gryta, bröd på sitt spett och en klunk getmjölk att dricka till maten.

Lintulisa var sju år. Hon växte upp utan syskon, utan lekkamrater, utan annat sällskap än Nelly, geten, och den stora, djupa skogen. Men därborta hade hon många vänner. Ekorren, som kilade upp och ned i granarna och tuggade deras kottar, och orren och tjädern och snöripan, som kuttrade så bekant, när hon gick förbi. Så var där en lång, lång fura, som hon kallade *Lång-topp* eller *Långt-opp* och en annan, som hon kallade *Sol-topp*, för att solen om förmiddagen gungade i dess högsta topp. En sten hade hon, som hon kallade *Mossaknut*, och där satt hon som i den yppersta soffa.

Ingen hade någonsin berättat en saga för henne; hon visste intet om troll, jättar och älfvor. Men hela skogen var som en saga, hon upplefde alltid något nytt; hon lekte, att allting där lefde, förstod och talade till henne. Aldrig var hon rädd att leka där allena. Far och mor hade varnat henne för björnen, som ofta visade sig i trakten och snappade bort grannarnas kreatur, men hon hade aldrig sett honom och trodde icke, att

* *Lintu* betyder fågel på finska.

någon kunde vara elak och stygg i hennes vackra och fredliga skogsvärld.

Den bästa vän Lintulisa hade, var likväl den djupa lilla skogssjön, dit en stig ledde från stugan. Dess vatten var mörkt och spegelblankt, dess stränder mjuka och gröna. När Lintulisa kom ned till stranden, mötte henne i sjön en annan liten flicka med bruna ögon och lingult hår, en flicka, som nickade och skrattade precis som hon själf.

Lintulisa hade aldrig sett en spegel och visste därför icke, att det var sig själf hon såg i det blanka vattnet. Hennes glädje var stor, när hon fann, att den lilla främmande flickan gick klädd som hon själf. Bar Lintulisa en röd kjol, så hade *Näckrosa* — så kallade hon den lilla flickan i sjön — en dylik; knöt Lisa en duk kring sitt gula hår, så gjorde *Näckrosa* detsamma. Det var rysligt roligt, tyckte Lisa. Och hon kunde stå långa stunder vid stranden och leka med sin spegelbild. Men när hon ville locka *Näckrosa* upp på land, så ville inte *Näckrosa*. Hon ville inte se *Långtopp* och *Soltopp* och *Mossaknut*, det tyckte Lisa var illa gjort af henne. Så grät Lisa en liten skvätt, och då grät också *Näckrosa*. Kanske hade stackars lilla *Näckrosa* inga fötter att gå med; hon hade visst bara en röd kjol och under den en fiskstjärt, med hvilken hon plaskade, när hon dök ned i vattnet.

Som många ensamma barn, hade Lintulisa vant sig att tala högt till sina stumma lekkamrater. De kunde aldrig svara, men hon såg godt, att de förstodo henne.

— God dag, *Långtopp!* — sade hon och tittade upp mellan de tätta grenarna. *Långtopp* nickade och susade något, som Lisa nog förstod.

— Ja, — svarade hon, — jag har varit hos Näckrosa i dag, och hon hade glömt att tvätta sina händer, alldeles som jag, och hon skrattade åt mig, och hon hade tappat sitt flätband . . .

Soltopp vinkade henne till sig, och Lisa slog armarna kring hans skrofliga stam. — Du har inte kammat ditt hår i dag . . . stå stilla, så skall jag göra det. Mina fingrar äro kammen . . . så där, nu skall jag fläta dig . . .

Hon tog granens långa gröna hår och tvinnade det till en smal piska och knöt ett grässtrå omkring, som mamma gjorde med hennes egen gula lugg.

— Seså, nu är du fin och färdig! Gå nu inte och slaska ned dig i kärret, ty då får du ris. Nu skall jag hämta vatten åt er, det är så illande hett i dag.

Och hon hämtade med en näfverrifva vatten ur Näckrosas sjö och lät granarna doppa sina grenar i det svala vattnet.

Så gick hon till *Mossaknut* och lade sig raklång i den mjuka mossan. — Vet du, Mossa, jag har funnit sex smultron i dag . . . du skall få tre, om du är snäll. Och Nelly har trampat på en glasbit i dag och har ondt i foten . . . Du, Mossa, kan du icke säga goddag till mig? Åjo . . . du kan nog, du rör på munnen . . . det där är din mun. — Och Lisa stack sitt finger i en smal spricka i stenen. — Men tala kan du icke, stackars Mossa. Säg, hvarför är du så styf i munnen och hvarför har du ingen tunga? Jag har en tunga, jag!

— Men du har en så vacker grön klädning och ett bälte af linneablommor? Och du skall snart lära dig tala . . . du kan bestämdt redan hviska! Så skall jag lära dig sjunga: »Vårt land, vårt land, vårt fosterland!»

Hon lutade sin varma kind mot den mjuka mossan och slog sin arm kring stenens ena hörn. Mossaknut gjorde sig så behaglig som möjligt, burrade upp sitt gröna hår och bjöd henne sin mjukaste famn. De förstodo hvarandra, de hade roligt tillsammans, och här lekte Lintulisa, tills hon hörde mor ropa från farstukvisten, att kvällsvarden var färdig.

En dag skulle far gå ett stycke längre bort från stugan för att gärda in ett nytt potatisland. Han brukade få sin vägkost med sig, men i dag hade mor icke hunnit få svagdrickat färdigt så tidigt på morgonen.

— Jag skickar Lisa med det senare, — sade mor, — och en färsk hålkaka kan du också få till dess.

Far gick, sedan han noga beskrifvit vägen för Lisa, och när mor bryggt drickat färdigt och fått brödet ur ugnen, gjorde sig Lisa i ordning att gå.

— Minns du vägen, barn? — frågade mor.

Ja, det gjorde Lisa. Mor knöt kakan i ett snöre kring hennes hals och gaf henne det fyllda dricksstopet, som hon måste bära med bägge händerna.

— Gå försiktigt, så du icke snafvar med stopet! — ropade mor efter henne.

Det var en varm dag, men inne i skogen var svalt. Lintulisa gick varligt stigen framåt, småpratande och sjungande. Hon upptäckte nya märkvärdigheter vid hvarje steg och stannade ofta för att betrakta en myrstack eller en källa, som porlade fram mellan stenarna i diket, eller en ekorre, som satt och tuggade gran-kottar i toppen af en gran. Hon plockade några smultron i sin kjolficka, — dem skulle Näckrosa ha — och några stoppade hon i sin egen mun.

Men dricksstopet var tungt att bära, och äfven

kakan väjde betydligt. Hon ställde stopet ifrån sig, satte sig ned och löste kakan från bandet. Nu skulle hon hvila sig.

Det var så stilla i skogen. Fåglarna togo sig en middagslur, kådan sipprade ned längs granarnas stammar i stora gula pärlor. Lintulisa försjönk i funderingar, lutade kinden mot en sten och — bäst som det var, så somnade hon.

Lilla Lisa, du sofver så trygg i din kära skog, som om änglar hölle vakt öfver dig. Du drömmer, att Näckrosa stiger upp ur sjön, att hon tar dig i handen och leder dig längs svala, blåa stigar ned till sin stuga under insjöns yta. Där hänger det gröna abborgräset som jalousier för fönstret, och några kaffekoppar af mussel skal stå radade på en hylla i hörnet. En stor fisk kommer simmande . . . den blir allt större . . . den får gröna kjolar och blå tröja och stora, stora gröna ögon. Det är Näckrosas mamma, tänker Lintulisa. Fisken simmar ut genom fönstret och kommer in igen, klädd i grå vadmalsbyxor och skjortärmar . . . det är Näckrosas pappa. Och så bjuder Näckrosa henne en tallrik risgrynsgröt, det bästa Lisa vet, och tallriken är så rågad, att gröten rinner ut öfver alla kanter, ned på golfvet . . . fyller hela rummet . . . flyter ut öfver tröskeln, långt bort i skogen. Alla simma i gröt, och Lintulisa tycker att det är litet för mycket af det goda . . .

Du drömmer, Lilla Lisa, och anar icke, att en stor fara nalkas din bädd.

Tunga, klumpiga steg höras på afstånd. De komma närmare . . . bum, bum, bum, ljuder det ur snåret. Är det någon af skogens jättar, som går att besöka kända, kära platser? Nej, det är bara en björn, en riktigt

stor, lurfvig björnhane, som är ute och promenerar i skogen.

Han snusar nyfiket, när han känner lukten af lilla Lisa och nalkas henne försiktigt med nosen mot marken. Hon hör honom icke, hon drömmer just nu, att hon öser risgrynsgröten i en stor så för att föra hem till far och mor, och detta förtroende gör Nalle välvilligt stämd mot henne.

— Sof du bara, Lintulisa, — brummar han — jag skall inte göra dig illa. Jag ser, att en hvit ängel står vid din sida och håller sin hand öfver dig. Du är skogens skötebarn, alla träds och blommors vän, jag hör huru de hviska och susa: gör henne inte illa! Och jag skall inte smaka på dig en gång, jag skall strax gå min väg... Men vänta... hvad har du där? Minsann, är det icke en kaka färskt bröd! Och jag, som tycker så förskräckligt om färskt bröd! Du bjuder mig väl på kakan, lilla Lisa, jag har ännu en lång väg att luffa i dag?

Med god smak snaskade Nalle i sig den färska hålkakan och skulle just begifva sig därifrån, då han blef varse svagdricksstopet. — Hvad har du i muggen där? Raraste färska svagdricka! Och jag, som tycker så förskräckligt om svagdricka! Jag måste få dricka din skål, innan jag går... Skål, lilla Lisa! När du kommer till mig, skall jag bjuda dig på åkerbär och källvatten, det är inte att förakta... Nu går jag, tack för kalaset! Bum, bum, bum...

Så läppjade Nalle försiktigt i sig hvar droppe ur stopet, slickade sig om munnen och klef med långa steg bort genom skogen.

Lintulisa sof ännu, men så begynte solen skina

henne rätt i ansiktet, så hon vaknade. Hon gnuggade sina ögon och gäspade. Hade hon sofvit? Och pappa, som väntade på maten! Nu måste hon skynda sig.

Men hvar i all världen var brödet? Hon hade ju lagt det bredvid sig. Bredvid henne låg stopet kullstjälpt, icke en droppe fanns kvar. Hade hon stött omkull det i sömnen?

Hon kände sig illa till mods och hade stor lust att gråta. Hvad skulle far säga?

Men i detsamma hörde hon hastiga steg bakom sig, och far själf kom springande emot henne, blek och skrämmd.

— Gud ske lof, att du lefver, Lisa lill', — sade han och lyfte henne i sin famn. — Vet du, jag såg nyss en stor björn komma rakt från detta håll, och som jag visste, att du var på väg med maten, blef jag rädd och sprang från arbetet.

— Inte såg jag någon björn, pappa, jag var hos Näckrosa. Men nu har jag ingen mat till dig, är du ledsen?

— Det är Nalle, som ätit min frukost, han tog kakan i stället för dig. Men nu tar jag dig i stället för kakan och så gå vi hem till mor.

Mor blef icke litet förskräckt, när hon hörde, hvad som hade händt, och den dagen blef Lisa firad riktigt som en prästgårdsfröken. Hon fick mjölgröt med sirap på och två sockerbitar till efterrätt; hon hade ju varit så godt som i björnens gap.

Men när solen långsamt begynte sjunka, och skuggorna blefvo långa i skogen, smög sig Lisa bort till sin kära sjö att berätta för Näckrosa och de andra vänerna sitt äfventyr med Nalle björn. De lyssnade och

hviskade till hvarandra, och Lisa kunde höra, huru de sade:

»God dag, lilla Lisa, välkommen igen!
Du är ju vår allra som sötaste vän.
Se, solstrålen dansar,
och skogen sig kransar
af glädje, att Lisa oss tillhör än.

Och alla de björnar, som vandra i skog,
ej göra dig illa; de veta det nog,
att änglar dig skydda.
Kom, bygg dig en hydda
i skogen, som aldrig ännu dig bedrog!»

Lintulisa slog sin arm först kring *Långtopp* och sen kring *Soltopp* och kysste deras stammar. — Jag skall aldrig glömma er, — sade hon. — Och här vill jag leka, tills jag blir en gammal, gammal gumma!...

Dödens ängel.

Dödens ängel, den vackra, blida, sorgbundna ängeln, gick att plocka blommor på jordens ängsmarker. Blommorna voro människor, gamla, unga och små barn, och ängeln samlade dem till den bukett, som han hvarje dag på sin Herres befallning nedlade för hans tron.

I ängeln bukett funnos blommor af alla slag, från de skönaste, praktfullaste rosor, som vuxit i jordens lustgårdar, till små bleka förkrympta plantor, som vuxit upp ur den fattiges torftiga jord. Där funnos späda knoppar, hvilka icke hunnit slå ut i blom, och där funnos svartnade, förtorkade stänglar, hvilkas blomstrings-tid var för länge sedan förbi. Men ängeln bröt dem alla med samma omsorg och samma kärlek. Och, när han fört dem upp till den solbelysta trädgård, som omgaf Guds tron, se, då öppnade sig alla de små knopparna, och de halfdöda stänglarna slogo ut i ny fågring. Guds ögon hvilade med samma kärlek på dem alla.

Men på jorden, där ängeln gick fram, var det sorg och tårar. Han böjde sig ned för att bryta en vacker, nyss utslagen blomma, men hon vek förfärad tillbaka. — Jag vill icke — jag vill icke! — utbrast hon och

slöt sina ögon för att icke se den majestätiska ängeln vid hennes sida.

— Stackars barn, — sade denne mildt, — du vet ej ditt eget bästa. Du vet ej, att hvad jag bjuder dig är långt härligare, än det som dina ögon hittills skådat.

— Men jag är så ung... bryt mig icke ännu! Låt mitt lif här nere bära helst en endaste liten frukt — bad blomman.

— Vet du icke, att de krafter till blomstring och frukt, som du bär inom dig, skola nå en långt rikare utveckling däruppe, än i dessa skumma dalar?

Blomman sänkte sitt hufvud, och dess klarröda färg brann ett ögonblick ännu klarare än förut. — Och så, ser du... — stammade hon — har jag nyss lärt mig det ljufvaste på jorden... konsten att älska. Låt mig lefva och älska ännu en liten tid!

Ängeln smålog med outsäglig mildhet. — Du skall få smaka denna lycka i dess högsta och renaste form, — sade han — ty i det land, dit jag för dig, är luften mättad af en odödlig kärlek.

— Nåväl, tag mig då! — sade blomman undergifvet. Ängeln kysste hennes bleknande kind och knöt den fina stjälken till de andra i sin bukett.

Så förde hans väg honom förbi en rosenbuske, som bar sina skära, doftande blommor fram i solljuset. Han utsträckte sin hand för att taga en af dess spädaste knoppar.

— Du får icke taga mitt barn! — sade rosenbusken och sårade hans hand med sina törnen.

— Ditt barn är icke *ditt*, det är Guds, — sade ängeln.

— Men jag har burit det vid mitt hjärta, jag har

gifvit det af mina bästa safter, min finaste färg, jag har fuktat dess blad med moderskärlekens heligaste tårar.

Och rosenbusken skälfdde ända in i hjarteroten, medan hon sökte fasthålla den späda telningen på sin gren. — Se, huru liten han är, huru blek och oansenlig. — Sök dig en vackrare, mer utsprucken ros för din samling!

— Det är främst de späda och små, som höra Guds rike till, — sade ängeln. — Sörj icke, du skall återfå ditt barn, du skall finna det lyckligt och blomstrande i Guds allra käraste rosengård.

Ängeln bröt knoppen, kysste honom och fäste honom vid sitt hjärta. Sedan fortsatte han sin väg genom jordens blomsterfält.

— Tag mig med — tag mig med! — ropade efter honom en halft förvissnad och bruten stjälk och sträckte mot honom sina torra blad. — Jag är färdig... jag har lefvat nog, jag längtar att förnyas i paradiset luft...

Ängeln stannade: — Jag har icke lof att bryta dig ännu, — sade han. — I outgrundlig vishet bestämmer Gud de blomster jag skall plocka för hvarje dag, och din tur har icke kommit ännu.

— Gud glömmet mig väl icke? — frågade den vissnade stjälken, och hennes hjärta fylldes af oro att bli lämnad ensam kvar.

— Nej, var viss, Gud minnes dig nog. Bida din tid, och också du skall blomstra upp i evighetens morgonljus.

Där ängeln gick fram, ljödo böner och frågor, klagan och gråt. Hans tårar blandade sig med deras, som gräto. Men då han lyfte sin blick mot de höjder,

bortom hvilka han kunde skönja strålarna af evighetens sol, ljusnade hans vackra, allvarliga ansikte. Han tryckte de brutna blomstren ömt till sina läppar och sade: — Ni lyckliga små, som redan i morgon få uppslå edra ögon inför dens anlete, som är lifvets, kärlekens och skönhetens urkälla! I hans trädgård skall ingen frost nå er, ingen hetta förbränna edra blad, intet stoft fläcka er rena skrud. Men eder fågring och er doft skola som den ljufvaste lofsång uppstiga kring hans tron, som är det eviga lifvets konung.

Prinsessan Svandun och Pajta-Maja.

Sipp, sipp, sipp! — Kom, Brokan, kom, Lingon,
kom . . . sipp, sipp! . . .

Det var Pajta-Maja, som var utsänd att hämta hem kuddorna från ängen, och hon hade nu hållit på visst en half timme att ropa och locka. Men kuddorna hade roligt och brydde sig inte ett dugg om, hvad Pajta-Maja sade. De sågo inte åt henne, där hon i sitt lilla, korta lintyg och sina bara ben klef fram och tillbaka öfver tufvorna och skrek med gråten i halsen: . . . sipp, sipp, kom sipporna, kom!

När ingenting hjälpte, begynte Pajta-Maja storgråta. Hon satte bägge händerna för ansiktet och stämde upp sin bästa klagolåt, så det hördes rundt omkring, ända bort till skogen.

— U-u-u-uh! . . . u-uh! . . . uu! . . . Medan hon ett ögonblick höll upp för att svälja, hörde hon till sin förundran, att någon grät där borta i skogen. Hon lyssnade:

Uhuuu! . . . uu . . . h! . . . uhuu!

PRINCESSAN SVANDUN OCH PAJTA-MAJA.

Var det ekot, som gycklade med henne... eller var det trollen? Bestämdt var det trollen.

Pajta-Majas tårar stannade i förskräckelsen, och hon begynte undra, huru hon fortast skulle komma hem. Genom skogen måste hon, ... uhuu ... det fanns ingen annan väg.

När hon gått ett stycke, såg hon på afstand en liten flicka komma emot henne, lika stor som hon, med rödgråtna ögon och storskrikande:

— Jag vill inte... nej, jag *vill* inte... inte... inte... uuu... uuuuh!

Pajta-Maja stannade, och den främmande stannade, när de möttes på skogsvägen.

— Hvad är du för en? — frågade Pajta-Maja nyfiket.

— Jag är prinsessan Svandun från kungens slott, — svarade den lilla främmande, — men hvem är du?

— Jag är Pajta-Maja från Sillträsket, — svarade denna obesväradt. — Hvad gör du här, och hvarför gråter du?

— Jag har sprungit ifrån min kammartärna, som ville lägga mitt hår i papiljotter. Jag tål inte papiljotter, de lugga så förskräckligt. Och så vill jag inte ha rosenbad och eau-de-Cologne-dusch... det är så tråkigt... men hvad gör du här, och hvarför grät du så förskräckligt nyss?

— Jo, då inte kuddorna vilja komma hem. Mor lofvade mig sirap på hålkakan, om jag förde hem dem, men nu... få... å... r... jag inte någ... on sii... irap... uuuh!

— Gråt inte, Pajta-Maja, du har ändå inte så tråkigt som jag. Ack, om jag vore i ditt ställe och fick valla korna och äta sirapssmörgås...!

— Och ack, om jag vore prinsessa och fick ha papiljotter och fick bada rosenbad och fick ha kungen till pappa . . .

— Tänk, om vi skulle byta, du, — sade prinsessan Svandun. — Ingen skulle märka det . . . du har blå ögon som jag, och jag har gult hår som du, och lika stora äro vi . . . ska vi mäta?

De ställde sig med ryggarna mot hvarandra — ja, de voro precis lika långa.

Pajta-Maja besinnade sig litet, hon tänkte på siraps-smörgåsen.

— Får man pepparkaka i slottet? — frågade hon för säkerhets skull.

— Ja, alla dagar, om man vill . . . och sylt och konfekt och plättar . . .

— Nå ja, då byta vi, — afgjorde Pajta-Maja, klädde af sig sitt lilla, smutsiga lintyg och sin röda kjol och tog på sig prinsessans fina, broderade kläder af siden och sammet.

Svandun kände sig litet underlig till mods med bara ben och utan hatt och parasoll, men började strax springa efter kuddorna, ropande med full hals:

— Kom, kuddorna, kom . . . sipp . . . sipp . . . sipp! — som Pajta-Maja lärt henne.

Och Pajta-Maja grep med stor respekt den granna parasollen och gaf sig i väg mot slottet, där kammar-tärnan strax drog henne med sig till sofrummet och begynte lägga hennes hår i papiljotter.

— Nå . . . nu är ers höghet snäll . . . så där ja, — det ref ju inte, eller hur?

— Visst ref det, — sade Pajta-Maja och grinade.

— Förlåt, förlåt . . . det är strax färdigt . . . och sen

gå vi i det sköna badet, och ers höghet skall bli som en ros så fin... och... Men det är märkvärdigt, hvad ers höghet har fått sträfva och bruna händer sedan i middags... vi måste gnida dem med pimpsten och sen smörja dem med grädde...

— Grädden är så dyr, den kostar 75 penni litern,
— sade prinsessan, som kom ihåg sin mammas mjölk-bunkar.

Tärnan gjorde stora ögon. — Vi ha väl råd till det ändå, — menade hon. — Och sen så tvätta vi de små kinderna med eau-de-Cologne och...

— Så får jag litet på näsduken också? Handelsman gaf mig en gång litet ådökålonj på halsdukssnibben, för jag hade ingen näsduk, och det luktade precis som brännvin...

— Bevars! — utbrast tärnan häpen och tappade kammen, — när har ers höghet varit hos handelsman?

— Det var i julas, när jag handlade risgryn och ljus och smörbulla.

Tärnan skakade på hufvudet; prinsessan var bestämndt sjuk, hon yrade ju. Sedan hon tyst klädt af henne, badat och lagt henne till sängs, sade hon: — nu går jag och kallar på ers höghets höga pappa och höga mamma.

Prinsessan lade sig ned och somnade bums på sina papiljotter, innan hennes höga föräldrar hunno säga godnatt. De stodo vid hennes säng och sågo med bekymmer hur hon slängde sig oroligt i sömnen och hörde henne snyfta:... ingen sirap... uuuub!... det gör så ondt... aj, aj, ... sipp... sipp... kom... mor, jag vill ha sirap...

— Intet tvifvel, hon yrar, — sade kungen dystert,
— vi måste genast skicka efter lifmedikus Hafsenkrafs.

— — — — —

Emellertid hade den riktiga prinsessan efter sju sorger och åtta bedröfvelser lyckats få kuddorna på hemvägen och trafvade nu, stolt och belåten, i deras spår. Visst gjorde det ondt i fötterna, det grofva gruset på vägen, och visst frös hon en smul, men i det hela var hon nöjd, hon hade ju sluppit papiljotterna och rosenbadet.

När hon kom hem, stod mor och rörde i vällingsgrytan. — Är du nu äntligen här, söl-Maja, och har du fört in korna i fähuset?

— Nej, de stå ännu här utanför vestibulen, jag visste icke hvar jag skulle placera dem, det får ni göra själf.

— Hvar har du lärt dig så'na finurliga ord? — sade mor Greta smått förtretad och hällde upp vällingen i stenfatet. — Jag kan väl tro du träffat prästgårds-Kajsas Stina, som varit hos herrskap. Tag skeden och ät.

— Gif mig strösockret och en skifva franskt bröd . . . och hvar är silfverskeden?

— Prata inte strunt nu, Maja, jag är inte i humör i kväll. Kvicka dig sen i säng, du är helt blek, ser jag.

— Ja, jag mår inte rätt väl. Hvem skall sedan bada mig och bädda min säng?

— Att du inte flatnar! . . . En smäll får du, om du inte är resonlig. Att göra sig till så där och ha mor sin till spektakel . . . fy skäm ut dig!

Prinsessan blef litet rädd för det barska uttrycket i

mors ansikte, grep med en viss nyfikenhet träskeden och hålkakan och gaf sig till att äta.

Det smakade bra, ty hon var hungrig, men i den halfmörka stugan, kände hon sig förfärligt öfvergifven.

Hon gick, utan att behöfva någon afklädning, till sängs och drog täcket öfver sig. Hu, hvad det luktade fähus, och hvad det var fult! Tårarna ville fram, men hon stred tappert emot, och midt under kampen somnade hon.

Hon tyckte sig ha sofvit bara halfva natten, när hon kände att någon ruskade henne i armen och hörde mor Greta säga: — Vakna nu, Maja, klockan är sex! Stig upp och gå efter några vedpinnar och gör upp eld och sätt kaffepannan på. Jag går att mjölka. Se så, söla inte, det är stora, ljusa dagen.

Och när Svandun gläntade på sina sömniga ögon, såg hon, huru solskenet flöt in i en bred ström längs det hvitskurade golvet.

Svandun klef ur sängen och i detsamma kom hon ihåg alltsammans från gårdagen.

Ju mer hon tänkte, desto större blef saknaden. Slutligen kunde hon icke hejda sig, utan sprang ut, storgråtande, bort mot skogen, till det ställe, där hon i går bytte kläder och hem och lefnadssätt med Pajta-Maja från Sillträsket.

Och det underliga var, att just på samma ställe tyckte hon sig se sig själf i fint broderadt nattlinne, med papiljotter i håret och ljusröda sidentofflor på de bara fötterna. Det var Pajta-Maja, som, drifven af samma hemlängtan, sprungit rakt ur sin sidenbädd, bort till skogen, för att om möjligt byta sig tillbaka sin siraps-smörgås och sin fattiga stuga.

— Uuuu... uh! snyftade Svandun.

— Uh... h... uuuh! svarade Pajta-Maja.

— Jag vill hem till far och mor...

— Jag vill hem till mamma...

— Du skall gärna få dina kläder, — sade Svandun, — men hvar har du mina?

— Dem tog tjänsteflickan af mig i går, — sade Pajta-Maja och sparkade af sig sidentofflorna, — där har du! Jag vill hellre valla kuddorna än bada ådökålonsbad. Har du fått min sirapssmörgås?

— Nej. Har du fått äppeltårta?

— Nej. Bara tvål och vatten och pomada och pimpsten...

— Si, hur smutsig jag är, ingen har tvättat och kammat *mig!* Adjö, nu går jag hem och ber Adelina snygga upp mig...

— Och jag går och ber mamma gifva mig en mugg nysilad mjölk...

— Adjö, Pajta-Maja!

— Adjö, prinsessa!

Så vände de hvarandra ryggen och gingo hvar till sitt.

På slottet blef stor uppståndelse, när prinsessan kom hem från skogen i bara nattlinnet.

— Fort i säng med henne, hon yrar ännu, hon måste ha svettdrifvande droppar, — sade lifmedikus Hafsenskrafts.

Och mor Greta blef ej mindre häpen, då Pajta-Maja med papiljotter i håret flög henne om halsen och ropade: — Mor, mor, hvar har du sirapssmörgåsen du lofvade mig?

— Kära barn, så du spökat till dig på morgonkvisten! Kom nu, så får du kaffe med dopp efter det är söndag.

Guds gästgifvargårdar.

Gud hade tagit Teddis mamma till sig. Det var en så stor och ofattlig sorg, att ingen, som icke genomgått detsamma, kunde förstå huru Teddi kände det.

Där hade de lagt henne i en svart kista, och sade, att hon var *död*. Att hon ej kunde *se* Teddi mer, fastän han stod henne alldeles nära; att hon ej kunde *tala* till honom, fastän den vackra, leende munnen var till hälften öppen, som om hon ännu velat säga något. Att hon ej kunde *höra*, fastän han tätt vid hennes öra snyftade: — Mamma, Teddi har så ledsamt efter dig. Att hon ej *kände* något, när han lade sitt lilla värkande hufvud mot hennes skuldra och smekte hennes fina och kalla hand med sina små varma fingrar.

Teddis sorg var våldsamt. När karlarna kommo för att fastspika locket på kistan, slog han dem. Han satte sina fingrar emellan och sade, att nu kunde de slå till, om de ville. Och när de skulle bära ut kistan, höll han emot med alla sina krafter, tills pappa kom och tog honom vid handen och ledde honom in i barnkammaren.

Nu hvilade mamma sedan några dagar därute på kyrkogården under den svarta mullhögen, som icke hunnit få gräs ännu. Teddi vandrade alla dagar dit ut, när han kom från skolan; han ville se, om ej mamma redan var kommen tillbaka. Då hon icke syntes, grubblade han öfver huru han skulle komma till henne, om vägen var mycket svår och om han alls skulle finna den. En gång frågade han farmor om saken, och farmor sade: — Väx upp till Guds goda barn, så får du en gång återse din mamma hos Gud.

Teddi funderade. Det gick så långsamt att växa; på ett helt år hade han icke vuxit mer än en och en half tum. Det såg han på dörrposten i matsalen. Och pappa hade fått växa i trettiosju år, innan han blef så stor, som han nu var. Nej, han orkade inte vänta tills han blef stor, han ville begynna färden strax.

En natt, när han somnat in med heta tårar af saknad, drömde han, att mamma kom till hans säng. Hon såg ut som ängeln på hans vackra glansbild, med ljusblå klädning och stora hvita vingar. Hon strök hans panna, som hon brukade, och då slog Teddi bägge armarna kring hennes hals och utbrast: — Nu får du ej mera lämna mig, nu vill jag gå med dig dit där du bor...

Då hade mamma lutat sig ned öfver honom och hviskat: *Förlåt sju resor om dagen, så får du komma till mig!*

Det var underliga ord, tyckte Teddi, och han skulle just fråga, hvad mamma menade, när den ljusblå gestalten upplöstes i en dimma och försvann för hans blick. Han vaknade af att han snyftade högt, och sedan låg han länge vaken och grubblade öfver hvad mamma kunde mena med »sju resor om dagen» och att han

skulle »förlåta». Han hade ju ingen att förlåta! Om hon helst hade sagt, att han skulle köra sju mil om dagen med Svarten, så hade han förstått henne, men . . .

Emellertid ville han försöka lyda henne så godt han kunde, — och på det beslutet somnade han.

Om morgonen, när han skulle kläda sig och gå till skolan, hade Lina icke borstat hans skor, som ännu voro leriga efter vandringen till kyrkogården dagen förut. Klockan var mycket, han kunde icke vänta på skorna.

Förargad och häftig slängde han den ena skon på dörren till köket: — Dumma Lina, du *vet* ju, att du alltid skall borsta mina skor! Mamma sade ju alltid . . .

I detsamma kände han som ett stygn i hjärtat och kom ihåg mammas ord i drömmen: förlåt sju resor om dagen! Kanske var detta en »resa». Kanske kom han nu mamma ett litet stycke närmare.

Och med ett fast beslut tvang han sig att bli lugn och sade när han klädt på sig och gick genom köket: — Det gör inte något, Lina, du kan borsta dem, när jag kommer från skolan.

Men när Teddi kom in på klassen, spärrade kamraterna upp ögonen och skreko: — Nej, se på lerpipan! Lertuppen . . . lergöken . . . hvad kostar han . . . ?

Teddi blef röd i kinderna, han hade aldrig långt till vrede. Han såg trotsigt på kamraterna och knöt sin hand i byxfickan.

— Dålig lergök, som inte kan pipa! — gäckades Nikke.

Nu jäste det öfver för Teddi. Han rusade mot Nikke och lyfte handen för att slå till, då det var, som

om någon plötsligt fattat honom i armen och hviskat i hans öra: »Förlåt sju resor om dagen!»

Hans vrede lade sig, han kände något vekt och mjukt kring hjärtat och midt under kamraternas speord satte han sig tyst ned vid sin bok.

Kanske hade han kört två resor redan i dag, — kanske hade han hunnit förbi två gästgifvaregårdar!

Vid timmens slut fick lärarinnan syn på de ned-sölade skorna och gaf Teddi inför klassen en sträng tillrättavisning för hans vårdslöshet. Teddi, som visste sin oskuld, kände sig djupt kränkt. Han gaf sin lärarinna ett häftigt svar, gick sin väg med långa steg och gaf dörren en spark, så den slog igen med en skräll.

På hemvägen var han modfällad och tårarna inte långt borta. — Ack, mamma, mamma, hvarför gick du från Teddi?

Han satte sig att skriva i sin dagbok: *Den 25 april.* Rest två håll till mamma.

Men hans ärlighet tvang honom att tillägga: kört halfva vägen tillbaka...

Den dagen blef det icke flera resor, och Teddi var glad däröfver, ty han kände sig nästan som en utkörd häst. Ack, hvarför var himlen så långt borta och hvarför var Gud så sträng, att han icke tillät mamma att komma tillbaka ens på en enda dag?

Teddi hade en god vän och lekkamrat, som hette Gösta. För honom, men för ingen annan, omtalade han, huru han höll på att resa till mamma i himmelen och huru han redan kommit förbi två gästgifvaregårdar — Guds gästgifvaregårdar — tillade han.

Ja, Gösta förstod. Han var strax inne i saken. Och han undrade, om icke också *han* hade någon i

himmelen, som han kunde resa till. Så skulle Teddi och han göra upp resällskap! Men han hade ingen annan, än gamla Kålrots Kajsa, som alltid brukade vara så snäll mot honom och traktera honom med de läckraste kålrötter, när han tittade in i hennes stuga. För någon tid sedan hade hon gått till himmelen, och Gösta beslöt, att han skulle resa och hälsa på henne.

En dag sutto pojkarne uppklifna på planket, som gick rundt omkring gården, och läste på detta bekväma ställe sina läxor till morgondagen. Farmor hade försett dem med smörgåsar, och de mumsade med stor andakt, medan de förhörde hvarandra i bibliska historien.

— Hvad hette Josefs bröder? — frågade Teddi.

— De hette . . . de hette . . .

— Nå, de hette? . . . hjälpte Teddi . . . *Ru* . . .

— *Runeberg* . . . kom det på försök från Gösta, medan han beskådade smörgåsen på alla sidor. Teddi skrattade öfverljudd. — Du är en stöfvel, som inte vet det!

— *Stöfvel* kan du vara själf, — utbrast Gösta, hvars fromma lynne likväl icke tyckte sig böra tåla denna förolämpning. Han gaf Teddi en puff med boken, mera på skämt än på allvar, och Teddi, som icke var beredd på anfallet, föll pladask ned från planket midt i en skog af nässlor.

Orolig och flat klef Gösta ned för att se om Teddi ännu var vid lif, tappade smörgåsen och brände sig illa på nässlorna.

— Gå din väg! — skrek Teddi, — jag vill ej mera se dig . . .

— Söta Teddi . . . du skall få min nya Eskilstuna knif, bara du inte är ledsen, den har två blad . . .

— Nej... jag vill inte ha din knif... du ville, att jag skulle slå ihjäl mig och du kan gå din väg. — Teddis röst skälfdde af förtrytelse.

Gösta stod rådlös och funderade på hvad sätt han skulle kunna blidka Teddi. Hans ögon fylldes af tårar... han hade ju icke menat något ondt, fastän han var skuld till, att Teddi ramlade ned från planket. Han gned sina brännblåsor och gick i tankarna igenom allt hvad han ägde och hade för att möjligen finna något att muta Teddis vrede med.

Denne hade emellertid plockat upp boken och smörgåsen och begynte återtåget öfver gården, när han plötsligt tyckte sig höra en välkänd röst hviska: *förlåt sju resor om dagen!* Ack, i dag hade han inte rest ett enda håll ännu! Han stannade... tvekade litet, men gick så bort till Gösta, som ännu stod smågråtande vid nässelhögen och sade: — Jag tror inte ändå, att du ville slå ihjäl mig. Förlåt! Vill du komma in med mig, skall du få en bit af mitt nya smällgummi.

Och hand i hand vandrade de bägge försonade in i köket.

När Teddi om kvällen skulle läsa aftonbönen med farmor och kom till orden: *förlåt oss våra skulder*, suckade han djupt och sade: — Vet du, farmor, i dag har jag inte kört mer än ett enda håll till himmelen, och det var ett så litet! Om det går så långsamt, kommer jag visst aldrig, aldrig fram till mamma.

Farmor kysste honom. — Det gör du nog, — sade hon. — Gå på bara som en duktig karl. Hvar gång du vunnit på dig själf, växer din själ, och du har kört ett litet stycke fram mot himmelen. Men vägen dit är en

brant uppførsbacke, det går inte så lätt, ser du, att komma dit, som det går att plumsa ned i nässelhopen.

När Gösta kom hem om kvällen, kände han sig innerligt belåten med sitt nya smällgummi och med att också han en gång fått förlåta och nu rest ett stycke uppåt himlen och den snälla gamla Kålrots Kajsa.

Den lyckliga familjen.

Man behöfver icke vara människa, för att lefva ett lyckligt familjelif. Också en ärbär, hederlig råtta kan glädja sig åt tillvaron, där hon lefver trygg och oanfäktad under golfvet i ett uthus, omgifven af barn och blomma. Allt beror på hvad man begär, och förnöjsamheten kan bo lika gärna i ett råtthål, som i ett palats.

Alltnog, det fanns en sådan lycklig råttfamilj, bestående af tre generationer, och den bodde någonstädes under ett stort lider. Slakten var gammal och ansedd, den hade upplefvat många hemska utrotningskrig och mistat många af sina förfäder i kalabaliker med kattor och råttfällor. Men nu hade krigen afstannat för en tid; katten på gården var gammal och slö, hunden var en valp, som ingenting förstod, och råttfällorna hade rostet i tjänsten. Denna lyckliga tid använde råttfamiljen till att förkofra och föröka sig och nedlägga sina bästa krafter på det fredliga arbetets altare.

Deras lilla samhälle gränsade till stallet och fähuset samt potatiskällaren. En bättre belägenhet kunde man icke önska sig. I potatiskällaren funnos rotsaker af alla

DEN LYCKLIGA FAMILJEN.

slag, det var bara att göra sitt urval, och i stallet kunde man komma öfver tillräckligt med säd till brödfödan. Det gällde bara att hålla kommunikationerna öppna och för resten med misstänksamhet undvika hvarje okänd delikatess, som möjligen dolde ett försåt.

Farfarsfar och farfarsmor hade länge sedan gnagat sönder sina tänder och lefde för det mesta på rotmos och mjölgröt. Farfar och farmor hade ännu kvar några begagneliga tandstunpar, och det var rent rörande att se, med hvilken oförminskad arbetslust de kära gamla släpade mat till huset och i allmänhet uppehöll de gamla traditionerna.

Far, han var en ypperlig snickare, han hyflade, sågade och borrhade, det var intet trä, så hårdt, att inte han kom igenom. Och det var mest han, som öppnade nya kommunikationer och sörjde för, att det fanns tillträde till alla varumagasin.

Mor passade ungarna, tio till antalet, lärde dem vörda ålderdomen och undfly dåligt exempel. Där fanns så mycket lättsinne, oförnöjsamhet och äfventyrlusta bland ungdomen nu för tiden, tyckte mor, och de bägge äldsta ungarna, Tass och Beta, gáfvo mången anledning till bekymmer. De voro så fasligt dumdristiga, som om där aldrig funnes katt och fälla till i världen! Och så voro de icke nöjda med att sitta hemma i stugan och slöjda på en pinne för att öfva tänderna, utan de ville ha sin nos med i allt, som försiggick ute i världen.

Hur ofta hade icke mor i sista minuten nappat dem i svanstippen, när de ämnade ge sig ut på upp-
täcktsresor midt på blanka dagen! Och hur ofta hade hon icke nätt och jämt hunnit rädda dem från att dränka sig i den stora köttinan, som stod i källaren!

Ja, i sanning, en moders uppgifter äro många och svåra, icke minst, när det är fråga om en rättmamma.

Det enda, som kunde få Tass och Beta att hållas stilla, var när farfarsfar berättade historier från sin ungdom. Se, *det* dugde, och de önskade, att de haft två par öron, för att orka höra så mycket mer. Farfarsfar var en erfaren och vidtberest rätta, som kunde berätta om främmande länder. Han hade flera gånger tagit hyra som proviantmästare på skepp, som seglade till de andra världsdelarna, och det var märkvärdiga historier han lade fram om släktingarna därborta. I synnerhet roade det dem att höra om onkel Opossum i Amerika, hvars fru bär sina ungar i rad på ryggen, där de hålla sig fast vid hennes uppåtvidna svans.

Tass och Beta ville strax profva ridten på sin mamma, men hon skakade dem af sig, så att de tumlade öfver ända midt i sågspånshögen. Och därefter beslöto de högtidligt, att också de skulle taga hyra som proviantmästare på fartyg, som gingo till Amerika.

— Tror du, man kan få mögliga ostkanter därborta? — frågade Tass sin farfarsfar, ty det var det bästa han visste.

— Och risgrynskorf? smackade Beta, ty det var det bästa *hon* visste.

Jo, farfarsfar trodde alldeles säkert, att de kunde få både ostkanter och korf och allt hvad de ville hos onkel Opossum, ty han var rik och hade både korf-fabrik och mejeri.

Den natten fingo Tass och Beta icke en blund i sina ögon af bara Amerikalängtan. När månen tände sin stora lykta, klef Tass ur bädden kröp till Betas säng och hviskade:

— Hvad säger du, om vi skulle rymma?

Det hade Beta förstås ingenting emot, och så tassade de ut i månskenet och ned till ett stort, vattenfylldt dike.

— Det här är en flod, som för till Amerika, — sade Tass, — men jag ser inga skepp.

— Hur skola vi då göra? — frågade Beta, som inte var beredd på en dylik motgång.

— Vi skola söka oss en båt och segla utför floden till hafvet, och där skola vi gå ombord på ett riktigt skepp.

Nu fanns där i åkern bredvid en gammal träsko, som lagårds Brita begagnat i fähuset. Den blef en ypperlig båt. Beta kröp in under tåkappan, det var försalongen, och Tass satte sig i aktern att styra.

— Hej och hurra för Amerika! — skreko de bägge rymmarna med full hals och så stötte de båten från land.

Men i detta ögonblick uppenbarade sig ödet i skepnad af mamma, som, med håret på ända af skräck, kom nedkilande till stranden och oombedd blandade sig i Amerikaplanerna. Hon fick tag i försalongen med en krokig kvist, och så drog hon båten i land. De resande pepo bägge två, och ville fara vidare, men när mamma lät förstå, att nedanför floden var en stor kvarn, som malade små råttungar till bara snus, blefvo de rädda och beslöto uppskjuta rymningsfärden till en annan gång. Vid mammas sida tassade de nu hemåt och kröpo tillbaka i sina bäddar för att drömma fortsättningen af Amerikaresan.

En dag icke långt därefter inträffade en märkvärdig händelse i den lyckliga familjens lif. Far kom hem

med den nyheten att en stor trälåda kommit från Amerika, och blifvit ställd i lidret ofvanpå.

— Från Opossum! — utbrast farfarsfar med rörelse och snöt sig i svansändan, ty han var för gammal att begagna näsduk.

— Från onkel Opossum! — ljöd det i korus från hela familjen.

— Få vi gå ut och se på lådan? — tiggde Tass, — jag är säker på, att där finns många ostkanter.

— Och risgrynskorfvar åt mig, — hoppades Beta.

Mor hade möda att lugna ungarna, medan far och farfar beslöto att gå och taga reda på hvad den snälle onkel Opossum hade sändt dem.

Far var en skarp filare, och farfar gnagde också rätt bra. Snart hade de gjort ett hål i sidan af lådan, nog stort, att krypa igenom.

— Hvad finner du? — frågade farfar, sedan han en stund snusat och smakat på allt hvad han kom öfver.

— Bara papper! — sade far modstulen.

— Låt mig se, det kan vara papper med värde, papper, som varit lindadt kring fläsk eller ost. — Och farfar undersökte pappershögarna.

— Nej, det är bara gammal musik, Mozart och Haydn och Beethoven! Det duger inte ens att lukta på.

— Om det helst varit gubben Noach, så hade kanske mamma haft glädje af den, — sade far och sparkade föraktligt till de gamla musikfabrikanterna. Sedan de öfvertygat sig om, att i lådan inte fanns ens den minsta mögelbit, som kunde ha härstammat från onkel Opossums skafferier, gingo de snopna hem att omtala missräkningen för familjen.

— Bara gammal musik! — ljöd det i molltonarter från alla dess medlemmar.

Den ende, som icke kunde öfvertygas om, att lådan verkligen icke innehöll ostkanter och grynkorfvar, var Tass. Han beslöt att undersöka saken själf och inte tro andras ögon och snusorganer.

Så snart den fruktade mamma gått till hvila, smög sig Tass ut i bara strumpfötterna och fann ganska riktigt lådan i lidret och hålet i lådan. Han kröp in . . . han snusade uppåt och han snusade nedåt, men han kunde icke känna lukten ens af den gamla musiken! Han hörde papper prassla och skramla, och det gjorde, att han *inte* hörde att någon kom i lidret och begynte bända upp lådan, förrän en hand dök ned bland papperen och en röst sade: — Det här tycks vara bara gammal musik, det är bäst vi lämna den tills i morgon.

Stackars lilla Tass satt där med skräck i hjärtat och tänkte, att nu kom den lata katten och gjorde af med honom. Men den gamla musiken räddade honom; hade där varit ostar och korfvar i lådan, så hade den öppnats strax, och då visste Tass sitt öde.

Emellertid gick handens ägarinna sin väg och i stället kom Tass' mamma, som återigen inte fått sömn när hon såg hans lilla bädd tom. Hon var ganska förgrymmad, ledde honom vid örat och talade om katt på ett sätt, som kom Tass att dingla på alla fyra benen af rädsla. När de kommo hem, höll mamma en lång rådplägning med den öfriga familjen om hvad som borde göras med syndaren, och följdén blef, att far nästa dag kom hemsläpande med en råttfälla från källaren, och i den inpassades lilla Tass att ångra och

begråta sin olydnad. När han suttit där i tre dagar och lefvat på bara hafreagnar, var han så snäll och spak, att familjen hoppas få heder af honom i framtiden.

Och det är ju ett lyckligt slut på historien.

Om lärkan, som sjöng för tidigt.

Det var vår i södern, varm och smekande vår. Mandelträden blommade, orangerna lyste ljusgula mellan knoppar och blad, narcisser, liljor, violer doftade ute på ängarna. Luften bar ej mera ett spår af vinterns kyla, den kom ljum och mild från ännu varmare länder och mättade sig i förbifarten med de tusende blom-mornas vällukt. Fjärilar och bin lefde glada om i sol-skenet, och små pigga skalbaggar hade mycket att be-ställa i sina gömställen mellan tufvorna.

Högt uppe under de lätta, hvita skyarna, drillade lärkorna och prisade den Gud, som låtit våren födas på nytt efter vinterns mörker. Många af dem hade sitt hemvist i norden och de klarade sina strupar och repeterade sina vackraste sånger för att kunna sjunga dem för sitt hemlands björkar.

En af de yngsta, en liten kvickögd munter lärka, fick plötsligt hemlängtan, när hon tänkte på Finland. Däruppe var våren ännu icke kommen, där gingo alla med tunga sinnen och glömde, att det än en gång kunde blifva sol och värme och knoppande träd. Tänk,

om hon finge blifva den första, som bådade vårens ankomst för det älskade hemlandet! Tänk, om hon kunde få sjunga in hopp och nytt mod i längtande hjärtan! Å, Gud, det vore en fröjd!

— I morgon reser jag till Finland, — sade hon till de andra med en liten bestämd knyck på nacken.

— Låt bli det, — sade de visa och förståndiga bland sällskapet — däruppe är ännu full vinter, du fryser ihjäl.

— Men jag hörde i dag västanvinden hviska om, att han i morgon skulle ge sig af till Finland, och en af solstrålarna berättade, att hon eldat upp sig till tjugu grader för att åstadkomma takdropp och snöslask till påsken. Så det kan väl icke vara för kallt, tänker jag.

— Ack, du oförståndiga lillepytt, — kvittrade de förnuftiga, — förstår du icke, att risken i alla fall är större än den nytta du gör däruppe? Du finner ingen mat, ty allt ligger stelnadt under snön, och du har ej nog tjocka vinterkläder att motstå den isande nattkölden. Du hungrar och du fryser, och med det gör du ingen människa glad, man kan ju inte sjunga när tungan fryser fast i näbben. Nej, vänta på oss, vi äro erfarna och veta, när tiden är inne.

— Men de längta efter våren därhemma, — sade den lilla tankfullt.

— Det kunna inte *vi* hjälpa! Våren kommer inte en smul tidigare för det, att du flyger dit upp för att frysa ihjäl.

— Åjo — sade den lilla envisa. — När man *vet* att någonting närmar sig, blir väntan mindre lång och mindre tung. Och, om jag fryser ihjäl, hvad mer? Gud ser till mitt uppsåt, han skall väl tillåta, att jag

därförinnan fått framföra vårens hälsning till helst en enda människa.

— Halsstarriga unge! — puttrade de andra. — Skyll dig själf, att du blir utan resällskap.

Följande morgon sade lärkan sina kamrater farväl och flög mot Norden. Vägen var tröttsam och lång. Ju nordligare hon kom, desto kallare blef luften, desto sparsammare födan. När hon hvilade till natten, satt hon alldeles ensam, långt från de andra främmande fåglarna, hvilka hon var för blyg att närma sig. Men hon var vid godt mod, hon tröttnade icke; hon kände i sitt lilla hjärta, att hon hade en uppgift, som det var värdt att slita litet ondt för.

När hon nalkades Finlands stränder, skälfdes hennes vingar af fröjd. Där... där såg hon de skogar, där hon lärt sig sitt första lilla pip! Där såg hon den ensliga björken midt på en vidsträckt hed, där hon stundom hvilat sin vinge. Där den glittrande, klara sjön, som speglade alla himmelens skyar, och där de små röda stugorna mellan ängar och skogsdungar! Allting var ännu bundet af isen, insvept i hvita drifvor, hvilka nattfrosterne gjort skarpa och hårda. Hon såg sig förgäfvos om efter ett grönt strå, en svällande knopp. Hvar voro olivlundarna och cypresshäckarna? Hvar voro de porlande källorna, den brokiga blomstermattan och hvar var doften... värmen... fjärlarna och de glada kamraternas sång?

Ack, de voro långt, långt borta. Hon ensam hade kommit hit till köld och snö, hon ensam hade vågat försöket att föra vårens budskap till dessa hvita drifvor, hvilka tycktes för alltid vilja begrafva hvarje tanke på gräs och svällande knoppar.

Ett ögonblick kände hon sig modlös, men bara ett ögonblick. Så kom hon ihåg att hon var *hemma* och plötsligt blef allt så bekant och kärt och så varmt kring hjärtat . . . Detta var ju *Finland*, hennes eget lilla fattiga, i sorg försänkta land. Hur hon älskade det! — —

Det begynte att snöa och vinden var skarp. Hon ruggade upp tjädrarna och drog in hufvudet mellan dem, ty hon frös, frös, frös . . .

Men så kom den barnsliga hemlandskärleken hennes hjärta att åter slå fortare, och hon kände sig värmd på nytt. Hon tittade ut under vingen, som var våt af snön och hon tyckte sig redan se, huru allting begynte smälta, huru solen lockade fram den ena blomman efter den andra, och huru kamraterna kommo i jublande flockar för att instämma med henne i vårens seger-sång.

Innan hon visste ordet af, trillade tonerna fram ur hennes lilla strupe, som klara pärlor på ett snöre. Fröjd och tacksamhet och lifslust strömmade fram på hennes egen melodi och hon tyckte själf, att allt som hörde henne, förvandlades, smälte, vaknade och slog ut i blommande vår . . .

En enslig vandrare gick vägen fram. Han var försänkt i tankar, som icke voro glada, och stirrade ned framför sig med trött och likgiltig blick.

Då hörde han plötsligt sången öfver sitt hufvud. — Lärkan! . . .

Den första lärkan! Den kära lilla välkomna budbärarinnan från söderns varma vår! Ack, så skola då också *vi* få vår snart!

Hans blick ljusnade, hans bröst vidgade sig, och han blickade tacksam upp mot den snötunga himmelen.

— Bådar icke din glada vårsång, att, likasom naturen nu begynner afkasta sig sina bojor för att uppstå till ny blomning och nya skördar, så få också vi kasta från oss den tyngd, som en lång, mörk vinter lagt öfver våra sinnen och modigt återupptaga vårt arbete för nya vackra skördar i den stora trädgård, som heter vårt fosterland?

— Du, lilla lärka, du vet icke, hur mycket din sång lärt mig, men jag tror, att Gud lät dig sjunga för mig för att väcka mig ur min klenmodiga vinterdvala . . .

Men lärkan hon flög och flög, och hon sjöng och sjöng, tills vingen var trött, och sången frös fast i strupen. Hon försökte ännu ett: Trrr . . . rl . . . rrl . . . trrr . . . men så kunde hon icke mera. Hon burrade än en gång upp fjädrarna för att bli varm och försökte än en gång få sitt hjärta att slå fortare vid tanken på, att hon var hemma och att hon fått sjunga en vårvisa för sitt land. Och varm blef hon, men bara innerst i själen. Rundtomkring henne skärpte kölden till, trängde in mellan fjädrarna och kom det lilla trofasta hjärtat att stanna. — — —

Nästa morgon gick samme man åter vägen fram med rask, lätt gång och frimodig blick. Då hejdades plötsligt hans steg, han böjde sig ned och upptog något från vägen.

— En död fågell! En liten förfrusen lärka! Å, är det du, som sjöng för mig i går? Så skall du ha tack för sången, för vägen du visat mig. Och den varmaste plats jag kan gifva dig, skall du få, platsen vid mitt tacksamma hjärta.

Han gömde fågeln vid sitt bröst och fortsatte vägen.

Och så är historien slut om den lilla lärkan, som gaf sin skärf, också hon, åt sitt fosterland; den sista tonen ur sin lilla strupe, det sista slaget af sitt älskande hjärta.

Önskedagen.

Jag vet ej, om ni hört talas om önskedagen, den ~dag, då människorna få önska hvad de vilja och få sin önskan uppfylld. Hvar och en af oss har sin önskedag, men olyckligtvis — eller rättare lyckligtvis, vet ingen när den inträffar. Det vore förskräckligt, om alla dumma och onyttiga, alla kortsynta och elaka önskingar skulle uppfyllas! Nej, då är det tusen gånger bättre att inte se längre än näsan är lång och inte ha reda på, när ens önskedag infaller.

En vacker söndagseftermiddag på försommaren suto tre gossar i gröngräset under de stora lindarna och småpratade. De voro skolkamrater och goda vänner och hade vanligen mycket att meddela hvarandra om frimärksköp och nya maskiner och inbringande inkomstkällor och sådant. Men i dag gick samtalet trögt, ty de hade nyss slutat en bastant söndagsmiddag och höllo på att dåsa bort i en stilla middagslur.

— Ack ja, — suckade en af dem, Niklas, i hvardagstal Nicke benämnd, — i det han fortsatte diskussionen, dep som ändå hade mycket pengar . . .

Sucken besvarades af de bägge andra.

— Hvad skulle du då göra, om du var rik? — frågade Julius, eller Jösse, i det han makligt vände sig på rygg och tittade upp på molntapparna.

— Hvad jag skulle göra? Jo, jag skulle resa till de heta länderna och lefva ett år bland rödskinn och vilda djur. Jag skulle lära mig skjuta med båge, fånga hästar med lasso och slåss med tomahawk . . . och kanske skalpera en fiende ibland för nöjes skull . . .

— Usch, så onödigt och besvärligt, — sade Jösse, — det skulle inte jag har lust för. Jag tycker om god mat och ett bekvämt lif och sötsaker och sådant.

De andra skrattade. — Nå, hvad ville du göra, om du fick hvad du ville? — frågade de.

— Jag ville en gång äta mig mätt af marzipan och chokolad, — svarade Jösse utan betänkande, och det vattnades honom i munnen bara vid tanken.

— Käringsmak! — utbrast Nicke föraktligt. — Men låt höra, Lasse, *din* fromma önskan. Den gäller nog ett bokskåp eller sådant, om jag ej bedrar mig.

— Ja, något ditåt. Om jag vore rik, så skulle jag bestå mig en, som kunde berätta historier . . . berätta, berätta hela dagarna. Jag skulle aldrig bli trött.

— Nå, det var inte så dumt, — sade Nicke och Jösse på en gång och blefvo djupt intresserade. Ty af allt i världen var ändå sagor det allra roligaste.

— Du bjuder väl oss att höra på? — sade Nicke. — Fast det är sant, när jag kommer hem från tropikerna, lastad med guldklippar och äkta pärlor, så har jag väl råd att bestå mig inträdeskort till dina sago-kvällar.

— Och jag tänker, att om jag har råd att äta mig mätt af marzipan, så har jag väl också råd att bestå mig en saga då och då, — menade Jösse.

— Ni kunna spara era guldklimpar, — skrattade Lasse, — jag bjuder er. Jag kan väl inte ensam orka höra alltsammans...

De fortsatte en stund sitt ifriga prat, men småningom saktades stämmorna. Eftermiddagssolen sänkte sig mot sin hufvudkudde, och uppe i lindens krona satt en liten gök och ropade: Kuc-ku! Kuc-ku!...

Nu föll det sig så alldeles märkvärdigt, att alla tre gossarna råkade ha sin önskedag på samma vackra juni-dag. Och då de ännu därtill råkade sitta under ett gökträd, så var det helt naturligt, att de skulle få sina önskningar uppfyllda.

Nicke var den förste, som bröt upp, han hade ett stycke väg att gå genom skogen. Han var en smula tung i hufvudet, kanske var det åska i luften. Han fann det besynnerligt, att skogen blef allt mörkare och tätare, i stället för att ljusna, när han närmade sig hem-ägorna. Och så såg han många underliga växter, som han aldrig lagt märke till förut. Det var varmt som i en bakugn; aldrig hade han märkt, att hans sommar-jacka var så varm, han måste snart taga den af sig. Och västen likaså. Stöflarna hade han gärna slängt ifrån sig, men han vågade icke, ty han såg otäcka ormar och ödlor kräla på marken. Vägen hade längesedan upphört, och han hade nu att leta sig fram i ett tofvigt, högt gräs, som nådde honom upp under armarna.

— Hm — tänkte Nicke, — det här är bra underligt... nästan som i en saga.

Han gick försiktigt vidare, utan att veta hvart han ämnade sig. Vackra, brokiga fåglar flögo upp ur buskarna, då han närmade sig, och i luften vimlade det af insekter och flugor. Br—r—rr . . . Sr—r—r—r — Sssss . . . lät det i alla tonarter, och han måste hålla munnen slutet och oupphörligt snyta sig, ty han fick fullt af dessa små flygfån i näsa och mun.

När han så gått en stund, hörde han en pipa hvissla, och kort därpå kom en indian med sin hund ut ur busksnåret framför.

Det gick en kall rysning öfver ryggen på Nicke, och på samma gång kände han sig själagläd. — Det här är ju *nästan* som i en saga!

Rödskinnets studsade, då han fick se Nicke, och hans små lurande ögon blinkade styggt. Men då han såg, att Nicke var obeväpnad, lugnade han sig.

— Hvad är du för en underlig murre? — frågade han. — Hvitt skinn har du och hvitt hår, och sandalerna gå ända upp till knäna.

— Jag heter Niklas och kommer från Finland för att jaga hvita bufflar, — svarade Nicke, som plötsligt fick klart för sig ändamålet med sin härvaro. — Kan du gifva mig en båge och lära mig huru jag skall bruka den?

— Det kan jag väl, — sade rödskinnets, — men ingenting för ingenting. Du har ett så vackert hår . . . Min fru där hemma i wigwamen har nyligen tappat sin lösfläta. Jag vill skära ett stycke ur din hufvudsvål och medföra åt henne till chinjong.

— Men mitt hår är ljust, och hennes är svart, — inföll Nicke i hopp att kunna rädda sin skalp.

— Gör ingenting, — grinade rödskinnets, — jag

färgar håret med saften af *epiqualaquotiquaratamana* trädet, så blir det svart som mitt.

— Tag lika så gärna bläck, — sade Nicke, — det svärtar jag mina stöflar med, när jag har brådt.

Indianen tog sin långa skalperingsknif och skar ut en rund bit midt på Nickes hufvud. Denne tog saken naturligt, och tänkte inom sig: — Detta är ju nästan som i en saga. Tänk, om Svante och Jösse såge mig, hvad de skulle grina!

Efter slutad operation lade han ett grönt blad på det hårlösa stället, mottog indianens båge och anvisning huru den begagnades, samt vandrade gladelig vidare. — Snart möter jag väl en riktig buffel, — tänkte han.

Skogen var ogenomtränglig på sina ställen, han måste ibland krypa, ibland klättra. Apor skuttade från träd till träd, gjorde grimaser åt honom och bombarderade honom med ruttna frukter från träden. Hvä-sande ormar slingrade sig kring hans ben, men blefvo skrämnda af stöflarna, som luktade ryssläder och gjorde honom inte illa. Rådjur och antiloper kilade kvicka förbi, han spände sin båge, men då han skulle sikta, voro de hux, flux försvunna.

— Nå, vänta bara, jag träffar nog en buffel snart, — tröstade sig Nicke.

Så kom han till en sorlande källa, där han satte sig ned att hvila. Sofva tordes han icke, ty det vimlade af kryp i gräset, och på afstånd hörde han ett lejon ryta. Men han badade händer och fötter i det klara vattnet och åt några mogna bananer, som växte i närheten.

Då hördes smygande, tassande steg i småskogen. — Ett lejon! — tänkte Nicke och spände sin båge.

Men det var återigen bara en indian, som kom till källan för att släcka sin törst.

— Hvad är du för en underlig apa? — frågade indianen och blickade mörkt på den hvite gossen. — Denna källa är min. Vill du, att jag skall doppa dig i den med hufvudet förut och sedan stufva dig till aftonmål?

— Käre herr Rödskind, jag är Niklas Holmgren från Finland och har kommit hit för att jaga bufflar. Jag visste icke, att källan var er vattenså. Kanske kan ni säga mig, hvar de hvita bufflarna beta och huru många pilar jag skall spendera på hvar och en?

— Det kan jag väl, — sade rödskindet. — Men ingenting för ingenting. Hvad ger du mig i stället?

— Hvad vill du ha? — frågade Nicke och tömde innehållet i sin byxficka: en fällknif, en blyertspenna, en notisbok, två benknappar och en tjugufempennislant.

— Jag tar alltsammans, — sade rödskindet och ämnade ösa det i sin gördelsäck.

— Nej, stopp! — skrek Nicke, — du får inte allt. I notisboken står mina frimärksinkomster, och fällknifven behöfver jag att skära pipor med.

— Ingenting för ingenting, — sade rödskindet, i det han lämnade tillbaka boken och knifven. — Du har så vackra små hvita tänder. Min fru där hemma i wigwamen har nyss bitit af sex tänder på en tjurskalle, jag vill förära henne sex af dina i stället.

— Må gå! — sade Nicke efter en stunds betänkan. — Du kan få dem. Men ingenting för ingenting! Jag vill ha något i utbyte mot mina sex tänder.

— Det är rätt och billigt, — medgaf indianen. — Du skall få en förgiftad pil till din båge. Den, som träffas af den, dör på fläcken.

— Skönt, jag går in på bytet.

Rödskinnets sprättade ut sex små hvita tänder ur Nickes mun, gaf honom pilen och fortsatte sin väg.

Nicke gick också vidare, åt det håll, där han hört, att bufflarna skulle finnas. Han var belåten och stolt med sin byteshandel och önskade, att pojkarna därhemma hade sett honom. — Detta är ju nästan alldeles som i en saga!

Men i stället för bufflar fann han ännu ett rödskinn, som höll på att få en stor orm på en sten i skogen. Det var så otäckt, att Nicke ämnade vända om och osedd smita sin väg. Men indianen hade redan sett honom och ropade honom an.

— Hallå, murfvel, hvem är du och hvart skall du hän?

— Jag är Niklas Jeremias Holmgren från Finland och har kommit hit för att jaga hvita bufflar. Kan du möjligen säga mig, hvar jag skall finna dem?

— Det kan jag väl, — sade indianen, i det han svängde det glänsande ormskinnets af och an för Nickes ögon. — Men ingenting för ingenting. Hvad ger du mig, om jag visar dig bufflarnas lägerplats?

— Hvad vill du ha? — frågade Nicke, inte så litet orolig, att rödskinnets skulle begära hans nästipp eller hans öga.

— Du har ett vackert, hvitt skinn, — sade den röde. — Min svärmor där hemma i wigwamen är litet svag för prydnader. Jag vill gifva henne ditt skinn att sy sig en promenaddräkt af.

Det gick midt i hettan en kall kåre öfver ryggen på Nicke, när han tänkte på att kanske bli flådd, som

ormen därborta. Men i detsamma kom han ihåg sin förgiftade pil och blef lugnare.

— Ingenting för ingenting, — sade han, i det han i smyg lade pilen på bågen. — Flår du mig, så flår jag dig, du vinner ingenting på det. Men vi skola gå halfva vägen hvar. Du skall få skära ut en bit af mitt nackskinn, det syns inte under skjortkragen. Och det kan väl alltid räcka till ett par handskar åt din svärmor.

— Well, — sade indianen, som kunde tala engelska, och så klippte han sig en skinnlapp under skjortkragen. — Till tack skall jag förära dig denna ring att bära i näsan. Den är gjord af en elefanttand och har tillhört min farfarsfarfar, den »vige Pantern».

Nicke tackade och lät sätta ringen i sin näsa. Det tog sig bättre ut än han hade trott. Därefter tog han farväl af indianen, som visade honom på prickerna hvar de hvita bufflarna betade.

Med ring i näsan och plåster i nacken, tandlös och hårlös, klef Nicke på och tänkte, att det var ändå härligt att lefva. — Om blott kamraterna hade sett honom, skulle hans lycka ha varit fullständig.

När han gått ett stycke, mötte han ett lejon.

— Aha, min gubbe, — sade Nicke vid sig själf, — dig skall jag knäppa som en harajösse, om du är det minsta oartig.

Men lejonet hade nyss ätit ett godt mål och var vid skämtsamt lynne. Han tittade på Nicke genom sin lorgnätt och sade gemytligt: — Hvad är du för en ljusröd kalf på två ben och hvad har du att göra i *min* skog? Skada, att jag just nyss ätit en god frukost, annars skulle du inte smaka mig så illa . . .

— Nå, nå, mästare lejon — sade Nicke käckt, i förlitan på sin båge, — var inte så stursk. Jag är Niklas Holmgren från Finland och har kommit hit för att jaga hvita bufflar. Som jag förmodar, att ni har samma geschäft, så kan ni kanske säga mig hvar jag skall finna de hvita bufflarnas betesmark.

— Skulle tro det, — menade lejonet, och slickade sig om munnen, — eftersom jag nyss smort kråset med buffelstek. De betade för en stund sedan på sluttningen där borta. Men då jag kom . . . ja, du förstår . . .

— Men då äro de ju sin kos! — utbrast Nicke harmsen, — och du har narrat mig. Lejon, lejon, det borde du inte ha gjott, jag har en förgiftad pil på min båge.

— Och jag har tagit in motgift, så den biter icke på mig, — skrattade lejonet. — Men jag anser rättvist att gifva dig en ersättning för buffeln, hvad vill du ha?

— Jag vill ha din svans, — svarade Nicke utan att tveka.

Lejonet mumlade något i skägget. — Nåväl, — sade han därefter, — men ingenting för ingenting, om du tager min svans, tager jag ditt ena öra. Är det öfverenskommet?

— Det är ej mer än rättvist, — svarade Nicke, och så bet lejonet, knaps! af hans ena öra och därefter sin egen svans. Men bara till hälften, ty den andra hälften behöfde han att vifta med.

Nicke band den halfva lejonsvansen baktill vid sitt bälte, och det var märkvärdigt, ett sådant mod han fick med detsamma! Han önskade att alla djunglernas vilddjur måtte komma emot honom på en gång, han skulle dräpa dem alla. Eller, att han hade att ensam strida

mot en hel armé, eller, att han fått i uppdrag att fånga ett stort band af röfvare och tjufvar. Han önskade, att hans kamrater kunde sett honom nu: tandlös, hårlös, öronlös, med plåster i nackskarfvat, ring i näsan och lejonsvans vid bältet . . .

Men som det icke var hans önskedag i dag, så fick han ej sin önskan uppfylld. I stället begynte vägen bli allt mera bekant. Palmer, cedrar, bananträd försvunno och i stället såg han sig omgifven af höga, hvita björkar i sommarens första fågning. Ormar och ödlor förvandlades till små oskyldiga skalbaggar och beskäftiga myror, och de heta ländernas mosquitos blefvo välbekanta, hungriga myggor. Vägen slingrade sig längs blommande kullar och fält, och på afstånd hördes klockringning från den lilla kyrkan i byn. Allt var så fridfullt vackert i den stilla söndagsaftonen, att Nicke drog en suck af lättnad öfver att ej mera vara i rödskinnens våld och att ännu ha i behåll både tänder, hår och öron.

*

Sedan vi nu följt Nicke lyckligt och väl till den kända stigen, som ledde till hans hem, vilja vi se åt, hvad som blifvit af de bägge andra gossarna.

Jösse tog afsked kort efter Nicke och begaf sig hemåt längs landsvägen. Han gick i djupa funderingar och märkte icke, att vägen blef främmande, och att han hade bort vända om för länge sedan. Plötsligt stötte han mot ett plank, som han icke sett förut.

— Besynnerligt, hvad kan detta vara för slag? . . . Har jag gått vilse? — tänkte han förundrad och ringde på portklockan.

Om en stund öppnades porten, och han såg framför sig en stad med hus och gator och kyrkor och promenader af en aptitlig, mandelliknande massa. — Här vill jag gå in — sade han vid sig själf och ämnade just klifva öfver tröskeln, då han hejdades af portvakten, en rund och välborstad figur i svart frack och hvita handskar.

— Håll! Hvad är du för en landstrykare, som klifver på utan biljett?

— Ursäkta mig, — sade Jösse en smula försagd — jag . . . jag visste inte . . .

— Då hade du kunnat stanna utanför, — röt portvakten onådigt. — Det här är ett ställe, där alla veta allting.

— Bevare mig! — utbrast Jösse med oförställd förvåning. — Törs jag fråga . . . hva . . . hvar jag har den lyckan att befinna mig?

— Du befinner dig inför vällärde, högvederbörlige portvakten vid hans majestät konungens af Marzipanien, residensstad, *Chokoladenburg*, — svarade portvakten och ämnade slå igen porten.

Jösse kände sin obetydlighet inför en sådan högt uppsatt person och tänkte det vore bäst att förfoga sig sin väg. Men nyfikenheten var honom för stark. Han beslöt försöka hvad artighet förmådde, och sade därför, i det han stack foten mellan dörrarna: — Jag anser det för en ära att ha fått göra en så högt uppsatt mans bekantskap, och jag tager väl icke fel, då jag förmodar, att edert inflytande skulle vara mig till ovärderlig nytta, då jag nu ämnar söka mig något arbete hos konungen af Marzipanien.

Den spiken drog. Den högtuppsatte öppnade porten på vid gafvel, så att Jösse kom in med hela kroppen, och sade med en ton af smickrad nedlåtenhet: — Du har rätt, jag står verkligen hans majestet mycket nära. Och det kunde måhända lyckas mig att skaffa dig en plats som svinyaktare vid slottet.

— Tänkte jag inte det! — sade Jösse belåten. — Men innan jag går i tjänst, ville jag gärna se mig omkring i denna märkvärdiga stad.

— *Se er omkring?* Det skulle jag som er vän råda er att inte göra. Tvärtom vill jag be eder gå vägen rätt fram, dit er näsa pekar, utan att se eder till höger eller vänster.

Jösse hade mycket gärna frågat hvarför, men den högtuppsatte blef nu upptagen af andra besökande, och Jösse fick lof att taga sig fram på egen hand.

Han vandrade gatan fram mellan en ström af människor, hästar och vagnar, alla lika runda som portvakten. Hästarna lyfte gravitetiskt sina välformade marzipanben, vagnarna voro lackerade med chokolad, och människorna halftrillade fram och voro så styfva i nacken, som om den suttit på en skruf. När de mötte en bekant, kunde de ej hälsa med hufvudet; de bara vände på ögonen, stucko ut tungan och sade: Välbekomme!

När de fingo syn på Jösse, stannade de af förvåning, och en poliskonstapel fann sig föranlåten att fråga, med hvilken rättighet Jösse ställde till folkskockningar på gatan.

— Jag gör ingen människa för när, — sade Jösse beskedligt. — Men kanske ni kan säga mig, hvarför man gapar på mig så här?

— Jo, unge man, vi äro inte vana att se benrangel vandra omkring på gatan. Och så äro vi icke vana att vända på hufvudet, som ni, det ser sjukligt ut. Jag skulle råda er att genomgå en marzipankur på hospitalet för att uppnå den lagstadgade kroppsformen. Annars kan ni aldrig visa er, utan att ställa till skandal...

— Den kuren är visst mycket behaglig — afbröt honom Jösse, som länge stridit emot en ostyrlig lust att smaka på husen och människorna, hvilka allesamman föreföllo att vara af delikataste mandeldeg.

— Åja... ja... åja, den är mycket behaglig — sade polisen uppmuntrande. — Vill ni, så skall jag strax följa er till hospitalet?

Jösse ville ingenting hellre. De vandrade sålunda gata upp och gata ned, och alla pekade på Jösse och skreko efter dem: — Hvilken jämmerlig syn!

Här och där spatserade på trottoaren midt ibland människorna ett välfödt, jovialiskt marzipansvin, med ljusröda genomskinliga öron och snirkel på svansen. Ett af dem gick så nära Jösse, att han inte för lifsstraff kunde afhålla sig från att bita en bit af dess svans.

— Öff, öff! — sade grisen förgrymmad, och polis mannen tillsade Jösse att han skulle bete sig anständigt, om han inte ville komma i kurrän.

— Sådana där äta vi upp hemma hos oss, — sade Jösse mumsande.

— Det göra vi också här, — sade polisen, — men först sedan de varit magasinerade. Denna var för färsk.

De voro nu framme vid hospitalet, och polismannen gick sin väg, sedan han anförtrott Jösse åt öfverläkaren. Jösse såg till sin häpnad, att både denne och alla sköterskor voro så runda, att de icke gingo, utan trillade,

och han kunde icke låta bli att gapskratta, då han såg allt detta trillande och rullande i korridorerna.

— Hahahaba . . . hihibi! — skrattade han och höll sig för magen.

— Stackars han, han är alldeles ifrån sig af svält, — hviskade sköterskorna till hvarandra. — Hör, hur han skrattar! Det är bäst att vi få honom i säng ju förr, dess hellre.

Och så stoppade de Jösse i en säng, som kunde bli bredare och smalare, allt efter som patienten till- eller aftog. Ofvanför sängen hängde ett betsmån, på hvilket den sjuke vägdes en gång om dagen, och där bredvid en taffla, på hvilken man antecknade huru många gånger under dagen han sade: jag orkar inte.

Sedan man stoppat väl om honom, hämtade en af sköterskorna en kopp chokolad och en rågad tallrik marzipan. Det nästan svindlade för Jösses ögon, vid åsynen af all denna välfägnad, och han tänkte, att här skulle lifvet blifva ljust att lefva. Han var bara rädd, att han skulle frestas att äta upp alla de grisar han skulle vakta, innan de ännu hunnit ligga tillräckligt länge på lager i magasinet.

Han åt alltså den ena skeden marzipan efter den andra, och sköljde ned den med chokolad. Det smakade makalöst. När tallriken var nästan tömd, hade han fått nog, han ville inte ha det sista.

— Ät litet mer! — sade en af sköterskorna bevekligt. — Det skall göra er frisk och stark.

— Nej tack, — sade Jösse, — jag orkar inte mer.

— Då är ni mycket sjuk, — sade den andra sköterskan och skref upp något på papperstaflan. — Vi måste kalla på öfverläkaren.

Hon trillade ut efter doktorn, och denne kom. Han knackade Jösse på magen och fann, att det stod mycket betänkligt till.

— Ja, jag har förätit mig på marzipan, — sade Jösse i ynkelig ton, — jag borde haft vett att sluta förut.

— Unge vän, — sade doktorn och smålog öfverlägset, — ni har ätit *för litet*. Tro mig, jag har erfarenhet. Ni måste äta två sådana portioner tre gånger om dagen och däremellan en kilo konfekt, om ni verkligen vill ert eget bästa.

— Söta doktorn, jag orkar inte mer, — sade Jösse tredskande och vände sig mot väggen.

Doktorn skref ett recept, som han lämnade sköterskorna, och gick till en annan patient. De båda klotrunda varelserna vände Jösse skickligt på rygg, satte sig på hans sängkant och begynte mata honom med marzipan.

Hvar gång han öppnade munnen för att säga: Jag orkar inte mer! kröp en rågad sked behändigt in mellan läpparna. Det hjälpte icke att han skrek, ty gapade han aldrig så litet, så fick han en sked marzipan, och sparkade han än aldrig så mycket, måste han dock svälja hvarendaste smul.

När tallriken slutligen var tömd, och det icke mera rymdes något i Jösse, låg han stilla och tyst, som en död marzipangris.

— Det hjälpte strax, — sade doktorn, som nyss återkommit, och gnuggade förnöjd sina händer. — Se nu till, att han får samma portion, när han vaknar.

— Hvilket underbart hälsomedel, — hörde Jösse sköterskorna säga sins emellan. — Aldrig ha vi sett en

så snabb verkan af något annat medel. Han är en verklig öfver- och underdokter, vår doktor.

Sedan Jösse legat till sängs ett par veckor och blifvit proppad med marzipan, blef han så rund, att också han kunde trilla. Han fick nu gå uppe, men behölls under observation. Råkade han någongång af misstag säga: nej, jag tackar, till en strut konfekt, så ansåg man, att han fått recidiv och lade honom till sängs. Och var han nog oförsiktig att vid en middag säga: nu orkar jag icke mer! så betraktades han som allvarligt insjuknad, och man sände bud efter den förskräcklige öfver- och underdoktor.

Jösse funderade många gånger på att rymma från Chokoladenburg. Men huru skulle han kunna visa sig för far och mor och för kamraterna? De skulle kanske få en skrattattack, som gjorde ände på dem allesamman. Det var riskabelt.

Slutligen beslöt han sig dock för att ge sig af från hospitalet och de trillande sköterskorna. Han trillade ut på gatan, där folk räckte ut tungan åt honom och sade: välbekomme! Han trillade bort till portvakten, som inte kände igen honom och ut genom porten, långt in i den täta skogen. Där lade han sig att sofva marzipanfettet af sig. När han vaknade, var han smal och liten som förr och måste begagna benen för att komma fram.

Men ack, hur lätt om foten och om hjärtat han var! Han begynte springa hem till far och mor, till kvällsvarden med sill och potatis. På hundra år ville han inte se en marzipangris, än mindre äta upp honom!

När Lasse efter den märkvärdiga pratstunden under gökträdet kom upp i sin vindskammare, såg han att han hade främmande. Borta i knuten vid kakelugnen satt en krokryggig käring och stickade på en svart strumpa. Hon var vindögd och hade en stor vårta på näsan, och hennes mun var i en oafbruten rörelse.

— Hvem är ni och hvad gör ni här i mitt rum?
— frågade Lasse barskt, i det han lämnade dörren öppen.

— Jag är den, som skall berätta sagor för dig, — sade kärigen. — Man kallar mig slabber-Kajsa, men det är oartighet, jag borde kallas sagornas fé. Ty jag har fickan och förklädet fulla af sagor, jag har dem på ryggen och jag har dem i hufvudet, — du skall snart få höra. Det enda jag begär i lön, är två koppar kaffe och en pris snus i timmen.

— Det skall du få, — sade Lasse, som tyckte hennes anspråk voro måttliga. Han var förskräckligt glad. Tänk, att få höra historier en hel lång afton! En brasa måste han tända och skaffa en pall. Man hör alltid sagor bättre, då man sitter på en pall vid brasan.

Innan de begynte, gick kärigen och låste dörren samt stoppade nyckeln i sin ficka.

— Hvarför gör du så? — frågade Lasse häpen. Det såg rätt underligt ut.

— Jo, jag regler dörren, för att det icke skall inträffa en olyckshändelse.

— Jag begriper inte ett dugg hvad du menar.

— Jo, ser du, jag berättar som en fors. Men om du skulle tröttna att höra och vilja springa din väg, så skulle sagorna strömma ut i rummet, spränga väggar

och tak och kanske komma huset att ramla. Men så länge du är inne, är där ingen fara, ty då rinna sagorna in genom dina små öron och där stanna de, till dess du någongång släpper dem ut genom munnen.

— Jag förstår, — sade Lasse, — men du behöfver inte vara rädd, jag tröttnar icke att höra. Nu tänder jag brasan . . . här står kaffet och här står snuset. Börja på nu.

— Strax, — sade kärigen, smorde munlädret med en bit fläsk, makade om klabbarna i kakelugnen och begynte:

— »Det var en gång en saga, så lång som en tvaga, så bred, som en dörr . . .»

— Jag har hört den förr, — afbröt Lasse. — Kan du icke bättre sager, får du gå din väg.

— Jaså. Nå, vi skola taga en annan: — »Det var en gång en katt, som tog lifvet så gladt, att han dog utaf skratt.»

— Den har jag också hört förut, — sade Lasse misslynt. — Gå din väg, du duger ju ej till något.

— Nå, vänta, vänta, — sade kärigen. — Har du hört sagan om buteljen?

— Nej, hur är den?

— Jo . . . »Det var en gång en flaska, som hade en mun och under munnen en hals och i halsen en kork. Så kom där en karl, som drog ut korken och stack halsen i munnen, nej . . . munnen i halsen . . . nej, halsen i korken . . . nej, flaskan i hals . . .»

— Skräp, — sade Lasse föraktligt.

— »Flaskan i munnen,» — fortsatte kärigen — »och drack flaskan tom . . . Och så var det en elefant, som hade en snabel, och en officer, som hade en sabel.

Och så sade elefanten till officern: Gif mig din sabel, så skall du få min snabel. Mycket gärna, sade officern, ty han tänkte: får jag elefantens snabel, så kan jag visa mig för pengar och bli en rik karl. Och så gaf han elefanten sin sabel, med hvilken denne tog tjänst vid infanteriet och gick ut i krig och slog ihjäl folk och fick ordnar på bröstet...»

— Och officern då?

— Han fick ingen snabel, förstår du, bara... en *lång näsa*.

— Den sagan var då litet bättre, — menade Lasse, — men du måste berätta mycket mer.

— »Det var en gång en charlatan, som var en grobian... som var en marzipan, som...»

— Stopp, slabber Kajsa! — skrek Lasse.

... »var en morian, som var en lutheran, ... som var en kapellan, som var en muhamedan, som var en karavan, som...

— Tig, jag slår ihjäl dig!

— »Och så var det en gång en flicka, som bar en bricka och kunde sticka och foten vricka och skeden slicka och mönstret picka. Så fick hon hicka och hack i ficka och nös och nicka...»

Men nu blef Lasse så ond, att han rusade upp, tog eldgaffeln ur vrån, sparkade upp dörren och körde käringen ned för trapporna fortare än hon kommit upp. Därpå öppnade han fönstret, kastade ut kaffet, snuset och fläskbiten och släppte in rikligt med frisk luft. Så kastade han sig på sin säng för att hvila ut efter det stormiga uppträdet.

Men från gården hörde han ännu slabber Kajsa

fortsätta: ... »och kunde skicka sig väl och pricka ...
och ville spricka och ...»

Nästa dag möttes Jösse, Nicke och Lasse. De sågo
alla tre smått förlägna ut.

— Jag tror, jag ej bryr mig om att resa till de heta
länderna, — sade Nicke. — Här hemma är mycket
bättre.

— Och jag vill ej se en marzipangris på tio år, —
förklarade Jösse.

— Men det allra värsta är, att jag inte på mycket
länge gitter höra en saga, — utbrast Lasse. Och så
berättade de hvar i sin tur hvad de upplefvat, och det
känna vi alltsammans förut.

Lilla-mor.*

Nu är »Lilla-mor» en respektabel fru i långa kjolar och uppsatt hår, men *den* gången var hon en liten flickunge i korta kjolar och långa byxhålkar. *Nu* är hon en sedesam mamma med snälla, väluppfostrade barn, men *den* gången var hon en vild yrhätta, som klättrade i träden och på taken, styrde ut till hafs i årlösa båtar och drunknade, än till lands och än till sjös. Ja, det vill säga, hon drunknade icke riktigt, eftersom hon ännu spatserar omkring, men hon gjorde en mycket intim bekantskap med abborrar och mörtar.

Lilla-mor hade inga jämnåriga syskon, bara fullvuxna och gamla. Men hon hade i stället rik tillgång på vänskapsförbindelser med pojkarna i småstaden, där hon bodde. Flickor tyckte hon inte om, de voro så pjåkiga. Men hon strök gärna ut på äfventyr med formannens, smedens och handelsmans pojkar och kände sig på intet vis dem underlägsen. En af dem, Severin, var hennes mest utkorade följeslagare. De voro jämt i hälarna på hvarandra. Hade Severin fått lof att följa

* En sannfärdig historia.

med Anders till skogen att hugga gärdsel, så var vips Lilla-mor ute i samma ärende. Och när Lilla-mor med sin docka tog sig en aftonpromenad utåt stadens tullar, kunde hon vara säker på, att Severin traskade efter henne och erbjöd sitt ridderliga följje.

De grälade sällan, och det måste vi bekänna, var mest Severins förtjänst. Han var fromsint och långsam till vrede, då däremot hans lilla kamrat var eldfängd som en tändsticka. Men hennes vrede slocknade mycket snart, och då kunde hon i storsint ånger, utan att blinka, gifva honom tre fjärdedelar af en karamellstrut hon nyligen fått eller anförtro honom det dyrbaraste hon ägde, Greta-dockan, att bära.

En dag hände sig, att de bägge lekte på »berget» utanför stadstullen. Där funnos de yppersta gömställen och de mest omväxlande leksaker. Ty stadens stora afstjälpningsplats för all slags orenlighet låg vid bergets ena ända. Där kunde de hitta grönt buteljglas, konservburkar, gamla sillkaggar, tomma bläckflaskor, med flera härligheter, hvilka under jubelskrin fördes upp till berget, där de fingo utgöra varorna i en handelsbod eller möblerna i ett litet tegelstenshus.

Vid sidan af den stora slaskpölen var uppförd en svingård, hvars tak gick i jämnhöjd med berget. Där uppföddes en rad grisar, stora och små, till blifvande julsinkor, och dagen om såg man dem promenera ut och in i sitt palats och däremellan idka trädgårdsskötsel på den stora, kringbyggda gårdsplanen.

Om det nu var grannskapet till grisarna eller något annat, som gjorde berget så tilldragande för Lilla-mor och Severin, det vet jag icke, men lika godt, de voro där borta bittida och sent. När Lilla-mors stora syster

inte fann henne på närmare håll, var hon säker på att finna henne vid afstjälplingstullen, som denna del af stadens omgifningar kallades.

En dag hittade barnen på att leka cirkus däruppe på berget. Där funnos några knotiga tallar, som voro utmärkta att klättra i. Severin var vig och stark, han kunde utan svårighet komma upp i träden, hänga sig vid händerna och gunga fram och åter. Lilla-mor fann det storartadt och ville inte vara sämre än han. Men hon hade för korta ben. När hon, trots de allvarligaste ansträngningar, icke lyckades få fatt i de nedersta grenarna, gick hon sin väg och beslöt utmärka sig i någon annan bransch af akrobatyrket.

Hon begaf sig till svingården. Att komma upp på taket, var icke så lätt för korta ben, men det lyckades slutligen, och hon satte sig triumferande att rida gränsle på takbjälkarna, i det hon ideligen ropade till Severin:

— Ser du . . . jag är här, jag . . . !

Severin hade fått stickor i händerna och kåda på byxorna, han fann för godt att hvila på sina lagrar. Och där sutto de båda, sida vid sida på svintaket och kastade tallkottar på de små ljusröda grisarna under dem.

— Du skall få se, jag kan också gå här, — sade Lilla-mor med själförtroende och begynte promenera längs takkanten. — Ser du bara . . . jag kan!

Så länge hon såg på sina fötter, gick det bra. Men i detsamma kom en kråka flygande och slog sig ned i närmaste trädtopp. Och när Lilla-mor såg på kråkan, glömde hon sina fötter och tog ett steg för mycket.

Plums! lät det, när hon hamnade i den grötliska, illaluktande smörjan nedanför. Hon uppgaf ett så

genomträngande nödrop, att alla grisarna uppskrämnda störtade in i stian och Severin i förskräckelsen höll på att taga samma väg som hon.

Men Lilla-mor skrek icke bara af skrämnel. Hon hade i fallet slagit sin haka mot en skarp sten, så att den blödde ur ett stort, djupt hål.

Severin skyndade ned det fortaste han kunde, men att komma åt att ensam hjälpa Lilla-mor, var icke möjligt. Han tog benen på nacken och sprang hem efter hjälp. Stora syster halfgrät och beskärmade sig, då hon fick höra olyckan, pappa gjorde i hast en improviserad bår och så begåfvo sig han och gårdskarlen och syst-rarna med Severin i spetsen till olycksstället, där Lilla-mor höll på att storkna af smuts och tårar.

Det var en syn, som kom stora systers myndiga och harmuppfyllda hjärta att flöda öfver af medlidande. Hon hade läst öfver en lämplig läxa om dumdristighet och olydnad, och undrade, om hon skulle ge Lilla-mor ris eller ensamhetsstraff. Men när hon såg den ynkliga varelsen, med ansiktet öfversköljdt af tårar, smuts och blod, kunde hon nästan ha gråtit själf. Raskt och beslutsamt kastade hon några bräder öfver de värsta ställena och gick att med pappa och gårdskarlen bärga Lilla-mor ur haveriet.

Det var icke det lättaste, ty hon hade sjunkit ned ända till halsen och luktade så, att de önskade sig ha haft famnslånga tänger att taga i henne med. Emlertid fick det ej afskräcka dem, och efter åtskillig tvekan, klef pappa själf i och halade upp Lilla-mor. Hon lades på båren och täcktes öfver med en gammal schal, hvarefter den högtidliga processionen tågade hemåt.

Stora syster hade god lust att vara ond, när hon tänkte på, hvilket arbete, som nu förestod henne. Men så tänkte hon: om nu Lilla-mor slagit rent ihjäl sig, hade det ändå varit värre. Hon fick vara tacksam för, att där fanns en smutshög, som tog emot.

Med stora saxar klipptes kläderna af Lilla-mor, och med handskar på händerna handterade man henne. Så blef hon badad och en läkare tillkallades, hvilken sydde ihop såret på hakan. Men hon bär ännu i dag ett stort ärr till minne af händelsen.

Så slutade *den* historien om Lilla-mor, men jag vet ännu en annan. Hon blef icke vis af skadan, men uppträdde fortfarande lika oförskräckt och dumdrigt som förut.

En kort tid efter föregående händelse skulle en af Lilla-mors gifta systrar komma på besök till dem. Det skulle bli ett mer än vanligt festligt mottagande, ty det var första gången efter sitt bröllop hon gästade sitt gamla hem.

Stora syster hade händerna fulla af förberedelser; det bakades, tvättades, skurades, och äfven Lilla-mor fick hjälpa till. Hon fick stöta rifvebröd och mala kaffe och torka damm. Och hon gjorde det ordentligt precis i fem minuter. Men då begynte hon slarfva, så att stora syster sade: — Gå ut och lek, du är bara i vägen!

I flera dagar före den stora händelsen, lekte Lilla-mor bröllop, då den stora dockan var brud och ett oljetrycksporträtt af svenska kungen, som hängde i barnkammaren, var brudgum. Severin var präst i löskrage och ett svart förkläde till kappa, och hon själf agerade brudens föräldrar, som med många förmaningar lämnade sitt barn ifrån sig.

— Kom nu ihåg, att inte spilla på din nya klädning, och sitt rak vid bordet... och se upp när man talar till dig... voro hennes afskedsord till bruden. Därefter reste dockan och porträttet på sin bröllopsresa i en upp- och nedvänd stol, och prästen och föräldrarna stodo på stranden och viftade farväl.

När den stora dagen för syster Klaras ankomst var inne, fick Lilla-mor sin finaste klädning på och ett par små söta blanklädersskor. Hon kände sig så högtidlig till mods, som om hon själf varit festföremålet. När hon alltför mycket hängde stora syster i kjolarna, sade denne litet otåligt: — Gå du och håll utkik på bryggan och kom strax och säg till, när du ser röken från ångbåten.

Jaha, detta var alldeles i Lilla-mors smak, ett så ansvarsfullt uppdrag var just hvad hon ägnade sig till. Hon gick med högtidliga steg till ångbåtsbryggan, väl ihågkommande att undvika det värsta dammet på gatan. Solen stekte het, och det var alldeles lugnt. Några gossar, bland dem Severin, sutto och metade på bryggkanten. Lilla-mor hoppades, att de skulle bli bestörta öfver hennes elegans, men de sågo ej ens åt henne, och då brydde hon sig icke heller ett grand om dem.

Hon gick af och an på bryggan och spejade utåt hafvet i solglansen, tills ögonen begynte svida. Den som hade tagit en parasoll med! Då skulle syster Klara ha trott, att hon var fullvuxen. Och hennes man skulle ha kallat henne: »söta svägerska», som han kallade de andra systrarna. — Om jag skulle gå hem efter Lises parasoll!...

Men hon vågade icke lämna sin post, ångbåten skulle naturligtvis komma, just då hon var borta. Och

Severin var inte fallen för artighet i dag. Man fick vara utan parasoll!

Det dröjde förskräckligt länge, innan ångbåten kom. Kanske hade den gått vilse mellan holmarna . . . skulle hon taga en båt och ro ut till den för att visa vägen? Eller tänk, om hela ångbåten drunknat! Skulle hon springa till ångbåtskontoret och säga till? Hvad skulle då stora syster säga och hvad skulle det bli af den fina middagen?

Lilla-mor trampade bryggan med otåliga steg, gäspade och önskade, att hon haft ett metspö, så att hon fått meta med de andra gossarna. Hon ställde sig att se på Severins flöte, glömsk af att hon beslutit sig icke bry sig om honom. Det var som om hon skulle medfört lycka, ty i detsamma nappade en stor fisk på hans bete.

Han drog och drog, men antingen var fisken en haj, eller hade refven fastnat, han fick icke upp den. Lilla-mors hela intresse vaknade; hon glömde sitt uppdrag att passa på ångbåten och lutade sig ut öfver bryggkanten för att bättre kunna se på Severins fisk . . .

Plums! lät det för andra gången, när Lilla-mor hamnade i det våta elementet!

Pojkarna skreko till och kastade sina metspön, Severin tappade sitt i sjön. — En båt — en båt! — skreko de allesammans, och en af dem grät, men de voro för små för att orka få ut de stora båtar, som lågo uppdragna på stranden.

— Spring efter en karl! — kommenderade Severin, blek om näsan, — jag skall försöka hålla henne ofvan vattnet.

När Lilla-mor kände vattnet slå tillsammans öfver sitt hufvud, blef hon först mycket perplex. Men så kom hon ihåg, att man skall göra som hundvalparna, när man kastar dem i sjön, göra simtag med armarna. Och på detta sätt lyckades hon hålla sig uppe ett par ögonblick. Men så sjönk hon andra gången. Det såg ganska illa ut, och Severin stackare skakade i hela kroppen.

Emellertid ville han göra ett försök att få tag i henne. Nå henne med armarna, kunde han icke, han skulle då ha tagit samma väg som hon. Men han tog ett fast tag med händerna i en järnketting på bryggan och släppte sig så med fötterna mot vattenytan.

— Tag mig i stöflarna, Lilla-mor! — skrek han med gråten i halsen, när hon i detsamma åter syntes ofvan vattnet. Ett par stora, förskrämda ögon mötte hans — den blicken glömde han aldrig, — men hon hade ännu nog kraft att fatta tag i hans ena fot.

Men huru länge skulle hans små händer orka bära både hans egen och hennes kroppstyngd? Det värkte i armarna, det gick rundt i hans hufvud, men han höll ut. — Gode Gud, låt inte Lilla-mor drunkna! — var hans enda rediga tanke.

Och i detsamma sände Gud hjälpen. Snickar Anders kom springande allt hvad tygen höllo, sköt ut en liten, läkande båt hoppade i, tog ett par årtag och bärgade först Lilla-mor och sedan den snälla Severin, hvars händer blödde efter ansträngningen.

Och hur såg Lilla-mor ut? Precis, som den stora dockan, hon en gång tappade i brunnen. Hvad skulle stora syster säga, när hon fick se hur den fina klädningen var tilltygad?! Denna tanke skrämde henne mer än själfva äfventyret, och när hon väl satt på båtbrädet

vid Severins sida, hängaf hon sig åt de vildaste sorgestjut.

— Se så, inte värdt att lipa nu mera — sade Snickar Anders, i det han tog törn vid stranden och hjälpte de två ur båten. — Gå nu vackert hem och byt torra kläder på dig och tacka Gud för att du inte blef fiskarnas mat.

Lilla-mor hejdade tårarna, stack sin lilla hand i Severins och vandrade i allvarliga tankar vägen hem från sin förtroendepost på bryggan.

Långt efter sig hörde de pojkarna skrika: — Ångbåten kommer! — Men Lilla-mor var för våt för att orka tänka på den.

Stora syster sparade inte den här gången på dunder och brak, och Lilla-mor fick ris och lades till sängs för hela dagen. Det blef hennes straff. Men Severin bjöds på eftermiddagskaffe med våfflor, och ryktet om hans bragd hördes länge i staden.

Pärla.

Det var en gång en gumma, som hette Kajsa, och hon hade en flicka, som hette Stinta. Och så hade hon en ko. Det vill säga, hon hade nyss köpt sig en sådan för att ha en mjölkskvätt till rågmjölsgröten. Den lyckan tyckte hon att hon kunde bestå sig, sedan hon trälät hela vintern i väfstolen och för-tjänat sina femtio mark på de grannaste trasmattor.

Ja, och så hade hon ju en gubbe, Måns Peter kallad, en from och beskedlig människa, som aldrig gjorde sig påmint. Därför höll jag på att glömma att han fanns till. De bodde i en liten stuga, som Måns Peter själf timrat vid foten af en hög, stenig backe, som ledde till betesmarkerna uppe på bergsslutningen.

Den nya kon var en ståtlig en, röd och hvit, med glänsande skinn och ett par väldiga horn. Kajsa kallade henne Pärla, det grannaste namn hon visste. Det var med berättigad stolthet hon första dagen ledde henne bort till ängslappen där uppe på åsen, en kilometer från stugan. Folk skulle då se, de hade råd att hålla sig slik en grann ko, de.

— Du skulle icke föra henne så långt första kvällen,
— ropade Måns Peter efter dem, när de stretade uppför
backen. — Det kunde hända, du ej får henne med
hem igen.

— Åja, men, det har ingen fara det, — skrek Kajsa
till svar. — Vi komma tids nog till grötfatet, du.

Pärla gick villigt och beskedligt, som ett fromt
lamm och nafsade ibland till sig en mun full väppling
vid vägkanten. Kajsa välsignade inom sig det kära
kräket och lämnade henne med många ömma förma-
ningar bland de saftiga tufvorna på Kråkängen.

När kvällen kom, sade hon till Stinta. — Bäst, att
du går och hämtar Pärla nu, jag har gikt i knäet och
backen är så stygg.

Stinta gick och var borta en dryg timme. Så kom
hon ensam hem.

— Mor, hon vill icke. Jag får henne icke ur stället;
hon bara äter och mumsar och går icke ett steg.

— Du är dålig, du, — sade Kajsa, en smula miss-
lynt, och lade ifrån sig Måns Peters jacka, som hon
höll på att lappa. — Jag får väl gå och ta'na själf då.

Där uppe stod Pärla, oskyldig och förnöjd, idis-
lande sin kraftiga kvällsvard. När Kajsa med många
öfvertalande puffar sökte få henne att gå, såg hon på
hennes med en förebrående blick och dök åter med
tungan i det doftande gräset. Att gå härifrån nu, det
var hon synbarligen icke böjd för.

— Vi få lof att ta en kvist och basa henne, — sade
Kajsa och bröt sig med en half suck en kvist af rönnen.

Men då hon slagit ett par milda slag på Pärlas bak-
ben, vände denna mot henne ett par ögon, så djup-

sinniga och ett par horn, så respektingifvande, att Kajsa rådvill lät kvisten falla och såg på Stinta:

— Jag vågar inte basa henne, då jag inte rätt känner humöret, sade hon och ref sig i håret.

— Vi kunde ju försöka med mjöldricka, du mor?

— Ja, Stinta, det var ett klokt ord af dig, det. Spring hem efter mjöldricka, stäfvan full, det skall väl få henne att ta reson.

Stinta sprang, så flätan dansade på ryggen, och var borta en god stund. Det begynte mörkna.

När hon kom upp med mjöldricket, var stäfvan bara half, resten hade vattnat väpplingen vid vägen.

— Nå, Pärla, se här... kom, sippan, kom!... lockade Kajsa och förde stäfvan under nosen på Pärla. Denna läppjade försiktigt på drycken och fann den njutbar. Kajsa lockade och drog i stäfvan: kom, sippan, ko... o... m! Men Pärla hade nu hela hufvudet inne i kärlet och släppte det icke, förrän sista droppen var uppslickad.

Och så stod hon där, som förr, trygg och nöjd, slog med svansen undan flugorna, men hade icke minsta lust att hörsamma Kajsas och Stintas upprepade öfvertalningar. Och Kajsa begynte tänka med bekymmer på mjölgröten.

— Det är visst bäst, att vi mjölka henne här uppe, sade Stinta, som icke fann på bättre råd.

— Ja, det var ett klokt ord, det! Spring hem efter mjölkstäfvan och pallen, och säg till far, att han sätter grötvattnet på.

Stinta flög åter af utför backen och kom flåsande tillbaka med stäfva och pall.

PÄRLA.

Och nu hade Kajsa sin första glädje af Pärla. Ty mjölken rann ymnig och gul och fyllde snart stäfvån till bräddarna. Hon såg i andanom det tjocka, gula smör och de feta ostar, som härefter skulle förgylla deras tarfliga kost.

När Pärla var mjölkad, lade hon sig lugnt ned, som ville hon säga: nu har jag uppfyllt mitt åliggande, nu kunna ni lämna mig i fred och gå hem till ert.

Detsamma tyckte Kajsa och Stinta. Det var redan tämligen mörkt, och vägen icke så lätt utför den steniga backen. Stinta tog pallen och mjöldricks-stäfvån, Kajsa tog med öm försiktighet den fyllda mjölkstävån, och så begafvo de sig på hemvägen.

Men hur försiktigt Kajsa än ställde sina steg, kunde hon icke hjälpa, att en god del af den dyrbara drycken skvalpade ur på vägen. När de kommit så långt, som till backen ofvanför stugan, sågo de Måns Peter stå på farstutrappan och speja efter dem. Kajsa lyfte triumferande upp stäfvån och ropade till honom: — Har du gröten färdig, här kommer mjölken? Men i detsamma trillade en illasinnad sten undan hennes fot, hon sände Måns en hjälplös blick och föll att sitta midt i backen, medan stäfvån med återstoden af sitt innehåll fortsatte vägen och stannade precis vid farstutrappan.

Måns Peter tog med ett illfundigt leende upp stäfvån, synade den på alla kanter och ropade till Kajsa, som flat och argsint kom haltande mot stugan:

— Nog är gröten färdig, men hvar har du mjölken, sa' du? Jag ser inte spår af den någonstades.

Och på den frågan gitte Kajsa inte ge något svar.

Rättfram och bakfram.

Det var en gång en fattig tunnbindare, som hade användt hela sitt lif att göra en märkvärdig uppfinning. Men denna var tills vidare en hemlighet. Medan tunnbindaren förtjänade sitt tarfliga bröd med att banda byttor och såar åt fattigt folk, arbetade han på lediga stunder med den hemlighetsfulla uppfinningen. Han rådfrågade i tysthet en gammal häxmästare, som i tiden varit professor i matematik, men blifvit afdankad, när han begynte svärma för fyrkantiga cirklar och cirkelformiga kvadrater. Tunnbindaren och han hade hemliga sammankomster i en gammal lada, där de studerade sol, måne och stjärnor genom springorna i taket, och gjorde sina matematiska beräkningar med tillhjälp af gamla hjulaxlar och rostade cylindrar.

Tunnbindaren hade med professorns bistånd kommit underfund med, att hvilket föremål som helst kan få lif och rörelseförmåga, blott man finner den riktiga lösen. Och de hade nu i snart femtio år letat efter de ord, som skulle sätta till exempel ett tunnband i gång utan någon synlig ytre mekanism.

Nu var formeln funnen; nu skulle tunnbindaren bli så rik, att han kunde sätta guldband kring byttorna och skänka silfvertunnband åt hvarenda pojke i byn. Men just då han skulle skrida till att förvåna hela världen, blef han sjuk och dog.

På dödsbädden kallade han till sig sin ende son, Pelle, och sade till honom:

— Käre Pelle, silfver och guld har jag hittills icke ägt, men du kommer att bli den rikaste karl i världen . . . Tag detta tunnband . . . det skall göra din lycka . . . och minns, att . . .

Han hade ämnat säga mycket mer, men kunde icke, ty nu dog han.

Pelle trodde, att den sjuke yrade, men tog tunnbandet och beskådade det på alla sidor. Det såg ut precis som andra tunnband, hade hvarken början eller slut, hvarken fram eller bak. Men det var solidt gjordt och kunde väl alltid duga till *något*. Och som Pelle var en beskedlig gosse, beslöt han sörja sin far och där- emellan banda såar och byttor som han. — Hans ärliga handverk, som jag fått lära, är mitt bästa arf, — tänkte Pelle förståndigt. Tunnbandet hängde han på sin vägg, och där blef det hängande länge och väl.

Nu förhöll det sig så, att i närheten fanns ett jakt- slott, och där bodde en prins, som var en mäktig stor sportsman. Han kapprodde, han kappseglade, kappkörde och kapplöpte, ja, han skulle gärna ha kappflugit, om det funnits någon, som velat täfla.

Han fick en dag i sitt hufvud, att han ville anställa en kapplöpning mellan en häst, ett lokomotiv och en velociped. Priset skulle bli ingenting mindre än hans

praktiga jaktslott, och det hoppades han vinna själf, eftersom hans häst var den snabbaste i hela världen.

Det blef, som man kan tänka sig en stor uppståndelse i riket. Alla, som ägde en häst, ett lokomotiv eller en velociped ville vara med och vinna jaktslottet. Men då blott en af hvarje slag skulle få täfla, blef det, förstås, många långa näsor bland prinsens undersåtar.

Först uppbadades alla lokomotiv att täfla inbördes. Det blef ett hvisslande, ett rännande och ett surrande, som kom rikets grundvalar att darra. Ett litet smalspårigt, lättfotadt lokomotiv afgick med segern. Så täflade de bästa trafvarna i prinsens rike, hvarvid hans egen fåle, »Blixten», tog priset — och till sist uppträdde de flinkaste velocipeder och utvalde bland sig den allra flinkaste.

Prinsen var förtjust. Nu skulle världen få se ett mirakel, som den aldrig sett förr, en häst som lämnade bakom sig de allra snabbaste fortkomstmedel.

Emellertid stod Pelle i sin verkstad och botade spruckna byttor och suckade ur sitt hjärtas djup:— Ack, den, som kunde vara med och vinna prinsens slott! Men han hade hvarken häst eller lokomotiv eller velociped — han fick vackert bli hemma.

En dag, då han letade efter en gammal räkning, fann han i en låda ett hopskrynkladt papper, fullritadt med krumelurer, och begynte studera det. Där fanns ett tunnband afritadt, framifrån och bakifrån och från alla sidor, och där funnos pilar, som visade i en bestämd riktning, och många konstiga, obegripliga figurer. I ett hörn af papperet stod skrifvet med tunnbindarens stil: »Använd formeln: bakfram-rättfram».

Pelle kastade papperet i spisel, hvarför skulle man förvara sådant skräp? Men de märkvärdiga orden ljödo alltjämt i hans öron, så att han gjorde det bakfram, som han skulle göra rättfram — och tvärtom. Han begynte tänka, att kanske låg där någonting under dessa ord, eftersom han ej kunde glömma dem. Och han kraftrade sig bakom örat, tills han förstod, att de måste ha något med tunnbandet att göra. Han tog ned det från väggen och begynte syna det på nytt. Hvad var rättfram och hvad var bakfram? Ja, det kunde han icke bli klok på. Men han var ihärdig, satte sig upp på tunnbandet, först rättfram och så bakfram, för att se, om det var *det*. Men det var inte *det*, eftersom han stjalpte, antingen han satte sig rättfram eller bakfram.

Pelle var nära att mista tålmodet och hänga upp tunnbandet på dess plats igen. Han kraftrade sig ännu ifrigare bakom örat, som om han därifrån velat skrapa fram nyckeln till de besynnerliga orden. Och så satte han sig ännu en gång upp på tunnbandet, i det han med fingret på näsan fundersamt upprepade: bakfram-rättfram . . . bakfram-rättfram . . .

Men då skulle man ha sett! Som en susande pil satte tunnbandet i väg ut genom dörren, ut öfver stockar och stenar, öfver diken och gärdesgårdar, öfver höns och grisar. Folk, som sågo honom, skreko förfärade: — Är du galen, Pelle, hvart bär det nu af? — Ja, det vet inte jag, — sade Pelle, som sanningen var.

När han så hade trillat hela socknen rundt till stort spektakel för dess pojkar och hundar, tyckte han, att det kunde vara nog. Utom socknen ville han bestämdt inte, ty han var barfota och hade arbetsbyxorna på. Han skrek: p^{roo} af alla krafter, han spärrade emot med

benen och var röd af ansträngning och förargelse, men ingenting hjälpte. Framåt snurrade han, ända till grannsocknens gräns. Där skrek han med gråten i halsen af misstag: »rättfram-ba-akfram!» Och si, då stannade tunnbandet med en knyck och stälpte af honom i ett potatisland.

— Jaså... var det på *det* viset? — tänkte Pelle och snöt sig i fingrarna. — Det är ju den enklaste sak i världen... det kan ju hvar pojke begripa. — Och så repeterade han konsten. När han satte sig upp på tunnbandet och sade: bakfram-rättfram! så gick det framåt för sjutton pinnar. Och när han sade: rättfram-bakfram! stannade maskinen och stälpte af honom som en mjölsäck.

Pelle var förtjust. En sak var då säker, att, skulle det också icke finnas en endaste obandad bytta mer i världen, så skulle det dock alltid gå framåt för honom.

Så randades slutligen den stora kapplöpningdagen. Staden flaggade, invånarna ståtade i festdräkt och hurade för att öfva sig, och stora vad höllos för den ena eller den andra af de täflande.

Då inträffade något högst fatalt. Lokomotivet sände återbud i sista minuten. Det hade fått förhinder, det kunde icke uppträda.

Prinsen blef topprasande. Han lät undersöka saken, skickade efter de skickligaste maskinister, smeder och lokomotivspecialister, men de förklarade alla, att saken var ohjälplig. Det var ett invärtes lidande... troligen öfveransträngning vid repetitionerna, och kunde icke botas inom kortare tid än sex veckor.

Hvad var att göra? Att anställa täflan bara mellan hästen och velocipeden, var för futtigt; alla goda ting

måste vara tre. Och att uppskjuta hela festen nu, när allt var färdigt och folket i full stämning, det gick ännu mindre an. Prinsen skrek och regerade, hofmännen slogo sina hufvuden ihop, men ingen fann på något medel att upphjälpa situationen.

Då hände sig, att Pelle kom vandrande med tunnbandet kring halsen och helgdagsbyxorna på för att åse högtidligheten. Han fick höra talas om lokomotivets illamående och tänkte strax: det här är något för mig! Utan att säga till någon, marscherade han upp på prinsens slott och anmälde sig som den tredje täflande — ifall prinsen icke hade något däremot.

Prinsen, som varit både gul och grön af förargelse, blef strax vid bättre kulör och tyckte att det var ett fiffigt skämt. Ett tunnband! . . . Ja, hvarför icke? Han skulle gärna ha antagit en snigel, blott de blefvo tre, och hans ära räddades. Och så antecknades Pelle som den tredje täflande.

Folket skrattade, — det skulle bli ett pajazzo-nummer! Men prinsens syster, den söta prinsessan Fagerlind, tyckte, att det var förfärligt intressant och höll tio mot ett att tunnbandet skulle vinna.

När de ordensprydda hofherrarna fjäskat en stund, och jockeyerna smällt med sina piskor och härolderna ropat upp namnen på de täflande, och kanonerna dundrat festkantaten, var äntligen allting färdigt och täflingen begynte.

Hästen, velocipeden och tunnbandet stodo alla i rad på den breda vägen och så gafs tecknet: ett — tu — tre!

Prinsen gaf sin häst sporrarna, och velocipeden trampade i väg för brinnkära lifvet. Tunnbandet låtsade,

som om det inte ville gå, det tredskades och krånglade och fick smaka käppen både fram och bak. Pelle skrek hopp'san! och fäktade med armar och ben och var storligen förargad. Där blef skratt och applåder och skällsord, och prinsessan Fagerlind begynte redan tro, att hon förlorat vadet.

Men då de andra längesedan voro ur sikte, rätade Pelle stolt sin rygg, svängde med mössan och skrek: *bakfram-rättfram!* Och så . . . hux flux . . . var han redan utom synhåll, innan publiken hunnit föra kikaren till ögat för att se, hvar han blef af.

Hästen och velocipeden voro icke halfvägs vid målet, när tunnbandet rände förbi. Men när de kommo fram på samma gång, satt Pelle där och borstade gemytligt landsvägsdammet af mössan. De kunde icke tro sina ögon, men de måste.

Och så redo de hem i sakta mak och Pelle presenterade sig som den lycklige ägaren till jaktslottet. Det hurrades för Pelle, och prinsessan Fagerlind blef så glad, att hon bums ville gifta sig med honom. Det hade Pelle ingenting emot, och strax efter bröllopet satte han henne framför sig på tunnbandet och så gjorde de sin bröllopsresa kring halfva världen. Och den resan gör nog ingen dem efter.

RÄTTFRAM OCH BAKFRAM.

Ur Mollimolls dagbok.

Jag är en fin och belevnad kisse i ett konstnärligt hus, och därför skrifver jag dagbok. Jag bär den alltid med mig i högra bakfickan, så att, om jag någon gång skulle förvillan mig, så kunde folk genom anteckningarna få reda på hvem jag är. Och det är så bra att ha en bok till hands och kunna nedskrifva de intryck, som möta en, då man vandrar ensam i skogen.

Med intryck menar jag förnämligast räfvar, harar, ugglor, råttor och hundar.

Med hundarna lefver jag på vänskaplig fot, det har jag lärt från mitt hem, där Stella och hennes valpar utgöra mitt egentliga umgänge. Men inte alla hundar äro så hyggliga som Stella, och dessa hundar kallar jag *räfvar*. För dem går jag gärna ur vägen upp i ett träd, ty de se verkligen inte förtroendeväckande ut.

Hararna äro mest hvita till intrycket och ha alltid brådtom. Har därför inte stiftat närmare bekantskap med dem.

Ugglorna kallas visdomens fåglar, emedan de äro blinda om dagen och hålla serenad om natten. Har

anträffat ett par stora, surögda exemplar i träden kring mitt hem, men inte kommit i samspråk med dem. Kanske jag dock bör begagna mig af deras vishet någon gång.

Råttorna höra till det demokratiska partiet, men jag är aristokrat. Därför hackar jag på dem och tål dem icke, när de vilja tränga sig in på mitt område.

Fåglar fångar jag aldrig, jag anser, att fågelstek är lyx, då jag har annan god mat.

Jag är välfödd, välklädd och väluppfostrad; min matmor säger, att jag är »den sötaste katt i världen», men kanske har hon inte sett alla.

Emellertid har jag många vänner och beundrare bland människor och djur. Är jag icke en lyckans katt?

14 maj år 1900. Jag är ute på vandring för att studera myggornas dans i solskenet och fiskarnas i vattenbrynet. Gick ut i morgse efter en god frukost af strömming och söt mjölk och skall vara hemma igen till middagen.

Min husbonde målade en båt på gården. Han målar allt, hvad han kommer öfver, därför kallas han *artist*. Jag snusade på färgen och strök mig mot hans knäbyxor, men hann inte ge honom vidare uppmuntran för mina egna affärers skull.

15 maj. Otur! Jag fann i går vid stranden ett slags lusthus för fiskar, mycket luftigt och elegant. Man kallar det *ryssja*. Det doftade så ljuft af färsk fisk, att jag måste undersöka det närmare. Jag klef in genom dörren och befann mig i en rund bur, inte större, än att jag nätt och jämt kunde vända mig därinne. Den påminde gruffligt om den förödmjukelsens stund, då jag

i min gröna ungdom en dag fann mig instängd i en råttfälla, där man såsom här, inte kunde taga sig den minsta galopp. Men här klappade ingen dörr igen efter mig. Här finns ingen dörr... hur kom jag in? Jag får ge mig till tåls, tills någon går förbi och reder ut det här.

16 maj. Jag sitter på min svans och tar lifvet humoristiskt. Hade jag bara en fiskstjärt i munnen, vore missödet en förströelse.

17 maj. Ännu har ingen människofot gått här förbi! Jag sofver med ett öga i sänder för att passa på. Det kännes tomt i magen. Men min matmor brukar säga, att maten bör vara en bisak för konstnärslaturer.

18 maj. Har ropat hela dagen, men ingen hör mig. Bara en kråka, som satte sig på taket af mitt fängelse och gjorde narr af mig. Hon påstod, att jag sitter här för mina synders skull. Hvad kan hon mena?

19 maj. »Våren slår ut sina vingar af guld», — men jag har inga vingar. Jag önskar jag vore en fluga, så kunde jag komma ut mellan maskorna i nätet.

Jag har svängt mig rundt för att få motion. Till slut blef jag så yr, att jag trillade omkull...

I vattnet vid stranden hör jag fiskarna plaska och ett par nyfikna råttor glodde på mig bakom en gammal båt. Men inte ens en stekt bröms flyger mig i munnen, och skinnet begynner hänga så betänkligt.

Lifvet är verkligen icke alltid en kalfdans!

20 maj. I natt dundrade det förskräckligt i skyn, och tunga regndroppar gjorde mig genomblot. Jag

slickade mig rundtomkring, ty jag var så törstig som en torr svamp. Det var en vederkvickelse utan like!

Jag har också tuggat på några grässtrån, som Stella brukar göra, men jag fann, att fiskben smaka bättre...

Tämmeligen svag i bakbenen.

21 maj... Godt, om min ovän, Mickel räf, inte finner på att göra mig ett besök. Då skulle jag på fläcken bli hans frukost.

... Solen skiner igen... jag känner fisklukt kittla mig i näsan... men annars är jag resignerad.

22 maj... Jag skall skriva mitt testamente, ty jag lefver nog inte länge mer. *Åtta dagar utan mat!* Min nos bränner, och mina öron svida af att jag skrubbat dem mot nätväggarna...

23 maj. Stellas valpar skola få min sofkgorg... och matmor skall få mitt uppstoppade skinn till en muff... Kanske gråter hon då...

24 maj. Är det möjligt... är jag verkligen hemma igen i min egen korg? Jag skrifer med darrande tass... men jag lefver... En fiskare kom för att taga hem ryssjan, och så släppte han mig ut. »Rar fisk, som fastnat i dag!» sade han... *i dag!*

Jag var halfdöd, men släpade mig ner till sjön och drack — å, så det styrkte! Sedan linkade jag hem, men jag var så svag, att benen veko sig ihop för hvart steg.

När jag kom hem, grät köksan af glädje, och min matmor höll på att falla och sitta. Hon trodde sig se en vålnad...

Jag hälsade på Stella, strök mig mot husbonds knäbyxor... snurrade ett tag, så att de skulle förstå, att jag var lycklig.

Och gick så ut i köket och fick mig en skål mjölk!

Lifvet är ändå icke så avvigt!

Tant Amadeas höns.

Tant Amadea Rosendelund och hennes gamla vän och tjänarinna, höns-Greta, hade en hönsgård på landet nära Helsingfors, och den var det käraste de ägde i världen.

Nu skall ingen skratta och säga, att de kunnat välja ett bättre föremål för sin kärlek, än just precis höns. Ty det var kanske det arbetsfält, som passade dem bäst, där de voro i tillfälle att gagna sina medmänniskor, att värna om lefvande varelser och känna sig nöjda och nyttiga.

Och det var just hvad de gjorde. Tant Amadea och höns-Greta lefde i ett innerligt samförstånd med sina tuppar och hönor, förstodo deras behof och deltog i deras misräkningar. Och deras största ärelystnad var att alltid kunna bjuda nyvärpta ägg, där andra bjödo half- eller helskämnda åt omisstänksamma köpare.

Bland hönsflocken sågos många rara sorter: *Brahmaputtror*, *Cochin-kineser*, och hvad allt den förnämsta hönsadeln hette, som värpte ägg, stora som knytnäfven, ratade maten och fingo gikt och podager bara de blefvo

våta om fötterna. Men de ordentligaste och flitigaste värparna hade tant Amadea funnit bland de anspråkslösa finska bondhönsen, och därför sade hon en dag till höns-Greta: — Greta, jag tror vi lägga Hvitfot på Åbergskans ägg, hon har goda värphöns, och de krångla inte med maten, de.

Jaha. Greta utvalde sju de rundaste och trubbigaste af Åbergskans vackra, bländhvita ägg och lade dem under Hvitfot med den fromma önskan, att de måtte ha vett att bli hönor allesammans.

Hvitfot var en öfvad ligghöna och åtog sig villigt att bli fostermor åt de blifvande medlemmarna i höns-gården. Hon rufvade tålmodigt i tre veckor, utan att vilja unna sig hvarken matro eller promenader. Och när de tre veckorna voro gångna, presenterade hon för höns-Greta sex små duniga fjädernystan, som klevro öfver hvarandra, pepo och knuffades om bästa platsen under hennes vingar. Greta såg strax med kännareblick, att de hade haft vett att bli hönor allesammans.

Eftersom alla hönsen hade namn, skulle väl dessa också få sina. Tant Amadea tog Andersens sagor till hjälp och kallade en *Snip*, en annan *Snap*, en tredje *Snurre*. Den fjärde fick heta *Tippeli*, den femte *Tuppeli* och den sjetten blef lille *Kuckeliku*.

De sex syskonen åto gryn och äggula och blött hveteskorpa och blefvo snart så stora, att de ej mera rymdes under Hvitfots vingar. Då tog hon dem ut med sig på allt längre promenader, lärde dem krafsa i marken först med ena och så med andra foten, för att finna ett korn eller en mask. Hon lärde dem kackla, som bildade höns och trippa och flaxa så, som det anstår väl uppfostrade hönor.

När de varit riktigt snälla, tog hon dem ibland med sig till ett ställe, där det fanns härliga metmaskar. Ack, så de älskade metmaskar! Det fanns icke en njutning på jorden lik den, att känna masken sprattla i halsen och anställa några små behagliga kittlingar längs hela vägen ned i magen! Det var bättre än mannagryn och skorpvälling tyckte Snip, Snap, Snurre, Tippeli, Tuppeli och lilla Kuckeliku.

Mor Hvitfot och hennes fosterbarn voro inte riktigt väl ansedda bland de andra hönsen; de hade icke nog fint blod i sina ådror. De höllo sig därför mest för sig själfva och bjödo inte sitt sällskap där det föraktades. Till sofplats hade de utvalt åt sig ett äppleträd utanför tant Amadeas fönster, där de sutto uppflugna på hvar sin gren och sofvo oskuldens sömn, tills de första morgonstrålarna stucko dem i ögonen.

— Frun skall se, det blir ena präktiga värphönor, — sade Greta hvar eviga dag. — De börja redan bli röda i kammen.

Snip var den äldste af syskonen och den, som anförde dem, sedan mamma Hvitfot begynt värpa igen och inte mera hade tid att hushålla för dem. Snip var den, som fann på äppleträdet. Hon hörde en gång i hönshuset huru de andra hönsen med förakt talade om »bondtupparna», och förstod, att artigheten gällde henne och syskonen. Hon sammankallade då de andra fem och de beslöto enhälligt att aldrig mera sätta sin fot i hönshuset, utan välja sig ett annat natthärberge. Och så fann Snip på, att de kunde bo i äppleträdet.

Höns-Greta försökte med alla slags öfvertalningar få dem att afstå från detta, ty nätterna begynte redan bli kyliga, men de fasthöllo envist vid sin luftiga bur.

Och tant Amadea, som själf var en friluftsmänniska och sof vid öppet fönster, tyckte att de voro förnuftiga höns, som tänkte på sin hälsa, och sålunda fingo de bo kvar i äppleträdet.

En tidig morgonstund i slutet af augusti väcktes tant Amadea af ett försiktigt »kuck-ku-keku!» utanför sitt fönster.

Hvad ville det säga? Hon drömde visst. Tupparna voro ju långt därifrån. I detsamma hon ämnade vända sig på andra örat och somna in igen, hörde hon åter ett »kuc—ku—ke—e—e—ku!» Denna gång betydligt säkrare i stämman.

Det var icke att misstaga sig! Tant Amadea knöt underkjolen på sig och begaf sig att rekognoscera från fönstret. Jaha — ja . . . ganska riktigt! Det var den krabaten Snip, som understod sig att vara en tupp. Det skulle han minsann få ångra!

Tant Amadea och höns-Greta lade råd om bästa sättet att bestraffa en sådan förbrytelse, och beslöto att nästa dag ha hönsfrikassé till middagen.

Men därute satt Snip i äppleträdet och lät världen och de andra hönorna beundra sin vackra stämman. »Kuc—ku—kee—ku!»

Ett par dagar förgick. De andra hönsen artade sig att bli ordentliga hönor, och tant Amadea hade till hälften glömt förargelsen öfver Snip.

Då väcktes hon åter en tidig morgonstund af ett ljudeligt, skrofligt *kuckeliku* från äppleträdet.

— Hvad i alla tider och dagar, det kan väl inte vara en tupp igen? — smågrälade tant Amadea, i det hon klef ur sängen och tittade genom fönstret.

Joho, det var ingen annan än Snap, som intagit Snips plats och nu från denna med öfvertygelse lät världen höra, att också han var född till sångare.

— Nej, jag har då aldrig hört en sådan galning! — utbrast tant Amadea vred och lopp ut till höns-Greta i strumpfötterna, för att beklaga sig. Höns-Gretas näsa hade vuxit på längden, men hon stod med ryggen åt, så tant Amadea inte kunde se det.

— Du, Greta, hörde du musiken nyss?

— Jo, — sade Greta förnärmat. — Såna kanaljer! Först inbilla de en af alla krafter, att de ämna bli hönor, och så gå de och skaffa sig sångröst och säga till, att de inte ämna befatta sig med att värpa ägg.

Tant Amadea suckade. — Vi ha ändå fyra kvar, tröstade hon sig själf, — och nästa söndag äta vi upp Snap — så mycket du vet!

De fyra efterlevande spatserade omkring något modstulna, ty de hade ju sorg. Men en dag sade Snurre till de andra: — Nu skall jag bli er beskyddare, lita bara på mig, jag skall nog slåss för er, om någon skulle förnäma er!

— Du! — sade Tippeli en smula föraktligt. — *Du*, som är så liten till växten och har två fjädrar mindre i stjärten, än jag!

— Skryt lagom! — sade Snurre förargad och gaf Tippeli en puff i sidan, så hon nästan miste balansen.

— Det skall du ha igen! — skrek Tippeli, burrade upp alla tjädrarna, så hon såg ut som ett nystan, och rände i väg mot Snurre.

Snurre burrade också upp sig, krökte klorna och besvarade angreppet. De hackade, klöste och sparkade

hvarandra, så att fjädrarna röko, tills höns-Greta lyckligtvis kom springande och skilde dem åt.

— Era näbbstrutar, era tuppkammar, ... jag skall lära er, jag!

Hon klatschade till dem med förklädet och körde bort dem från gårdsplanen. Snopna och illa medfarna gingo Tippeli och Snurre att svalka sitt heta blod i hvar sin sandgrop bakom fähuset.

Men nästa morgon hörde tant Amadea en duett från äppleträdet, en duett, som kom henne att i mildt raseri springa ut utan kjol och strumpor för att banna upp höns-Greta för den nya missräkningen.

— Ja, de slogos redan i går, — sade Greta och snöt sig i förklädet, så frun inte skulle se, huru flat hon var.

— Och du, som lofvade, att de allesammans skulle bli hönor! — jämrade sig tant Amadea.

— Ja ... slikt skall man aldrig kavera, — menade höns-Greta.

— Vi ha nu lyckligtvis två kvar, — tröstade sig tant Amadea. — Tippeli och Snurre kan du bjuda ut på herregården i morgon dag.

Nu voro bara Tuppeli och lilla Kuckeliku kvar. De gingo omkring så öfvergifna och melankoliska, men alltid vid hvarandras sida, och sofvo i äppleträdet, fastän nätterna nu voro så kalla, att vattenpussarna voro isbelagda.

— De draga döden på sig, — sade höns-Greta, tog en stege och klef upp för att schasa ned hönsen. Men de sade bara: »Ka—ka—ka, — pot—pot—pot—potaaa!» och flyttade högre och högre upp, så högt, att de sutto trygga för höns-Gretas stege.

Morgnarna voro nu sena och kyliga och tant Amadea sof längre än vanligt. En morgon vaknade hon af det vanliga: »Kuc—ku—keee—ku!» från äppleträdet. Men nu gitte hon icke mera stiga upp för den saken. Hon sade bara: »naturligtvis!» och vände sig om på andra örat.

Men däruppe i trädet satt Tuppeli och sjöng för sin lilla Kuckeliku »jag gungar i högsta grenen» och andra fosterländska sånger. Och höns-Greta, som hörde det, gick omkring och såg förnärmad ut och smågrälade öfver att bara lilla Kuckeliku haft vett att förblifva en höna.

Hvad "Minsten" kunde.

Farfar var kommen! Den älskade gamle farfar med de grå lockarna och det blida, goda ansiktet. Han kom en gång hvarje år för att hälsa på barnbarnen och se, om de voro snälla och höra hvad de hade lärt, sedan han var där sist. Dessa dagar voro idel fröjd och gamman för barnskaran. De fingo höra sagor, så många de ville och de hade många fri- och rättigheter, som inte annars bestodos. De yngre voro fria för läxor och fingo trilla i fötterna på stort folk och taga lifvet som en myggdans i solskenet.

Det var en lång rad ungar: Esther och Harald och Knut, Lotten, »Minsten» och Greta och sist lillepytt, som kallades »Tuttimuj» efter Topelii sagor.

»Minsten» hette egentligen Lydia, men den tid, hon var den yngsta i sällskapet, fick hon smeknamnet »Minsten», och det fick hon behålla, fastän där vankades fyra småsyskon efter henne. Två af dem hade Gud tagit till sig.

»Minsten» var en snäll liten flicka på åtta år. Hon hade så svaga ögon, att hon inte kunde gå i skolan

och knappt nog läsa innantill. Men mamma läste med henne och läste isynnerhet högt för henne och berättade mycket, som de andra fingo läsa i böcker. Och på det viset lärde »Minsten» ändå en hel hop.

När farfar första kvällen satt kry och glad i sin bekväma länstol i matsalen, där familjen brukade samlas, skockade sig alla barnen omkring honom, som sparfvar kring en kornkärve. En på hvardera stolkarmen, en på pallen, en på knäet, och två hängde bak på ryggen af stolen. Tuttimuj slutligen sprattlade klarvaken i mammas famn.

Ute skvalade vårregnet ned från tunga gråa skyar och lockade fram »blommor och blader» på rabatterna kring huset.

— Nå, — sade farfar, — tala nu om hvad ni lärt er under vintern, jag är så nyfiken. Jag ser, att ni vuxit på längden och på bredden, men huru är det med förståndet? Och med framstegen i ordning och i lydning?

— Hm... sade mamma.

En öfvergående förlägenhet märktes bland barnen. Men så tog Esther till ordet:

— Jag är primus på min klass och ämnar bli student. Jag har valt de moderna språken till mitt hufvudämne...

— Mycket bra! — nickade farfar.

»Minsten», som satt på pallen vid farfars knän, nickade också. Hon kände sig hedrad genom sin lärda stora syster.

Harald, som gick på sjette klassen i lyceet, redogjorde nu omständligt för sina framsteg i matematik och fysik.

— Jag ämnar slå mig på naturvetenskaperna, — förklarade han, — och har köpt för egna pengar ett herbarium och ett akvarium . . .

— Mycket bra, — nickade farfar gillande.

Knut, som inte var läskarl och icke hade några goda betyg att skryta med, inföll nu: — Jag är nummer ett i gymnastiken, vet du, farfar! Kom inte och slå mig på fingrarna med *det!* Och så har jag slöjdat en blompall åt mamma och fått pris i skidtäflan och . . .

Farfar nickade åter och fann det berömvärdt. Och »Minsten» såg lycklig ut öfver det beröm som tilldelades hennes bror, gymnasten.

Nu var Lottens tur. Lotten var en riktig dockmamma med skåpet fullt af ungar och hufvudet fullt af omsorg om deras andliga och lekamliga vård. Hon berättade snusföruftigt för farfar, att hon inte ämnade bli student, men att hon ämnade gifta sig och sy kläder åt sina barn. — Jag har sytt en kolt åt Tuttimuj och stickat ett par strumpor åt Greta . . . och jag blef uppflyttad till den fjärde på klassen . . . och kan läsa verser utantill på franska. Vill du höra?

— En annan gång, — sade farfar.

— Jag skall visa dig Tuttimujs kolt, — sade »Minsten» ifrig och sprang att hämta den. Hon var lika stolt öfver sina syskons meriter, som om de varit hennes egna.

— Nå, min stumpa, hvad kan då *du?* — frågade farfar, då »Minsten» kom tillbaka. Han klappade henne vänligt på kinden och tittade henne skälmskt in i ögonen.

— »Minsten» kan *ingenting*, — ljöd det i korus från syskonen.

»Minsten» blef röd och gömde ansiktet mot farfars knä. — Nej, »Minsten» kan *ingenting*, — suckade hon bekräftande.

— »Minsten» haj suta ödon, — förklarade lilla Greta, som ansåg sig böra taga »Minsten» i försvar.

— »Minsten» skulle sy ett förkläde åt mig till julklapp, — skrattade Lotten, — men oj, oj, så det blef sydt! Jag kan inte gå med det.

— Och en gång skulle hon hjälpa mig med att klistra etiketter på mina växter och så vände hon dem alla upp och ned, — berättade Harald medlidsamt.

»Minstens» hufvud sjönk allt djupare ned i blygsel och förvirring vid alla dessa intyg om hennes dumhet och oskicklighet. Men då inskred mamma till hennes försvar.

— Jag skall berätta för farfar hvad »Minsten» *kan* — sade hon och tog sin lilla flicka ömt i famnen. — Jo, »Minsten» *kan vara snäll*, och det är hvad inte hvem som helst kan. »Minsten» kan vakta lilla bror i vagnen timal, där de andra inte ha tålamod en kvart. Hon kan städa i barnkammaren och kläda på Greta och springa ärender och nysta garn och räfsa löf och torka diskar och mata hönsen och plocka bär... ja, det är en hel hop som »Minsten» kan göra.

— Men det kunna ju *vi* också — mumlade syskonen, — allt det där är ingen konst.

— Jo, det är kanske den största konsten, — sade farfar och kysste »Minsten» på pannan, — ty den fordrar tålamod och glömska af sig själf. Hvad skulle det tjäna till, om vi kunde räkna bråk och tala franska och gå på skidor, om vi icke kunna uppoffra oss för

andra och fylla de *små* plikterna i hemmet med gladt sinne...?

Här steg Knut upp och hviskade några ord till »Minsten», som strax sprang ut.

— Men, farfar, du menar väl ändå, att det är nyttigare, om man tar studentexamen, än om man torkar damm och malar kaffe — inföll Esther och trodde, att hon skulle sätta farfar riktigt i förlägenhet. Men farfar log småslugt, som han brukade, och sade:

— Skulle du vilja vara student och bo i ett rum, där dammet låg fingertjockt öfver dina folianter? Och skulle du vilja vara student och dricka kaffe på omallda bönor?

— Jag skulle dricka mjölk, — skrattade Esther.

— Det hör inte hit. Jag menar, att allt *nödvändigt* arbete är lika mycket värdt och lika nyttigt. Vi böra skaffa oss kunskaper, och därför kan det vara bra att bli student. Och vi böra vänja oss vid ordning, därför är det nyttigt att torka damm och mala kaffe.

Barnen sågo fundersamma ut. — Men att räfsa löf och nysta garn är väl inte så förskräckligt viktigt? — menade Harald.

— Löfven behöfvas till drifbänken, och du skulle inga strumpor få, om ingen nystade garnet till dent. Alltnog, jag är glad öfver alla edra framsteg, att ni lärt er nyttiga ting och gladt er pappa och mamma med flit och goda betyg. Men jag är allra gladast öfver »Minstens» meriter, ty de visa ett osjälviskt och ödmjukt sinne, som är för mer, än alla kunskaper i världen.

Barnen sågo en smula snopna ut. Hvad tjänade det till att plugga läxor och svettas för examen, när

man fick lika mycket beröm om man vaggade lindbarn och gick ärender?

— Men hvar är hon, lilla stumpan, jag ville kyssa henne för att hon är så snäll? — Och farfar såg sig om efter »Minsten».

— Ja, hvar är »Minsten»? frågade också mamma.

— Hon sprang att hämta postväskan, — sade Knut och kände sig inte riktigt säker.

— Men det var ju din tur i dag?

— Jo, men . . . men . . . då farfar just har kommit . . .

Mamma gaf Knut en ogillande blick: — Det var alls inte snällt af dig att skicka ut din lilla syster i detta väder för att själf få ha en rolig stund.

I detsamma kom »Minsten» in, drypande våt, men glad, som själfvaste fru Sola. Hon fann sin plats på pallen upptagen, men farfar bredde ut sin famn och lyfte lilla slaskmaja upp på sitt knä.

— »Minsten» får priset den här gången, — sade farfar. — Låt se, att ni alla nästa gång få samma vittnesbörd af er mamma, som hon fått i dag, att ni ha varit *snälla!*

»Minsten» såg högst förvånad ut. Fanns det verkligen något, som *hon* kunde göra, och som hon inte gjorde på tok?

När farfar om aftonen höll på att kläda af sig och krypa i säng, hörde han små tassande steg och någon som trädde in. Det var »Minsten», som kom smygande på tå med en liten hufvudkudde under armen.

— Vill farfar inte ha min dyna? — sade hon smekamt. — Jag hörde Lena säga till mamma, att farfars kudde inte var riktigt mjuk, men vi ha ingen annan nu . . . Min dyna är så mjuk och lätt, känn bara!

Farfar tog hennes kudde. — Tack, min lilla stumpa, du! Farfar skall sofva så godt på ditt goda hjärtas lilla hufvudgård och i morgon skall jag berätta för dig hvad den hviskat till mig.

»Minsten» trippade bort, och små änglar togo glada plats kring hennes säng, som nu var utan hufvudkudde.

När tomtarna skulle flytta.

Björkudden?

Det var sagornas, »Trollsländans» och — farbror Topelii hem!

I tjugu år hade det varit i hans ägo, och under den tiden hade alla goda och vänliga små tomtar flyttat in och blifvit bofasta i gården. Först var det *Godhetens* lilla röda tomte, som valt sitt bo under den höga björken vid farstukvisten och med öppna armar tog emot alla, som kommo. Sedan var det *Fridsamhetens* ljusblå tomte, som bodde i rosenbusken nära gungan och som blandade sig i barnens lekar och afstyrde allt gräl och allt själfviskt egensinne. *Ordningens* trägna lille tomte i bländande hvitt hushållsförkläde, gick och stökade i alla vinklar och vrår och höll ordning med allt. Han bodde mest på vinden, men flyttade ofta dit där han bäst behöfdes. *Flitens* beskäftiga tomte, som bodde i farbror Topelii skrifbordslåda och därifrån kommenderade alla till flit och godt arbete. Och slutligen *Sagornas* förtjusande lilla nisse i skimrande, glänsande kläder likt trollsländans vingar. Han bodde i skaftet till den penna,

som farbror Topelius begagnade, när han skref sina sagor, och det var han, som berättade och dikterade hvad pennan skref.

Alla dessa goda, glada, bestyrssamma små varelser hade nu i tjugu år fört spiran på Björkudden och gjort hemmet där till ett af de lyckligaste och mest trifsamma i världen.

Nu gick plötsligt som en sorgens fläkt genom björkarnas kronor, emedan en stare kommit med budskapet, att Björkudden skulle säljas. Stararna voro riktiga hemfåglar därute, hade sina prydliga hålkår i träden och lefde i godt förstånd med familjen. Den, som kom med budskapet, var klädd i svart frack och hvit halsduk och hoppade med sänkt hufvud omkring med den sorgliga underrättelsen.

Liljekonvaljerna på berget fällde bittra tårar ur sina hvita kalkar och narcisserna utgjöto sin sorg i tunga, vemodsfyllda dofter. De små vågorna vid stranden sorlade stilla och hviskade till hvarandra: — Nu få vi aldrig mera bära »Marina» och »Gulnäbben» och »Tuuli» kring de vida fjärdarna, aldrig sjunga vår vackra aftonsång för dem som i tjugu år älskat att lyssna till dem!

Björkarna susade: allt är förändradt! De nya löf som slå ut i vår, få aldrig se hvad de gamla sett! Våra hvita stammar skola ej mera omslutas af de kärleksfulla armar, hvilka, ända sedan vi voro unga, gifvit oss bevis på ömhet och tillgifvenhet. Våra »mössöron» skola ej mera hälsas med jubel såsom det första budskapet om vårens stora planer . . .

Myrorerna i stacken vid »dygdens stig» klädde sig i svart och undrade huru det nu skulle gå med deras stack, som i tjugu år varit fridlyst och fått växa och

utveckla sitt lilla samhälle i allsköns frihet. Starar och talgoxar undrade, om de, som så länge åtnjutit understöd af gården, nu skulle nödgas flytta, eller om de skulle få behålla sina kära gamla hålkar och sitt fågelbräde.

Medan den vemodiga underrättelsen spred sig kring hela udden, till Skutholmen, med kuddornas sommarnöje och till »Fågelbo», med barnens trädgårdar, höllo tomtarna familjeråd på gårdsplanen framför växthuset. De hade utbytt sina röda mössor mot gråa och knutit ett svart flor kring armen.

Godhetens lilla tomte satt på en sten med hufvudet lutadt i handen och blicken långt ut öfver den blå fjärden. Han undrade, hurudana de tider skulle bli, som nu randades för dem alla. Med sin mjuka röst, som vibrerade af stundens rörelse, utbrast han liksom till hälften för sig själf:

— Jag minnes hur det var när jag flyttade hit för tjugu år sedan. Då hade Björkudden stått öfvergifven och obebodd i två år. Vintern hade snögat in genom taket på vinden och genom otätade fönster. Sommaren hade hopat massor af ogräs i trädgårdslanden och obärgadt hö på lindorna. Harar och sorkar hade uppätit så godt som alla fruktträd, och det kära stället såg ödsligt och öfvergifvet ut.

Men då bosatte sig farbror Topelius här, och från den stunden lefde Björkudden upp igen. Han älskade dessa hvita björkar, och de knoppades för honom, han älskade de små böljorna, och de buro hans båt; han älskade den gröna trädgården, och den bar för hans skull de ymnigaste skördar af blomster och bär.

Han sörjde för de hungriga små fåglarna om vintern och för stararnas hem om våren. Alla djur på Björkudden älskade honom, och alla barn ansågo honom som sin förtrogna vän. En *god* människa är bättre, än en *vis*, men han var både god och vis. Därför var han älskad af alla; därför hvilade Guds välsignelse öfver detta hem, och därför sörja vi nu, när vi hört, att här skall komma en ny herre...

— Ja, — inföll Ordningens lilla hvita tomte, i det han torkade ögonen med snibben af sitt hushållsförkläde: — jag hade ett gruffligt besvär här i början för att få allt i ordning! Jag byggde och murade och målade, och lappade allt som var förfallet, jag ränsade trädgårdslanden och lät lien gå öfver ängarna... Tjänstefolket gaf mig stundom grå hår, när de tömde slaskämbaret invid stickelbärsbuskarna, eller glömde damborsten kvar i salsoffan. Men snart hade jag uppfostrat dem — och sedan arbetade vi tillsammans...

— Jag hade också mitt bekymmer ibland, när de trätte i köket, — sade Fridsamhetens lille dräng med sin milda röst, — men de blefvo snart vänner igen. Ingen kunde i längden vara stygg och ovänlig mot den andra, det var, som om det inte passat in i det hela. Hunden Rustan och katten Egen blefvo de bästa vänner, likaså Putte och Pojken i stallet, som nästan inte kunde vara åtskilda en half dag.

— Och jag minnes, hur flitig han var, vår vän vid sitt skrifbord, — inföll Fliten och satte sig för under skull ned i gräset att hvila. — Alltid var han sysselsatt, tills han blef gammal och grå, och han såg ej gärna, att någon satt med händerna i kors. Ur hans flitiga penna växte fram hela världar af sagor och historier.

— Ack ja, — afbröt honom Sagans tomte och klappade förtjust i händerna — det var jag, som dikterade för honom hvad han skulle skrifva! Ibland voro vi bägge trötta, och sagorna ville icke komma. Då sade han så fromt: — Jag vill inte vara otålig, jag vill vänta, så ger mig Gud nog det, som jag skall skrifva. Ty han visste, att också jag har all min förmåga af Gud. När vi då väntat litet, kom vanligtvis en vacker tanke, som han skyndade att nedskrifva.

Många vackra sagor ha vi satt ihop, han och jag, här på Björkudden, och när Gud tog honom till sig, blef det outsägligt tomt för mig. Men jag har älskat att bo kvar i min gamla penna på hans skrifbord ända tills i dag — härefter får jag se mig om efter annan bostad, ty pennan flyttar till ett museum i Helsingfors.

Det hördes många små ljud bland de församlade, som om de i smyg kväft en snyftning. Slutligen sade Ordningen med den raska ton, som var honom egen:

— Ja, *jag* tänker inte flytta! Min lilla vrå på vinden är mig alltför kär.

Fridsamhetens tomte såg upp mot björkarnas toppar, och hans små vänliga ögon voro röda af gråt. — Jag är rädd, att jag får svårt att trifvas, — sade han, — med allt det nya!... Mitt hjärta hänger så fast vid det, som varit... kanske borde jag flytta...

Men då såg Godheten på honom med sina klara ögon, som ingen kunde motstå och sade undrande: — *Hvarför* skulle du flytta? Du har ju en uppgift här, lika väl som på något annat ställe, och du har större förpliktelser mot detta hem, än mot något annat. Hvad gör det, om det gamla gått och det nya kommit, blott

du osvikligt fyller den uppgift Gud gifvit dig på den plats, där han ställt dig!

— Du har rätt, — sade Fridsamheten — jag blir visst kvar!

— Och jag med! Och jag med! ljöd det från alla de andra små tomtarna, som under Godhetens lilla tal fått klart för sig, att deras plikter mot det gamla hemmet icke bortföllo därför, att detta bytt ägare. — Vi skola aldrig öfvergifva vår älskade udde, så länge dess björkar svaja och dess vågor sjunga och goda människor här vilja söka sig en fristad. Björkar och äppelträd böjde sig jakande: — Vår rot står i fosterjorden, vi blomstra för den.

Och så beslöto de — allesamman att bli kvar och värna om godhet, fridsamhet, ordning och flit på farbror Topelii vackra udde. Den enda, som måste byta om bostad, var Sagans tomte, som inte ville begrafva sig i ett museum. Han hörde sig för hos de små rosenalferna, om de ej ville ta honom i inackordering. Och söker du honom någon gång, så glöm ej att titta in i de halfutslogna rosenknopparna. Där sitter han glad och väntar, att den dag skall komma, då han åter får berätta sagor på Björkudden.

Ofred.

Har du, som lefver i ditt fredliga land, i ditt skyddande hem och under tider, då kriget anses som en af de största synder mot Guds och kärlekens bud, — har du tänkt på, hur det såg ut i ditt land i forna tider, när det härjades af kriget med alla dess följeslagare: hungersnöd, farsoter och brand? Har du tänkt på, huru hemlöst och fredlöst det tappra finska folket var, när det fördrefs från sina gårdar och såg sina åkrar nedtrampade, sina kreatur slaktade, sina barn och anförvanter bortförda till främmande land? Om du har tänkt på allt detta, så har du visst också hopknäppt dina händer och tackat Gud, som låtit krigets hemska mordängel hvila, och ditt land blomstra upp från en härjad ödemark till en fredlig, fruktbar och odlad bygd.

Jag vill berätta en liten historia från stora ofredens dagar, då ett människolif icke var mer värdt, än en kvist i skogen. En liten historia om, huru en vacker planta stundom kan växa upp midt ibland tistlar och ris i de vildaste snären.

Det var kort efter slaget vid Storkyro. Den finska hären, som slagits tappert, hade slutligen blifvit öfver-

mannad af den mångdubbelt starkare ryska hären och till största delen nedhuggen. En liten trupp, anförd af den tappre karolinen, general Armfelt, hade lyckats slå sig igenom och var nu, uttröttad och blödande, hungrig och frusen, på väg till Laihela, där den hoppades få rasta och hvila.

Fienden var emellertid missbelåten med att den finske fältherren undkommit och sände ut kunskapare åt flera håll för att finna hans väg och därom inrapportera till befälet. En af dessa utskickade, som något kände landets språk, färdades, förklädd till finsk bonde, längs de öde vägarna och genom de öfvergifna byarna.

Då mötte han icke långt från Laihela, en tolfårig gosse, som var ute för att samla bränsle till det halft förfallna pörte, där han och hans gamla farmor gömde sig för fienden.

Den förklädde kosacken höll inne sin häst och frågade på rådråkad finska, om Paavo visste hvilken väg Armfelt och hans lilla skara tagit.

Nu var Paavo alls ingen dum gosse, och dessutom hade den ständiga lifsfaran gjort honom försiktig och misstänksam. Han anade att här låg försåt inunder, och, ehuru bonden förklarade, att han blott hade ett viktigt bref att framföra till generalen, var Paavo nog slug att icke tro honom, utan besluta vara på sin vakt.

Han tänkte som så: — Om jag säger, att jag ingenting vet, så frågar karlen någon annan. Det är bäst, att jag försöker uppehålla honom så länge, att de våra hunnit fram till Laihela.

Alltså svarade Paavo långsamt, i det han ref sig bakom örat: — Nog vet jag, hvar Armfeltens slagit läger

men inte hittar ni dit, om jag också säger hvar det är. Gif mig brevet, så kilar jag i väg med det!

— Nej stopp, — sade kosacken, — det kunde kosta mitt hufvud. Du får visa mig vägen, och raska på måste du, ty jag skall vara tillbaka igen innan kvällen.

— Hååå — menade Paavo, — kan *ni* flyga, så kan inte *jag*. Vägen är lång och inte så värst bekväm heller. Rida kan ni icke, vi måste tvärs genom skogen för att komma fortast fram.

— Nå, så klif i väg då, — puttrade kosacken. — Jag får väl binda hästen här, tills jag kommer tillbaka.

— Låt kräket löpa. Det är inte sagdt, att vi komma ut på den här kanten af skogen. Och det är bättre, han får springa till byn och söka sig mat, än att stå bunden här, där björnarna stryka omkring.

— Du kan ha rätt, — sade kosacken motvilligt, klef ned af hästen och lät den löpa. — Se så, marsch! Genaste vägen till Armfelts läger! Ser jag, att du försöker slingra dig undan, så . . . har jag här något, som aldrig förfelat sitt mål. — Och han visade på pistolen i sin gördel.

— Hvarför skulle jag slingra mig undan, ni är ju i lofligt ärende? — sade Paavo och blinkade illslugt åt kosacken. — Men tro icke, att jag gör den långa marschen för intet. Farmor är gammal, och vi ha icke en nypa mjöl i huset.

— Du skall få den här strax, och, när du fört mig ordentligt fram, en till, — sade den främmande och höll fram en blank silfverrubel. Det främmande myntet stärkte Paavos misstankar, men han tog det med

OFRED.

låtsad begärlighet, ehuru det brände hans hand. Vid första tillfälle kastade han det oförmärkt ifrån sig.

Kosacken försökte underhålla ett samtal med gossen för att få veta ett och annat om trakten och Paavo svarade, om också icke alltid så sanningsenligt. Han valde de mest oländiga stigar, där snön låg djupast och snåren voro mest ogenomträngliga för att så mycket som möjligt förlänga färden.

— Finnas ej bättre vägar? — sporde kosacken, pustande och arg.

— Skogen är tre mil åt alla håll, — lugnade honom Paavo, — bättre vägar finnas först, där den tager slut.

Hvarefter han åter obemärkt gjorde en slingring, så att de gingo åt samma håll, därifrån de kommit. Öfverallt samma täta, mörka granar, samma hvita snötäcke, där ekorren strött smulorna af sin middagsmat och orrar och ripor lämnat sina bomärken mellan träden. Här och där sågo de spåren af en björn eller en varg, och kosacken sköt i förbifarten i hjäl en stackars hare, som vettskrämd lämnat sitt trygga bo för att fly för de annalkande stegen.

— Tar då denna fördömda skog aldrig slut? — frågade kosacken hotande och lekte med pistolen, medan de ett ögonblick satte sig på ett kullfallet träd för att hvila. Han var hungrig och uttröttad, och ännu syntes icke en ljusning mellan träden, som skulle ha bebådadt att man nalkades öppna fältet.

— Skogen är nog större, än ert tålmod, märks det, — sade Paavo lugnt. Också han var dödstrött och halft ihjälsvulten, ty han hade ingenting förtärt sedan föregående dag. Ännu hade han icke rätt klart för sig hvad slutet skulle bli på allt detta. I ett svagt

ögonblick var han frestad att föra kosacken genaste vägen till Laihela by, dit det icke kunde vara stort längre än en mil, och sedan själf med den utlofvade silfverpenningen kila hem till farmor och den torftiga brödbit han visste, att hon hade sparat åt honom.

Men det var blott ett ögonblick denna frestelse flög igenom hans själ. I det nästa föraktade han sig själf och beslöt att, kosta hvad det ville, hålla ut en stund ännu med detta gyckel. Innan kvällen borde med visshet Armfelts trupp ha hunnit fram till Laihela.

Han låtsade därför det största lugn vid kosackens hotelser, bröt en bit bark från granen, under hvilken de sutto, och begynte gnaga på den för att stilla den kväljande hungern. Om en stund bröto de åter upp och fortsatte vandringen.

De kommo nu till stranden af Kyro älf, som på detta ställe brusade fram i en öppen ränna. Paavo visste, att om han fick främlingen öfver till andra sidan och sedan på ett eller annat sätt kunde undkomma honom, så var det visst, att denne skulle behöfva minst en half dag för att leta sig till bebodda trakter. Han sade därför likgiltigt och tvärsäkert då de kommo ned till älfstranden: — Här måste vi öfver, sedan ha vi ej långt igen.

— Är du splitt galen, pojke, — skrek kosacken ursinnig. — Älfven är ju strid, och jag är ingen fisk.

— Ett stycke här ofvanför ligger en båt, som begagnas om sommaren, låt oss uppsöka den, så sätter jag er öfver.

Kosacken var helt och hållet i den kække gossens våld och kunde ingenting annat göra, än följa honom. Längre uppåt vid stranden funno de verkligen en gammal

båt, till hälften begrafven under snön. Med stora ansträngningar lyckades de få ut den i älven, som på detta ställe flöt lugnare, och Paavo stakade med en stor båten öfver till motsatta stranden, strax ofvanom det ställe, där vattnet forsade stridast.

När kosacken stigit i land, passade Paavo på att gifva båten en knuff, så att den kom ut i strömfåran och hastigt bortfördes af strömmen.

— Pojke, hvad är meningen med detta? — röt kosacken och grep Paavo omildt i armen.

— Det är meningen, — sade Paavo, i det han afkastade all förställning, — att jag har fört eder vilse hela tiden, och att ni nu icke kan komma till Armfelts läger med mindre ni simmar öfver älven, eller vandrar fem mil uppåt densamma för att komma till en bro. Jag har hela tiden förstått, att ni är en spion och... ja, ni kan gärna skjuta mig, jag har dock gjort de våra en tjänst.

Under gossens ord blef kosacken hvit i ansiktet af raseri. Han ryckte pistolen ur bältet, spände hanen och siktade...

— Detta skall du icke ha gjort för intet... men nej, dö skall du icke, förrän du visat mig ut ur denna fördömda skog, men *då!*...

— Aldrig går jag ett steg längre med er, — sade Paavo och ställde sig blek och trotsig framför den vredgade kosacken.

— Jaså, du muckar... du vet väl, att jag kan tvinga dig, — sade kosacken, som på allvar begynte bli orolig. Det skymde allt mera och kölden tog till. Skulle han nödgas tillbringa natten här under öppen himmel?

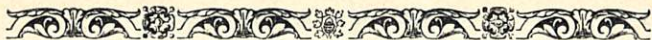
Han begynte med öfvertalningar och löften om stor belöning. I det han fortfarande höll Paavo hårdt i armen, lofvade han honom en . . . två . . . ja, ända till tre rubel extra, om han strax förde honom till en banad väg, sak samma hvilken. I annat fall skulle hans ögonblick vara räknade, och han lämnas till föda åt vargar och björnar.

Paavos ögon glänste underligt och hans läppar darrade. — Köp dig en annan förrädare, — sade han modigt, — för ditt guld och för din kula är *jag* för god.

Med en blixtnabb rörelse vred han sig lös ur kosackens hand och innan denne hunnit lyfta pistolen och rikta dess skott, hade Paavo försvunnit i Kyroälfs brusande strömfåra.

Skottet small, och kulan susade öfver den graf, där den hjältemodiga gossen bragte fosterlandet offret af sitt unga lif.

Prinsessan, som ville flyga.

Det var en gång en prinsessa, som hette Dunhild.

Hon var sina kungliga föräldrars enda barn och deras allrasommestälskade ögonsten. Vacker var hon och fin, den däjeligaste prinsessa i halfva världen, sade de, som rest och sett mycket. Och, som det oftast går med fagra prinsessor, så blef hon grundligt bortskämd af sina föräldrar, af hofvet och allt folket. Man ville se henne glad, och därför fick hon allt hvad hon ville. Och ju mer hon fick, desto mer ville hon ha och desto mer själfvisk och tyrannisk blef hon.

Det var bara en gång, kungen inte kunde gå in på hennes önskningsar, och det var, när hon ville att han skulle låta taga ned månen, så att hon kunde få kasta boll med honom. Hon grät sina små ögon röda och förklarade, att hon ville dö, men kungen var alldeles märkvärdigt obeveklig den gången.

En natt drömde prinsessan, att hon kunde flyga. Det var ännu roligare, än att kasta boll med månen. Hon behöfde bara röra armarna, som fåglarna sina vingar, så buro de henne högt, högt upp i luften, bort öfver

parkens träd och ängarnas blommor. Hon bars af de osynliga luftvågorna lika lätt och behagligt, som när hon i vattnet lade sig på rygg och flöt som en hvit svan. Men ack, det var bara i drömmen! Och när hon om morgonen gick att hälsa på sina föräldrar, föreföll det henne allt för besvärligt att nödgas betjäna sig af två små fötter, i stället för att sväfva på osynliga vingar.

— Pappa, jag vill flyga! — var det första hon sade, sedan hon hälsat godmorgon. Hon såg så ljuft på sin pappa med hufvudet på sned, att hans hjärta strax kapitulerade. Men han försökte en invändning.

— Flyga! Har man hört på maken? Det kunna endast fåglarna, — sade han och klappade hennes kind.

... Och flugor och sländor och skalbaggar och höstens löf och asparnas hängen om våren... ifyllde Dunhild.

— Ja visst, men du är ju hvarken en fluga eller ett asphänge, — skrattade kungen.

— Men om nu allt *detta* kan flyga, så måste väl *jag* också kunna det, som är så mycket förmer, — envisades prinsessan. — Det är alls inte svårt, man gör bara så här... Och hon flaxade med armarna och hoppade så högt hon kunde, men det var märkvärdigt, hon kunde icke flyga.

— Du måste hjälpa mig, pappa, — sade hon och slog armarna om kungens hals. — Det är alls inte svårt, bara du hjälper mig.

— Kära barn, vi skola försöka, — sade då kungen, rörd af hennes förtroende till hans förmåga. — Men om du lär dig flyga, som andra kråkor, så får du också åtaga dig att vara polis för alla flygfän i hela riket.

— Ja pappa, det skall jag, — lofvade Dunhild. — Jag skall se till att abctupparna inte värpa för många karameller åt obeskedliga barn, att myggorna inte bitas om sommaren och att storkarna inte få lägga små barn i pölar och rännstenar, utan i en ordentlig vagga.

— Tum på det, — sade kungen. Och så begaf han sig att rådgöra med de skickligaste mekaniker i hufvudstaden.

Dunhild dansade af glädje. Snart skulle hon flyga lika lätt som det lilla dunet, efter hvilket hon fått sitt namn.

Nästa morgon kom kungens öfverhofmekaniker med två de allra sötaste rosenröda luftballonger, hvilka fästades, en vid vardera af prinsessans skuldror.

— Jag kan flyga! Jag kan flyga! — skrek hon, och hela hofvet stod färdigt att beundra och applådera.

Ballongerna lössläpptes, men de lyfte henne knappt en handsbredd öfver mattan. Hon studsade litet upp och ned som en gummiboll, men *flyga*... ack, det kunde hon icke.

— Ballongerna äro för små, — sade kungen och gaf öfverhofmekanikern en sträng blick. Prinsessan brast i gråt, gömde ansiktet vid sin mammas krage och hviskade snyftande: — Mamma, jag *vill* flyga... jag vill, jag vill, jag vill...

— Kära barn, jag tror inte du kan få det, — sade drottningen deltagande och torkade hennes tårar med sin spetsnäsduk.

— Å jo, mamma, jag *måste* få det, annars... går jag i grafven... och ni få aldrig... se mig mer...

Drottningen blef bekymrad och sammankallade alla rikets klokaste fruar och gummor. Det blef en lång

öfverläggning, som slutade med träta. Ty en af de visaste och erfarnaste fruarna dristade sig att säga: — Prinsessan borde ha *ris*, det skulle taga flyglusten ifrån henne.

Då himlade sig alla de andra madamerna och pratade i munnen på hvarandra, så ingen hörde hvad den andra sade. Den, som rekommenderat risbastu, blef artigt visad på dörren och slutligen sade drottningen:

— Hur skulle det vara, om man gjorde ballongerna dubbelt så stora?

— Ja, ja — ers majestät är den visaste! — skreko madamerna, och så beslöts att man skulle göra två stora mörkröda ballonger, som med silfversnören skulle fästas vid prinsessans axellinningar.

— Hvad de skola komma att kläda henne! — utbrast en och vände ögonen avviga.

— Och hur *upphöjd* hon skall bli! — deklamerade en annan.

— Prinsessan har de täckaste små fötter i världen, — sade en tredje, — så älskliga de skola förefalla, när man ser dem från sulan!... Och så nickade de alla bekräftande och ropade »tu fri!» för bästa platsen.

Drottningen lät nu beställa två mörkröda ballonger, stora som vagnshjul, med sidenrosetter, silfversnören och annat krimskrams. De fästes vid prinsessans skuldror och kungen själf höll i ankartåget, till dess han skulle få tecken att prinsessan var färdig att gå till väders.

— Jag kan flyga, jag kan flyga! — skrek Dunhild och dansade af glädje, så man knappt kunde fästa ballongerna. Men så var hon sist och slutligen färdig.

— Ett . . ., tu . . ., tre—e—e! — kommenderade drottningen, och kungen släppte tåget. Prinsessan flög

mot taket, som en raket, och ballongerna vände upp och ned på henne, utan att tänka på hennes höga rang. De knyckte henne dit och ryckte henne dit, de hvirlade om med henne, så att hon icke visste hvar hon hade hufvudet och hvar hon hade fötterna. De dunkade henne än mot taket och än mot väggarna, de snurrade, trillade och vredde henne, så att hon för det församlade hofvet såg ut som ett bylte kläder med ben under.

— Det är icke comme il faut! — hviskade en hofdam till en annan.

— Ssst... nedtystade henne den andra, — det är ju höjden af nutidens uppåtsträfvande. — Och så applåderade de bägge af alla krafter.

Men stackars lilla Dunhild skrek, att det inte var roligt mera, att hon ville ned. Detta var lättare sagdt än gjordt. Bäst man tyckte sig ha tag i hennes ena tåspets, flög hon en ur händerna igen, och slutligen fick man lof att fånga henne som en jättefluga i en stor, stor håf.

Puh!...

Det var icke alldeles hvad hon väntat sig af nöjet att få flyga, och man hoppades, att hon nu hade nog. Men hon gaf sig icke så lätt. Hvarför skulle icke *hon* få flyga, när alla kråkor och sparfvar fingo det? Det var den gemenaste orättvisa hon någonsin hört talas om!

Hon tog åter sin tillflykt till tårar och omfamningar, hon försäkrade sina föräldrar, att hon icke skulle lefva en månad till, om de icke hjälpte henne att flyga, men att flyga *riktigt*.

Far och mor blefvo åter bekymrade. Det var den svåraste uppgift kungen ännu haft att klarera i sitt

vidsträckta rike. Han sammankallade alla skickliga män och kloka kvinnor, och de sutto långt in på nätterna och öfverlade, huru de skulle kunna åstadkomma en flygmaskin.

— Det vore bäst att göra ett par stora vingar af oljadt papper, fyllda med luft, — föreslog en.

— Eller af fjäder, — menade en annan.

— Eller också kunde man låna ett par verkliga svanvingar, — fann en tredje på.

— Ja, det sista förslaget är det bästa, — utbrast kungen förtjust, och så röstades med stor majoritet för, att man skulle skaffa ett par äkta svanvingar åt prinsessan Dunhild. En skicklig mekaniker åtog sig att göra dem styrbara genom en enkel inrättning, och därmed var den svåraste frågan löst. Hofvet jublade, folket jublade, — snart skulle deras söta lilla prinsessa kunna flyga som en riktig svan, och de skulle alla få ro — för en tid åtminstone.

Den största svanen i riket fick släppa till sina vackra hvita vingar, och så kom slutligen dagen, när de skulle profvas. En öfverskådlig människomassa var samlad på torget utanför palatset, och det hurrades och skreks öfver måttan, långt innan prinsessan ännu hade klifvit ur sängen.

Men när hon slutligen kom, och de hvita vingarna fästades vid hennes hvita silkeströja, då steg jublet till en sådan höjd, att kungen blef rädd, det skulle rifva ned regn och befallde att folket skulle hålla näsduken för munnen när de hurrade. Prinsessan trädde fram på estraden, därifrån hon skulle flyga upp, fattade med sina små händer de trådar, som styrde vingarna och ropade otåligt:

— Släpp mig nu upp!

Tågen lösgjordes, vingarna begynte arbeta, och se, där lyfte sig prinsessan som en stor, vit kråka öfver den församlade mängden, som hurrade i näsdukarna.

— Jag flyger... jag flyger...

Men det gick ännu icke riktigt som hon ville. Trådarna trasslades om hvarandra, så att när hon ville till höger, bar det af till vänster och tvärtom. Men det var i alla fall en början, tyckte prinsessan.

Far och mor uppmuntrade henne med ljudliga tillrop och sågo med stolthet sin hvita kråka fladdra bort öfver hustaken. Aldrig förr hade väl någon prinsessa kommit sig så högt upp i världen, tänkte de vid sig själfva.

Dunhild lät sig föras af de starka vingarna allt högre upp, allt längre bort, och det var det roligaste hon någonsin hade upplefvat. Hon såg under sig kyrkor och fästningar, skepp och järnvägar, hon såg sin faders hufvudstad som en liten prick vid stranden af en stor putt. Och när vingarna sänkte henne ned bland trädtopparna, kunde hon räkna äggen i fåglarnas bon och till och med krafsa kyrktuppen under hakan, där han satt så stolt på tornets högsta pinne.

— Hvarför sitter du där så lat? — sade Dunhild till honom, — kom ut och flyg med mig rundt kring hela jorden.

— Jag har inte tid, — sade kyrktuppen, — jag måste passa på att väcka solen, så hon inte försöfver sig om morgnarna. Men hvem är du, som flaxar omkring med lånta fjädrar och har ingenting att göra?

— Jag är prinsessan Dunhild, som är ute och reser.

Och så är jag polis öfver alla flygfän i min faders rike.

— Mjuka tjänare! — sade tuppen aktningsfullt och lyfte på kammen, som gått litet lös i limningen. — Då vill jag bedja dig hålla ordning med min granne fru Tornuggla. Hon är ute och går om nätterna och låter mig icke sofva.

Dunhild lofvade tillsäga grannfrun att hålla sig beskedligt i säng. Så hälsade hon kyrktuppen från hans kusiner i hönshuset och från hans stamfader i abc-boken och undrade om kyrktuppen också kunde värpa karameller.

— Nej, — sade kyrktuppen, — jag är för gammal för sådana barnsligheter. Jag är snart tvåhundra år och anser, att jag bör ägna min mesta tid åt välgörenhet och andeliga visor.

Dunhild hade stor respekt för kyrktuppen, som var nära tvåhundra år och bad att få kalla honom farbror. Så tog hon afsked, ty solen begynte sjunka, och hon längtade hem till pappa och mamma.

Det hade begynt blåsa. Vinden tog fatt i de stora vingarna och handskades omildt med dem. Ibland fastnade Dunhild i en furas topp och ref ett hål i sin klädning, ibland nöp en skämtsam björkkvist en lock af hennes hår och lindade den kring sina späda löf. Den ena skon hade längesedan återvänt till jorden, och den hvita silkeströjan hade betänkliga spår efter granarnas kådiga fingrar.

Vinden tilltog, och med den äfven farten. Dunhild ropade p'troo, p'troo! men svanvingarna lydde ej kommando. Hon kastades hit och dit som en papperslapp, tappade hatten, doppades i puttarna på bergen och

PRINSESSAN SOM VILLE FLYGA.

luggades af skogen. Trött och rådbråkad, som hon var, trodde lilla Dunhild, att hon aldrig mera skulle få återse sitt hem.

Då förbarmade sig en högräst fura öfver den lilla irrande kråkan, fattade tag i hennes klädning och höll henne så fast, att det inte var möjligt för henne att röras ur stället. Vinden ref och slet i vingarna och slutligen fick han dem af henne och förde dem med sig långt bort ur hennes åsyn. Och där satt prinsessan Dunhild, vinglös, ensam och gråtande i toppen på en stor fura, medan stormen rasade, natten föll på, och hennes vän, kyrktuppen, satt och sof med hufvudet under vingen.

I kungens hufvudstad blef man emellertid orolig, då prinsessan icke kom hem till kvällsvarden. Man letade efter henne öfverallt och sände kunskapare åt alla håll. Kungen tog sin stora kikare, med hvilken man kunde se en kråka på sjuttio mils omkrets, men han upptäckte icke Dunhild, emedan hon fastnat på sjuttioen mils afstånd. Då ångrade han sin faderliga kärlek, som gått in på denna dåraktiga färd, och drottningen lofvade inom sig, att om Dunhild ännu en gång ville ut och flyga, så skulle hon få sig en risbastu, i stället för ett par svanevingar.

Emellertid kom en af kunskaparna tillbaka och berättade, att prinsessan satt i en trädtopp, sjuttioen mil från hufvudstaden. Kungen telefonerade då, att man skulle göra en stege så lång, att den nådde till furans topp och sålunda nedtaga prinsessan. Man gjorde så, och efter sju sorger och åtta bedröfvelser fick man äntligen lös prinsessan och förde henne hem med extra tåg.

Nu fick folket hurra så mycket de ville, och de gjorde det med besked. Dunhild tog sin pappa och mamma om halsen och förklarade, att hon aldrig mer ville flyga, och nu först blef där en riktig glädje, som firades med en hofbal i tre dagar.

Bonifacius.

Det var en gång en gosse som hette Bonifacius . . .

Nej, det är sant, han *hette* icke så, men hans riktiga namn talar jag inte om. Han var tretton år och liten till växten, men en farlig karl i sina egna ögon. Om någon understod sig att behandla honom som barn, så fick han en ordentlig upptuktelse:

— Jag är intet *barn*, jag är en *yingling*, sade Bonifacius och rätade på sin lilla spensliga kropp och drog ögonbrynen samman, som han sett gammalt folk göra. — Och det skall jag säga dig, att i skolan är jag den främste i klassen och lärarinnan tar mig alltid till exempel för andra . . .

— Nå, nå, — sade faster Ulla ursäktande, — hon hade råkat klappa honom på hufvudet och säga: barnet mitt! Jag menade inte något illa. Jag tänkte bara säga, att därute i kökskammaren sitta Fredrik och Ida och smörja sig med vatt-lingon med sirapssås, men det är ju bara »barnmat», så du bryr dig väl inte om det.

— Nej tack, faster!

Det sved i Bonifacius att afsäga sig trakteringen, men han ansåg sig vara skyldig sin själfaktning detta

offer. Han framtog sina skolböcker och satte sig att läsa med händerna begrafna i den burriga peruken.

Då stormade Fredrik och Ida in.

— Hon har kommit, hon har kommit! Kom och hälsa på henne, Bonifacius!

— Stör mig inte! *Hvem* har kommit?

— Den nya jungfrun, Amanda heter hon. Ida och jag ha redan hälsat på henne, skall inte också du . . . ?

— Det har ingen hast, — sade Bonifacius likgiltigt, men likväl inom sig icke så litet nyfiken på den nya jungfrun, som skulle komma att spela en stor roll i deras trefnad eller otrefnad.

— Ja, nå, vi gå ut och åka kälke i månskenet, vi, kommer du ut sedan? Det är ett så präktigt före.

— Kälke? — Bonifacius inlade allt det förakt han kunde i detta enda ord. — Skulle *jag* åka kälke, dumma barn?

Småsyskonen låtsade icke vidare om hans viktighet, utan tumlade ut i det vackra månskenet, grepo sina källkar och vandrade ut till backen ett stycke bortom grinden.

Bonifacius försökte läsa, och händerna borrhade sig allt djupare in i luggen, som för att fasthålla de olydiga tankarna, som liksom sipprade ut mellan hårstråna. Den nya jungfrun lockade honom med oemotståndlig makt. Slutligen slängde han boken utåt golfvat, gaf sitt hår en elegant puff vid spegeln, drog ned västen, gjorde klockkeden mer iögonenfallande och marscherade ut i köket.

— Goddag, är du den nya jungfrun?

Amanda neg vänligt. — Jaha, det är jag. Är du barn i huset, du?

Bonifacius mörknade. — Jag skall säga dig så godt först som sist, Amanda, att du får icke kalla mig *barn*. Jag är primus på min klass och blir snart student, och vill inte behandlas som en barnunge...

— *Primus*, hvad är det? Jag har bara hört talas om primuskök. Och hos Olanders hade de en häst, som hette Primus. Heter du också Primus?

— Så dumt du frågar, Amanda! Vet du icke, att Primus är latin och betyder den förste? Jag är den förste på min klass, och mina lärare ha stor aktning för mig...

— Så får väl också jag ha det, — sade Amanda med ett litet illmarigt leende. Jag får väl lof att kalla honom *herrn* då?

Bonifacius blef en smula röd, men svarade icke. Han hade satt sig på den grofva köksbänken och skar med sin pennknif stora flisor ur kanten. Det smakade något att bli kallad »herre», att få ställa sina stöflar utanför dörren till borstning om morgnarna och bli bjuden eftermiddagskaffe på bricka, som de stora.

Han föll i djupa tankar, medan han alltjämt miss-handlade köksbänken med sin knif.

— Herrn har väl lärt sig slöjd, kan jag tro? — sporde Amanda.

— Ja, hur så?

— Jo, jag tänker herrn ämnar göra något vackert af den där bänken, en gungstol eller annat skulptur?

Pennknifven kröp strax i fickan, som om den förstått piken. Amanda fortfor:

— Men nu måste jag springa efter grädde, kanske herrn vallar köket så länge.

Bonifacius tänkte ge henne ett snäsigt svar; skulle *han* bli satt att vara kökspojke? — Men en tanke återhöll honom, och han blef sittande på sin plats, tills Amanda gått.

— Jag undrar, om där äro några sirapslingon kvar i skafferiet, jag är så underligt torr i halsen? Han harklade sig. — Det vore inte så dumt att få i sig några, innan man sätter sig ned till boken igen.

Han lyste med kökslampan i skafferiet. Ganska riktigt, där stod byttan med vattlingonen, och där uppe på hyllan stod sirapskrukan.

— Flink manöver nu! — tänkte Bonifacius, — bäst, att jag förser mig, innan Amanda kommer, hon skulle tycka det är bra barnsligt, om hon såg mig äta lingon.

Han öste sig en försvarlig portion lingon ur byttan och skulle så taga ned krukan med sirapen.

— Någon gick i dörren därnere... det är visst Amanda... jag hinner inte... jag ställer krukan där hon stod...

Men i förskräckelsen sköt han icke krukan tillräckligt högt upp på hyllan, hon halkade ned, slog honom i hufvudet och tömde en del af sitt innehåll i långa, smetiga floder öfver hans rock och väst..., uh... katten ändå, ett så'nt spektakel! Och nu tar Amanda i låset...

— Hvad står nu på? — sade Amanda muntert, när hon fick se Bonifacius i skafferiet med nedsmetade händer förtvifladt gnuggande sig med sin näsduk. — Nej, men, jag tror herrn råkat ut för sirapskrukan... synd på den fina kragen och skjortbröset! Vänta, vi måste tvätta håret och alltsammans, hela pojken... hela

herrn, menade jag. Men först skall jag locka in Karo, så får han slicka det värsta.

Hon öppnade dörren och Karo kom gladt viftande in, och efter honom Fredrik och Ida, som inte kunde låta bli att dela välfägnaden med Karo.

Amanda blötte en handduk i varmt vatten och tvättade det värsta ur håret och från ansiktet.

Bonifacius var så ond, att han fräste, men fick lof att stå stilla och tåla behandlingen.

— Hur fick du sirapen öfver dig? frågade Fredrik oskyldigt.

— Jo, jag tänker herrn skulle ta sig en tändsticksask — skyndade sig Amanda att säga — de stå strax bakom sirapskrukan, ser jag.

Bonifacius gaf henne en tacksam blick, hon hade räddat hans ära för den gången, ehuru med en list.

Fredrik och Ida och Karo hade slutat sitt arbete, och resten fick tvättbunken göra. Bonifacius hviskade till Amanda när han gick ur köket: — Du behöfver inte kalla mig *herre*, och du skall få en ny psalmbok, när jag sparat ihop så mycket.

— Tack skall han ha, Bonifacius, vi skola nog bli goda vänner.

Jungfru Ljuslätt.

För mycket länge sedan lefde en riddare, som hette Måns, och hans dotter, som hette jungfru Ljuslätt.

Hon var fin och god och mjuk, som en bomullstapp, men tillika så klok, att visa män rådfrågade henne. Och dock var hon ej högfärdig, hon gaf Gud äran för skönhet och vishet och godhet och allt hvad hon var och ägde.

Den kristna läran gjorde sina första stapplande steg inom människornas hjärtan i den höga norden. Den predikades ömsom med våld och hotelser, ömsom med hjärtats öfvertygelse. Jungfru Ljuslätt var bland de första, som omfattade tron på världens frälsare, Guds son, och hon utbredd den läran hvar och när hon kunde. Man lyssnade gärna till henne och man trodde henne mer, än de stränga apostlar, som med svärdet i hand fordrade att man på ögonblicket skulle afsvärja sin gamla tro på hedendomens gudar.

Likasom natten lurar på den ljusa dagen för att uppsluka henne, och likasom hösten utsträcker sin vissnade klo efter sommarens blomster, så lura alltid

onda makter på det som är godt och rent. Jungfru Ljuslätt hade många fiender och afundsmän. Allt, som älskade mörkret mer än ljuset, hatade henne; allt, som sökte främst sin egen fördel och, i folkets vidskepelse fann hörnstenen för sina mörka gärningar, hatade henne. Det fanns många onda män och kvinnor, häxor och trollkarlar, som sågo sina planer korsade och hela sin tillvaro hotad genom jungfru Ljuslätts kloka och kärleksfulla missionsverksamhet bland det okunniga folket. Och dessa alla hade svurit att hämnas och att bemäktiga sig henne, så snart blott ett tillfälle erbjöd sig.

Bland jungfru Ljuslätts vänner var en ståtlig ung riddare, vid namn Guldknapp. Han hade ett ärligt hjärta, ett tappert sinne och blanka guldknappar i sin sammetsväst. Och han friade i all ödmjukhet till jungfru Ljuslätt, som aldrig hade sett någon, som hon tyckte bättre om.

Så länge riddar Måns och riddar Guldknapp voro hemma, vågade de onda människorna icke något ordentligt anfall mot jungfru Ljuslätt. De gjorde henne visst all den förtret de kunde; de trollade grodor i hennes säng, då hon skulle lägga sig om aftonen, de förklädde sig till ugglor och höllo serenad utanför hennes tornglugg, eller de läto henne snafva i mörkret öfver en svart katt. Men något verkligt ondt kunde de icke tillfoga henne själf, så länge riddar Guldknapp så troget gick vid hennes sida.

Men så kom en dag bud, att de bägge riddersmännen skulle omgjorda sig med sina svärd och draga långt bort att försvara ett kristet land mot de otrogna.

Det blef en bitter sorg i lilla Ljuslätts hjärta och ett tungt afsked. Ty ingen visste ju, om riddar Måns

och riddar Guldknapp ej skulle mista hufvudet på den resan.

Ljuslätt gaf sin vän en liten guldpennning att bära i en snodd kring halsen, i det hon sade: — Låt oss vara modiga och gärna offra allt för Guds rikes tillväxt. Tag denna lilla penning som ett minne om mig och om ditt löfte att alltid strida för det goda på jorden.

Riddar Guldknapp kysste den lilla slanten och hängde den om sin hals. — Med första svala i vår, — sade han, — får ni ett bref under vingen.

Så redo de bort med sina väpnare under trummornas dån och fanornas vajande. Men ensam gick jungfru Ljuslätt att glömma sin saknad i kärleksverk bland de fattiga.

Nu, kan man tro, blef där glädje och lustigheter bland dem, som svurit jungfru Ljuslätts undergång. De sutto som stora spindlar på lur och väntade, att den lilla flugan skulle komma i deras närhet och fastna i deras nät. Och under tiden ställde de till glädjefester och häxdanser, där röda bål flammade, och tama ormar slingrade sig i ringdansen.

Bland de förnämsta häxorna voro fyra gamla käringar, som bodde i en underjordisk håla. Den äldsta af dem kallades *Rotaklota Hönsfota*, emedan hon hade en hönsfot och en riktig fot. Den andra hette *Snasabasa Disktrasa*, hon såg ut, som om man nyligen skurat golfvet med henne. Den tredje hette *Murraburra Fläsksnurra*. Hon hade vrickat munlädret och gick med en fläskbit hängande vid örat för att smörja det med, när hon skulle tala gentilt.

Den fjärde hette *Simpadimpa Surklimpa*. Hon såg ut som en simpa med sura ögon, men hon var i alla fall den yngsta och vackraste. Alla hade de långa, krokiga näsor, hårbevuxna öron och händer, som voro mörkbruna af kaffe och snus.

Dessa sköna varelser sutto på gården utanför sin håla och spunno nässlor till sänglinne. De voro vid ett utomordentligt lynne, ty en kråka hade nyss berättat för dem, att hon sett riddar Måns och riddar Guldknapp med sitt följe långt utom landets gränser.

— Nu skola vi slå oss lösa och ha kalas, — sade Rotaklota. — Gå du, *Simpadimpa*, som har unga ben, och sätt på ormgallan, så vi få oss en extra styrkedryck. Sen få vi rådslå om bästa sättet att muntra jungfru Ljuslätt i hennes ensamhet. Hihih! Hvad sägs om att hänga henne vid hårflätorna i borgporten, så hon fick gunga så mycket henne lyster — och litet mer?

— Eller att hacka henne till kalops och äta upp henne med sallat och gurka — föreslog Fläksnurra.

— Det har hon själf ingen glädje af — grinade Snasabasa. — Jag föreslår, att vi taga ut hennes hjärta och ersätta det med en paddas, så kan hon likväl få roa sig litet ännu här i världen.

— Hahaha... hihih!... skrattade de tre andra häxorna. — Väl taladt, Snasabasa! Nu tömma vi din skål i ormgalla... se hur den ryker inbjudande! — Skål, Snasabasa, måtte din vishet växa i kapp med din näsa! Hihih!

De stötte bågarna mot hvarandra, slog sig på knäna och gåfvo på ett fint sätt uttryck åt den belåtenhet, som fyllde dem. Sedan öfverenskoms, att de med list skulle locka jungfru Ljuslätt till sin håla, där de

hade ett paddhjärta i beredskap för henne. Men först skulle hon få sitta en tid i bur och beundra de fyra värdinnornas skönhet och vett.

Följande dag gjorde sig Rotaklota i ordning att enlevera jungfru Ljuslätt. Hon klädde sig i en hatt med plymer och i röd silkeskjol. Hon vred på näsan för att göra den mer comme il faut, och hällde eau-de-Cologne på sin näsduk. Därefter försedde hon sig med en förtrollad spegel, som hade en stark magnetisk kraft. Hvar och en, som berörde den, fastnade fast och måste följa med.

Ljuslätt satt och spann vid sin slända, då Rotaklota trädde in och artigt krefsade med hönsfoten för att göra sig bemärkt.

— God dag, — sade Ljuslätt vänligt. — Sitt ned. Hvad är ert ärende?

— Jo, — sade Rotaklota, — jag har så länge hört eder skönhet berömmas, jungfru Ljuslätt, att jag en gång ville se den själf. Och i sanning... (här vände hon blicken mot taket), en skönare kvinna ha mina ögon ej sett...

— Tack så mycket, — sade Ljuslätt, — hvad vill du mig?

— Och jag har tänkt... att då ni älskar allt, som är vackert, måste ni mest älska er själf... (Ljuslätt rynkade missnöjd pannan) och därför har jag medtagit en gåfva till er... en spegel, så att ni kan njuta af att sitta och betrakta det vackraste i världen...

— Nej, nu är det för mycket, — sade Ljuslätt och hennes kinder brunno af harm. — Hvem tror du mig vara, när du vågar komma med ett så vämjeligt smicker? Gud allena är skönheten, liksom han är godheten och

JUNGFURU LJUSLÄTT.

visheten. Gå och bjud din vara åt sådana, som sätta pris på speglars smicker, jag för min del kan undvara det.

Rotaklota kraftrade förargad med hönsfoten, men kunde ingenting annat göra, än gå hem igen med oförrättadt ärende.

Nästa dag gjorde Snasabasa Disktrasa sig fin med puder och eau-de-Cologne och gick att försöka sin lycka med en bok, förtrollad likasom spegeln.

Hon mötte jungfru Ljuslätt på väg till kyrkan med sina tärnor och stannade henne.

— Ädla och visa jungfru, — sade hon och anlade en min af sannskyldig beundran, — jag har länge hört er vishet berömmas . . .

— Säg ditt ärende i korthet, — afbröt henne Ljuslätt, — du ser, att jag är på väg till mässan.

— Jag har hört, att ni är världens klokaste kvinna.

— Adjö! — nickade jungfru Ljuslätt och vände henne ryggen, — jag nöjer mig med mindre.

Snasabasa höll på att spricka af ilska, när också hon blef tvungen att gå hem med oförrättadt ärende. Och nästa dag var det Fläksnurras tur.

Hon fann jungfru Ljuslätt vid väfstolen, där hon slog in ränder af guld i ett altarkläde. Morgonsolen speglade sig i hennes ljusa hår, och hon sjöng, medan hon spolade till väfven:

»Ljus af ljus, o morgonstjärna . . .»

Fläksnurra hostade för att göra sig bemärkt, och jungfru Ljuslätt såg upp:

— Var så god och tag plats, — sade hon vänligt, — jag sjöng, så jag ej hörde dig komma in. Hvarmed kan jag stå till tjänst?

Fläksnurra vände ut och in på ögonen af beundran för den granna väfven. — Jag har hört er skicklighet berömmas öfver hela landet, — började hon.

— Ryktet öfverdrifver, — sade Ljuslätt lugnt.

— ... Och jag ville komma för att själf öfvertyga mig därom. Hvad jag ser, öfverträffar mina djärfvaste föreställningar. Ni är en fullkomlig konstnärinna, en ...

— Åja, jag har ju lärt mig något. Men det finns många skickligare än jag.

Fläksnurra betygade omöjligheten däraf. — Jag har, — sade hon, i det hon framtog ett inlindadt föremål, — medtagit en gåfva till er från féernas verkstad, en slända af guld, som jag lämnar till er ...

Ljuslätt sträckte redan ut handen.

... som en hyllningsgård till den *skönaste, flitigaste, skickligaste* af alla nordens tärnor ...

Ljuslätt drog handen tillbaka. — Då är din gåfva icke för mig, — sade hon allvarsamt, — ty jag är hvarken den *skönaste* eller den *skickligaste*. Gå, gif den till en, som bättre förtjänar detta beröm, *jag* gör det icke.

Fläksnurra bet sig i läppen, så att tanden gick tvärs igenom och fäste hop munnen som en säkerhetsnål. Hon kunde sålunda ingenting säga, och det grämde henne mest af allt.

Hemma i hålan hjälpte de henne att få munnen på rätt och gjorde narr af hennes otur.

— Ni ha varit dumma allihop, — sade Simpa-dimpa Surklimpa, hvars tur det nu var att försöka sin lycka. — Jag tänker begagna mig af en helt annan metod. Om jag inte kommer med flickan i morgon, så skola ni få koka kålsoppa på mig.

— Det blir i så fall *surkål*, — anmärkte Fläksnurra.

Nästa dag gjorde Simpadimpa sina förberedelser i tysthet, klädde sig i svart, drog duken långt ned öfver ögonen och lade litet rifven pepparrot i näsduken. Så gick hon.

Det var en härlig varm sommarmorgon. Jungfru Ljuslätt hade nyss tagit sig ett bad i den lilla insjön i skogen och var nu på väg hem med sin kammartärna, Blanka.

Då mötte de Simpadimpa, som höll näsduken för näsan och grät ymniga pepparrotstårar. — U—u—u—u!
— Å — — o—o!

— Hvad fattas dig, stackars kvinna? — frågade Ljuslätt deltagande. — Har du stött dig?

— Ack nej — — u—u—huu! Men hemma ligger mitt enda barn för döden... och det finns ingen hjälp...

Pepparrotten gjorde förträfflig verkan.

— Om jag helst... hade någon, som kunde läsa fader vår öfver henne... — fortfor hon mellan snyftningarna.

— Det skall jag gärna göra, — sade Ljuslätt hjärtligt. — Säg mig hvar du bor, så skall jag komma om en stund.

— Vägen är svår att finna... kan du icke komma strax? — snörflade Simpadimpa.

Ljuslätt besinnade sig litet, men så sade hon: — Åja, det kan jag väl. Blanka, gå du hem förut och säg, att jag kommer om en stund.

Så följde hon den främmande kvinnan längs en smal stig in i skogen. Hon var uppfriskad af badet och glad till sinnet och talade vänligt med sin gråtande följeslayerska.

De hade gått länge, och vägen blef allt besvärligare. Ljuslätt's långa hår, som ännu var utslaget för att torka efter badet, fastnade i trädens grenar, så att vackra guldglänsande trådar blefvo kvarhängande här och där.

— Du för mig långt, — anmärkte Ljuslätt.

— Vägen är aldrig för lång till en god gärning — svarade Simpadimpa.

— Nej, du har rätt. Jag vill inte vara otålig.

— Vi äro strax framme, — sade Simpadimpa, som var nära att slå kullerbytta af bara glädje öfver sin lyckade list. — Tänkte jag icke det, att finare skulle de maskor vara, som skulle fånga jungfru Ljuslätt.

De voro nu framme.

— Där ser ni vår stuga. Men blif inte rädd för mina systrar, de äro så snälla, så . . .

Hon öppnade dörren. Ljuslätt kastade en blick dit in och uppgaf ett rop af förskräckelse. Dessa vederstyggliga, gamla häxor? Och dessa ormar, som krälade rundt omkring som tama husdjur! Det var ohyggligt.

— Stig på, — sade häxorna niggande i dörren. — Känner ni inte igen oss? Ha vi inte fint? Ni skall strax få en kopp ormgalla att förfriska er med.

— Du har narrat mig, — sade Ljuslätt förebrående till Simpadimpa, som hoppade på ett ben af förtjusning, när hon beskref för de andra om pepparrotten. — Hvar är det sjuka barnet?

Häxorna brusto i gapskratt. Den Simpadimpa var en juvel!

— Låt mig strax gå härifrån, — sade Ljuslätt bestämdt och hennes kinder voro röda af förtrytelse. — Ni veta, att man kommer att leta efter mig.

— Du skall också få återvända, lilla sötnos, —

hånade häxorna, -- men inte i dag. — Vi skola först göra en padda af dig.

Ljuslätt ryste. Skulle hon bli lik en af dessa slemmiga, vämjeliga paddor, som krälade i knutarna? Hennes hjärta klappade våldsamt, men hon försökte visa sig orädd.

— Hvarför äro ni elaka mot mig? — frågade hon. — Hvarför stå ni efter mitt lif? Hvad har jag gjort, för att ni skola vilja hämnas så grymt?

— Hihih! — gäckades häxorna, — hon frågar hvad hon har gjort? Fråga lika gärna, hvad dagsljuset gör, när det drifver skälmar och tjufvar in i sina hål. Fråga, hvad flugan gör, när hon *inte* behagar fastna i spindelns nät! Ty, ser du, jungfru Ljuslätt, vi äro spindlar, vi, som inte försmå en guldflyga, som du.

— Ja, jag ser, att jag fastnat i edra nät. Men Gud är god. Det är endast min yttre varelse, som råkat i ert våld. Min själ har vingar och de lösgöras genom döden.

— Snick, snack! Hvem har sagt, att vi ämna döda dig? Du skall tvärtom få återvända till ditt hem, men inte precis densamma som i dag. Ett litet paddhjärta skall härefter picka under din silkeströja.

— Grymma, grymma troll! — utbrast Ljuslätt och snyftade bitterligen. — Döda mig, men låt mig icke gå omkring med en paddas hjärta i mitt bröst.

— Lofvar du att afsvärja din tro och härefter blifva en hederlig trollpacka som vi? — frågade häxorna spefullt.

— Ack nej, nej... *aldrig!* — Ljuslätt blef i ett nu lugn. Hvarför skulle hon rädas för en tillvaro, som ju var öfvergående? Och i Guds rike skulle hon återfå

sitt verkliga hjärta, bara mycket renare och frommare än nu.

Hon var styrkt af denna tanke, när häxorna satte henne in i en bur utanför hålan. Och hon kunde till och med sjunga litet, ehuru rösten darrade.

Ljuslätt satt i buren tre dagar och tre nätter, medan häxorna gjorde sina förberedelser till trolleriet. En dag, medan hon flätade sitt hår, kom en svala och satte sig på taket af buren, så att hon kunde nå henne med handen.

— Ack, lilla svala, — utbrast Ljuslätt glad, — kommer du med hälsning från min vän? Du har länge fått söka mig, ty du tänkte icke, att *jag* skulle vara fången i en bur, medan du fick flyga fritt omkring. Kom, låt mig se, om du har med dig ett bref till mig.

Hon tog försiktigt fågeln i sin hand, och se, där var en liten papperslapp instucken under dess vinge. Ljuslätt läste:

»Själ af min själ, mig går det väl!

Riddar Guldknapp.»

Ljuslätt kysste brefvet. Han var frisk, han tänkte på henne! Kanske väntade han ett svar. Men hon hade hvarken papper, penna eller bläck!

Hon ref en lapp ur sitt hvita linne, stack sig i fingret med en nål och doppade nålen i den utsipprande bloddroppen. Därefter skref hon följande:

»Kom till din lilla,
det går henne illa!»

fäste lappen under svalans vinge och sade: — Uppsök nu riddar Guldknapp och bed honom skynda hit!

Svalan flög, och innan solen gick ned, var jungfru Ljuslätt förvandlad till en padda.

Emellertid stred riddar Guldknapp tappert för de kristnes frihet, och kriget närmade sig sitt slut. En dag satt han ensam vid stranden af en stor flod och hvilade efter en het dag. Han tänkte på sin kära jungfru Ljuslätt och tyckte sig se henne öfverallt, i molnens konturer, i blommornas kalkar, i flodens glitter. Så mjuk och fin och ljus var hon, som allt detta, och han längtade att få se henne igen.

I detsamma kom en fågel flygande och satte sig i busken vid hans sida. Han kände igen den lilla svalan, som varit hans budbärare och undrade, om hon nu kommit tillbaka med svar. Ganska riktigt, han fann den lilla lappen under svalans vinge och läste jungfru Ljuslätts hälsning.

Ack, så bedröfvad han blef, den snälle riddar Guldknapp! Han beslöt att genast rida hem; han behöfdes icke här, men han behöfdes hos jungfru Ljuslätt.

Och så vände han ryggen åt södern och näsan åt norden och red genom dagar och nätter, tills han stannade utanför borgen där jungfru Ljuslätt bodde. Lefde hon?

Jo, hon lefde, hon var frisk, hon gick omkring som förr, men . . .

Det låg något under detta »men» som riddar Guldknapp måste få reda på. Han försporde sig hos den trogna Blanka, och hon berättade gråtande, att hennes unga matmor var mycket förändrad. Hon hade varit borta en tid, ingen visste hvar, och när hon kom tillbaka, var hon så underlig. Men han kunde se själf, ty där kom hon.

På en af trädgårdens gångar skred jungfru Ljuslätt fram. Hon var lång och smärt och ljus som förr, men hu, så kalla hennes ögon voro! Hon plockade blommor, men icke för att njuta af deras skönhet, utan endast för att sönderplocka dem och strö deras blad för vinden.

Riddar Guldknapp gick henne till möte och hälsade höfviskt, under det hans hjärta slog nästan hörbart af oro och beklämning. Hon besvarade hans hälsning, men tycktes icke igenkänna honom. I hennes blick låg något styggt, som aldrig funnits där förr.

— Ljuslätt, kära lilla jungfru Ljuslätt, känner ni icke igen mig? Det är ju jag, er trogne riddare, er bästa vän . . .

Jungfru Ljuslätt såg ett ögonblick på honom — och skrattade. — Hvad du gör dig till! — sade hon hvasst.

Det gick ett styng genom riddar Guldknapps hjärta, men han förstod, att hon var sjuk. Han misstänkte, att onda makter drefvo sitt spel med henne och hade henne i sitt våld. Folket hviskade om att hon blifvit förtrollad. Gud hjälpe den stackars riddar Måns, när han kom hem och fick höra om olyckan!

Riddar Guldknapp sörjde, så han blef blek och mager, han hvarken sof eller åt, utan endast grubblade på, huru han skulle hjälpa jungfru Ljuslätt ur förtrollningen. Hon, som varit så huld och öm, hon gick nu omkring så kall, som en vinterdrifva. De fattiga och sjuka, som kommo för att söka hjälp, fingo gå ohulpna från hennes dörr, och för de bedröfvade hade hon blott ett elakt skratt, då de omtalade sina sorger.

Hennes små tärnor gräto och allt hennes folk sörjde. Det hade varit bättre, om hon legat under den gröna torfvan.

Slutligen kunde riddar Guldknapp icke längre stå ut med allt detta sörjande. Han beslöt att försöka leta upp den eller de, som voro orsaken till jungfru Ljusläts förvandling. I denna afsikt tog han med sig sin snälla hund, Snapp, och vandrade med honom utåt bygden, låtande slumpen styra deras steg.

Länge genomströfvade han skogarna, och Snapp snusade ifrigt längs marken. På en gång uppgaf hunden ett glädjeskall, och då Guldknapp såg efter orsaken, fann han på buskarna långa guldglänsande hårstrån, som han strax igenkände vara Ljusläts. Här hade hon alltså gått fram; han hade blott att följa spåret och se hvar det ledde.

Efter ihärdigt sökande kom han till en öppen plats i skogen, på ena sidan stängd af en hög sten. Det var gårdsplanen till häxornas boning. Han såg, att här måste finnas människor, ty marken var upptrampad, och här och där lågo bortkastade ben och halfätna grodor. Ändtligen fann han något, som liknade en dörr i klippan och bultade på.

— Hvem där? — frågade en gäll röst.

— En vandringsman och hans hund, — svarade riddaren.

— Hvad är ert ärende? — spordes vidare därinifrån.

— Att begära underjordiska makters hjälp vid jakten efter lyckan.

Häxorna, som nosade en affär, öppnade dörren, och Guldknapp steg in. Han kunde icke afhålla sig

från en rörelse af afsky, när han såg de vämjeliga varelserna och de slemmiga kryp, som krälade på golfvet.

Han frågade med låtsadt lugn om de kände jungfru Ljuslätt på »Borgen».

— Ja, — skreko alla fyra på en gång. — Visst känna vi henne.

— Säg mig, hvar hon finnes? — fortfor riddaren.

— I sin faders borg, går hon utan sorg, — deklamerade Rotaklota.

— Ja, jag har sett, att i »Borgen» går en kvinna omkring, som kallas jungfru Ljuslätt, — sade riddaren. — Men det är icke hon, det är en bortbyting. *Min* Ljuslätt var god och mild och ljuf, men denna är elak och hård. *Min* Ljuslätt kunde le med de glada och gråta med sorgsna, men denna kan glädjas blott åt sorgen. *Min* Ljuslätt älskade Gud, människor, blommor och djur, men denna har intet hjärta alls . . .

— Nej, — afbröt honom Simpadimpa triumferande, — hon har bara ett *paddhjärta*.

Riddar Guldknapp sprang upp, och hans hand knöt sig våldsamt om svärdfästet. Men han insåg, att han måste vara försiktig om han ville locka någonting ur dessa trollpackor, och lyckades sålunda behärska sig.

Mot löftet om god betalning fick han veta, att jungfru Ljuslätt blifvit förtrollad. Och att den varelse, som gick omkring under hennes namn, väl hade en människas förstånd, men icke en människas hjärta.

— Och kan hon icke få sitt hjärta igen? — frågade han, medan kallsvetten stod honom i pannan.

— Hahaha, hihhi! — skrattade häxorna om hvarandra, — nej, det är då visst att hon icke kan, ty vi ha . . . hihhi . . . ätit upp det . . .

— Eländiga, nedriga troll, — utbrast riddar Guldknapp, utom sig af fasa och vrede . . . — Ni borde dö på ögonblicket för mitt svärd. Men jag skall skona edra lif, om ni kunna säga mig ett medel att gifva jungfru Ljuslätt ett människohjärta igen.

Häxorna sågo på hvarandra och funderade. — Om vi icke säga något, så hugger han hufvudet af oss, vi få lof att gå en medelväg.

— Det finns visserligen *ett* medel, — sade Snasabasa, som hade ordet. — Men för det första, så kostar det din hela förmögenhet, och för det andra, så är det omöjligt att genomföra.

— Det sista vill jag själf bedöma, och, hvad det första beträffar så, se här . . . Han visade dem en pung fylld af blanka guldmynt.

Häxornas ögon lyste af girighet, och deras magra fingrar sträckte sig efter guldets. De talade alla i munnen på hvarandra. Så mycket fick Guldknapp klart för sig, att om en människa frivilligt gaf sitt hjärta åt jungfru Ljuslätt, så skulle de borttaga paddhjärtat och insätta det andra. — Men det finns nog ingen, som vill göra detta, ty det medför döden, — slutade de.

Riddar Guldknapp kände det som om jorden vacklat under honom, men han sade dock utan betänkanke: — *Jag* vill göra det. När kan det ske?

— Kom i morgon vid samma tid, — sade häxorna. — Vi skola af ditt hjärta bereda en dryck, som skall återgifva Ljuslätt hennes forna sinnelag. Men du skall icke lefvande återse henne.

— Jag skall komma, — sade riddar Guldknapp.

Alltså i morgon skulle han dö! Nåväl, hvarför icke, när han därmed kunde frälsa sin lilla Ljuslätt ur

de onda makternas våld? Hade han icke nyss varit villig att offra sitt lif för främmande människors tro?

I dag fick han ännu se henne och säga henne farväl. Men blott för en tid. En gång skulle de återse hvarandra, det kände han så visst.

Styrkt och lugnad af denna tanke gick han att uppsöka jungfru Ljuslätt, som satt i en berså, sysselsatt med att sönderpiska buskarnas blommor och blad med en käpp. Hennes blick var hård och likgiltig, när hon såg riddar Guldknapp närma sig. Han satte sig vid hennes sida.

— Allra käraste jungfru Ljuslätt, — sade han vekt och fattade hennes hand, — hvarför förstör ni de små blommornas lif, de ha ju icke gjort er något ondt?

— Jag gör hvad jag vill, — svarade hon buttert.

— Men ni har hittills blott velat det goda, — fortsatte riddaren, — ni har varit godheten själf. Men nu är ni sjuk . . . Ni kan icke dela andras glädje som förr, icke känna ert hjärta klappa för andras lidande. Ni är mycket, mycket olycklig, jungfru Ljuslätt, och af hela mitt hjärta sörjer jag öfver er . . .

En liten dallring märktes i jungfru Ljuslätt's ögonlock, men riddaren såg det icke. Han fortsatte:

— Vet ni, att ni sedan länge ägt mitt hjärta, och att ingen varit mig så kär, som min lilla väna jungfru Ljuslätt? Nu går jag att gifva er ett nytt bevis därpå. Se på mig . . . se riktigt in i mitt öga, ty det är mitt hjärtas spegel, och ni skall se, att varmare och trognare slår intet hjärta för er, än mitt! . . .

Jungfru Ljuslätt skälfdde i hela kroppen, men ännu märkte riddaren intet.

... Jag har kommit för att säga er farväl, — fortfor han, — jag ser er icke förrän en gång hos Gud. Men ni skall blifva frisk, blifva god, lycklig och älskad, som förr... hör ni det, jungfru Ljuslätt?... Gud skall låta ett under ske, och ni skall blifva *frisk*...

Och Gud lät ett under ske! Jungfru Ljuslätts ögon fylldes plötsligt af tårar, hennes hårda hjärta uppmjukades af den stora, varma känsla, som kom det i möte, det smälte, det förvandlades. Och innan riddar Guldknapp visste ordet af, hade hon tagit honom om halsen och utbrast med innerlig glädje midt under snyftningarna:

— Ack, snälla riddar Guldknapp, hvar har du varit så länge?... Jag har haft så ledsamt efter dig... jag har drömt så illa... Det kändes, som om en stor sten hade suttit här, där hjärtat sitter, och som om jag aldrig kunde vara glad och aldrig snäll. Hu, en sådan elak dröm! Men nu är du hos mig igen... nu reser du aldrig mera bort från din lilla Ljuslätt, nu skola vi tillsammans vara snälla mot alla människor...

Det gick alldeles rundt för riddar Guldknapp och han begynte tro, att också han hade drömt. Hans offer behöfdes icke... jungfru Ljuslätt satt här frisk, leende och öm, och det stygga i blicken hade runnit bort med tårarna. Så god Gud var, som unnade honom att icke dö, men *lefva* för henne!

När underrättelsen spred sig, att jungfru Ljuslätt blifvit frisk igen, blef det stor glädje bland alla hennes vänner, bland fattiga, sjuka och bedröfvade. Alla ville se henne, höra henne tala, vidröra och kyssa hennes hand, som alltid var redo att hjälpa.

När hennes fader kom hem från kriget och fick höra talas om häxornas elakhet, blef han så vred, att han lät hugga hufvudet af dem allesammans. Sedan ställde han till bröllop för riddar Guldknapp och jungfru Ljuslätt. Snapp fick en af hedersplatserna vid brölloppstaffeln, ty det var ju han, som hade ledt riddar Guldknapp på rätt spår.

Och i långa tider lefde riddaren och hans unga fru älskade och ärade i hela landet.

Stöfvelbo.

Det var en gång en liten tomte, som gick och sökte sig en bostad på vinden. Han skulle gifta sig och kände det ansvarsfullt att finna en nog vacker och passande våning åt sin blifvande lilla fru. Där stodo stora koffertar; de voro frestande, men ack, de voro alltför dyra. Klädkorgar funnos där också, men de saknade tak, de passade icke. Ja, där fanns en hel mängd våningar att hyra, hattaskar, blomkrukor, byttor utan lock, tomma ljuslådor m. m., men tomten fann ingen god nog, ingen tillräckligt varm, mörk och billig för hans smak och hans tillgångar.

Slutligen kom han till en vrå, där Haralds skidstöflar voro bortställda till sommaren. Hans lilla hjärta slog af förtjusning: det här var just hvad han sökte! Så mörkt, så varmt inom de tjocka väggarna, ylle mattor på golvet och här och där en träplugg som kunde användas som stoll! Och takljus sedan! Det skall Fippa tycka om, när hon målar blomsterakvareller. Att nedgången var litet brant, bekymrade honom föga, de voro ungt folk, lätta på benen, det skulle gå som en

dans. Ett tag i stroppen, en liten duns, och så var man där nere. Värre var det att komma upp! Men om man slog in några knappnålar i väggen, så gick också det för sig.

Allt nog, stöfveln befanns motsvara alla hans förhoppningar om ett tryggt och hemtrefligt bo, och nästa dag förde han Fippa dit att beskåda den.

Fippa drog i hemlighet en liten suck, när hon såg den trånga, mörka bostaden med den obekväma ingången. Hon hade varit van att bo i koffert hela sitt lif, stora koffertar i många våningar, med pappers-tapeter och hvälfdt tak. Men hon visste, att ungt folk bara hade bra af att inskränka sig i början, och hon höll tillräckligt af sin Fipp för att icke låta honom märka, att hon kände sig litet nedslagen. Bara *ett* rum och sedan en lukt af läder, som gaf henne kväljningar! Men när hon såg hur Fipps lilla röda ansikte sken af idel belåtenhet, kväfde hon sucken i sin näsduk och sade muntert:

— Här ska vi få det riktigt godt, Fipp, — frysa behöfva vi då intel!

— Nej, — instämde Fipp. — Och takljuset sedan! Är det icke så, att man får lust att bli målare på fläcken!

Strax efter bröllopet flyttade de in. Fippa förde med sig i hemgift två stolar, ett bord och rörtofs till madrasserna. Resten hade Fipp anskaffat.

Det rådde en bestyrksam flit i det lilla boet. Fippa hade smak och ville ha allting så vackert som möjligt. — Vi få lof att ha ett fönster, vet du, — sade hon, — annars får jag inte bruk för de här vackra spindelväfsgardinerna. Och så måste vi ha ett hål för röken

från spiseln, annars kunde det hända att vi osade ihjäl oss, när jag kokar mat.

— Nå ja, — sade Fipp medgörligt. Det var nu några den nya tidens funderingar Fippa kom med, och som *han* aldrig hört talas om i sitt föräldrahem i landt-handlarens brödlår. Men Fippa var från ett bättre hus, och förstod sig på, hvad som brukades.

Och så högg han ett fönster i ena väggen och borrhade ett hål i taket. Fippa satte upp gardinerna och kunde härefter med ro koka sin gröt, utan att behöfva frukta för att bli ihjälrokt.

Så gick sommaren och mot hösten hände sig, att en liten tomtennis låg i vaggan. Det var en stor händelse för Fipp och Fippa, ja, så stor, att den nästan icke hade rum i deras lilla bo. Ty där blef ett sådant spring af mostrar och tanter och farbröder och onklar, att Fipp och Fippa ofta måste gå ut själfva, för att lämna rum åt den beundrande släkten.

— En sådan söt liten mun han har! — sade en tant, som själf bestod sig en mun från ena örat till det andra.

— En sådan rar liten näsa! — sade en farbror och snöt sin egen väldiga nasus, så de närvarande trodde att kaffepannan exploderat.

Lille Vips gick ur famn i famn och plirade med sina små sneda ögon så oskuldsfullt på mostrar och fastrar, att Fippa begynte bli afundsjuk och Fipp önskade, att han icke slagit fullt så många knappnålar till trappsteg i väggen för att underlätta besöken.

Fippas moderliga högfärd växte med hvarje framsteg som Vips gjorde. När han kunde krypa, sade hon till Fipp:

— Vet du hvad, vi behöfva en barnkammare åt pojken. Du kan väl inte vilja, att han skall växa upp i en sådan här mörk och trång håla, barn behöfva sol-sken och frisk luft, skall jag berätta dig.

— Å, — sade Fipp, — *jag* har all min dar lefvat utan sol och luft, och det finns väl inte en bussigare karl än jag. Hvad tjänar det till att skämma bort pojken?

— Jo, ser du, man skall följa med sin tid, och jag har läst i gamla tidningar där i knuten, att barn skola ha luft och ljus för att bli starka.

— Bara prat! — mumlade Fipp, som inte var fullt så medgörlig som i början.

Fippa var murrig och Fipp brummade om pjåsk och barnsligheter.

Emellertid inträffade en händelse, som afgjorde saken till Fippas belåtenhet.

Hösten hade öfvergått till vinter, och en vacker dag skulle Harald ut att skida.

Han lät hämta ned sina stöflar från vinden, och så hände sig, att bäst som Fipp och Fippa och lille Vips sutto och slevade mjölgröten, blef rummet omkring dem så obegripligt smått och trångt. En stor fot hade dykt ned genom stöfvlskaftet.

— Märkvärdigt, — sade Fipp, — aldrig har jag förut märkt, att vi voro *så* trångbodda.

— Ja, där ser du, — sade Fippa, — barnet växer och då blir stugan trång. Bäst, att vi söka oss en annan våning, med barnkammare och kök.

Harald stack sig på knappålarna och körde stortån ut genom rökgluggen i taket. — Nej, se på de rättorna, som gnagat hål på stöfveln! Och hela skaftet är fullt af

stickor och strån. Bäst, att skomakaren får stoppa till hålen och göra rent hus.

Så kom en klut på fönstret och en på rökhålet, och det blef ackurat lika mörkt och kvaft som i den första lyckliga tiden. Men nu kände också Fipp, att det var obehagligt och att gröten smakade rök, och så beslöto de sig för att flytta.

Efter mycket letande och snokande funno de sig en dag installerade i en gammal papperskorg med en ring af pärlstramalj kring magen. Här fann Fippa den elegans hon önskat sig och här tillväxte lille Vips i alla slags tomte-odygder. Och vill du hälsa på dem, så bo de visst ännu kvar i papperskorgen.

Rafaels änglar.

På backen vid ån stod ett vackert, nyss uppfördt trähus i två våningar. Där bodde Rafael med sina föräldrar och syskon. Han var en liten karl på sex år, späd till växten, men frisk och snäll till själen. Alla höllo af honom, emedan han med sitt änglanamn hade fått något fromt och godt i sitt väsen, någonting som var besläktadt med den kärleksfulla värld, där den store ängeln Rafael går sin Herres ärenden.

Det nya hemmet var vackert och hemtrefligt. Där hade pappa sitt rum, fullt af böcker, papper och kartor; där hade mamma sin kammare med symaskin och gröna växter. Barnen hade ett sofrum gemensamt och ett lekrum med gymnastikställningar och alla slags leksaker, där de fingo leka och stoja så mycket de ville och gärna vända upp och ned på allt, bara de vände det på rätt igen!

En trädgård var påbörjad i backslutningen. Där hade barnen fått hvar sin lilla jordlapp, den de fingo sköta själfva efter mammans anvisning. Rafael hade redan planterat två rosenbuskar i sin, en hvit och en röd;

han gick hvar dag och undrade att icke där syntes några knoppar. Gerda, som var sju år, ville ha äpplen i sin trädgård och hade satt fem äppelkärnor, som hon nu gick och väntade på. Och den lille minste, Hjalmar, som bara var fem år, ville helst ha kräm och russin i sin, men syskonen upplyste honom om, att sådant inte brukade växa i trädgårdar.

När huset var färdigt, blef där invigningsfest med många gäster, med tal och skålar, traktering och kulörta lyktor om kvällen. Barnen hade mycket roligt, och voro inte så medgörliga, som annars, när tiden kom, att de skulle säga godnatt.

Rafael, som den äldste, fick vara uppe tills gästerna gått. När gamle morfar tog afsked, kysste han hjärtligt sin dotter, Rafaels mamma, och sade: — Så önskar jag er då Guds välsignelse — och att alla goda änglar måtte bo i ert kära hem!

Rafael stod bredvid och hörde dessa ord och gömde dem i sitt minne. Men han var så sömnig, att han inte tänkte vidare på dem, utan sade godnatt till pappa och mamma och seglade snart i sin lilla säng till Nukku Matti på Fjäderholmarna.

Nästa dag runno honom morfars ord i sinnet. Han gick till sin mamma, som vattnade blommorna i salen och sade:

— Mamma . . .

— Ja, min gosse. Hvad vill du?

— Mamma, vi ha glömt en sak, då vi byggde huset.

— Jaså. Hvad kan det vara?

— Ett rum åt änglarna.

Mamma ställde sprutkannen ifrån sig och såg frågande på Rafael.

— Hvad menar du?

— Jo, tror du inte, att änglarna vilja bo hos oss?

— Det hoppas jag, att de vilja göra.

— Men . . . så ha vi ingen kammare åt dem!

— Min gosse, du vet, änglarna behöfva inte synliga rum, de kunna bo öfverallt, ja, ini våra hjärtan, om vi äro riktigt goda människor . . .

Rafael såg tviflande ut. — Då måste de ju vara förskräckligt små, mamma! Men de äro ju *stora*, större än du och jag — äro de inte?

Jo, det måste mamma medgifva.

— Och då måste vi ha ett riktigt rum, när de komma till oss. Mamma . . . — och Rafael såg upp med ett alldeles oemotståndligt uttryck i sina klara ögon — får jag bygga åt dem ett litet rum på vinden? Icke stort, ty vi kunna ej taga emot dem alla på en gång, men så där för en tio eller tolf! Det skall bli så vackert, att Gud själf skall vilja komma och bo där, men för *honom* blir det nog aldrig stort och vackert nog, men för änglarna . . .! Mamma, säg, att jag får göra det!

Nu fanns där på vinden ett vackert, ännu icke inredt rum med utsikt åt soluppgången. Mamma talade med pappa, och de kommo öfverens om, att Rafael skulle få inreda det till gästrum åt änglarna. Det var sällan de kunde neka sitt älsklingsbarn något, isynnerhet när hans önskan var så vacker och osjälfvisk som nu.

Man skulle sett Rafaels glädje, när han hörde, att han skulle få ordna det vackra rummet så, som han själf ville det! Han beställde strax ljusblå tapeter och klippte med mycken omsorg små guldstjärnor, som han klistrade upp här och där, för att det skulle likna him-

melen. Så lät han göra tolf små hvita pallar åt änglarna att sitta på, och på bordet ställde han en ljusblå vas med blommor och en karaffin med glas.

I ena hörnet hängde han upp sin mammas porträtt, det käraste han ägde, fäste sina vackraste glansbilder på väggarna — och så var änglarnas rum färdigt.

Pappa och mamma och småsyskonen tyckte, att det var mycket vackert.

— När tror du, mamma, att änglarna komma? — frågade Rafael om aftonen sedan rummet var färdigt.

— Bjud dem i afton, så komma de nog i morgon, — sade mamma. — Men du skall minnas, att vara riktigt snäll, inte bli häftig mot småsyskonen, inte tänka fula tankar eller tala fula ord, inte vara olydig eller missundsam — ty då vilja änglarna icke bo hos dig.

— Nej, mamma, jag skall vara snäll, jag skall inte skrämma bort dem, — sade Rafael trovärdigt.

När han låg i sin lilla säng, hopknäppte han front sina händer och bad:

— Söta, kära Gud, bevara pappa och mamma och Gerda och Hjalmar och alla människor... och hela Finland! Och låt mig bli en snäll gosse, så att änglarna vilja komma och bo hos oss. Söta Gud, säg till dem, att nu är rummet färdigt... att nu kunna de komma när som helst... Amen!

Nästa dag fyllde han vasen med friska blommor och strödde litet enris framför dörren. Och så väntade han.

I skymningen smög han sig upp på vinden. Där var halfmörkt och tyst, men han tyckte sig höra ett sakta susande öfver taket. Full af hänryckning sprang han ned till sin mamma och ropade på långt håll:

— De komma, mamma, de komma!

Och så upp igen att lyssna vid dörren och försöka se in genom nyckelhålet. Därinne var mörkt, så han såg ingenting, men han hörde tydligt suset af stora vingar och liksom en sakta, dämpad musik långt borta.

Andaktsfullt och bäfvande stod han utanför dörren och hviskade till sig själf: nu äro änglarna därinne... och de sitta på de små hvita pallarna och ha så roligt... Jag skall inte störa dem, jag går på tå ned igen!

En dag fann Rafael i änglarnas kammare ett långt, hvitt silkesband, fullsatt med små knutar af pärlor. Han visade det för mamma. Det var icke hennes, icke heller Nannas, barnjungfruns, icke heller någons, som besökt huset. Rafael visste nog hvems det var. Det var änglarnas lilla repstege, med hvilken de hala små barn upp till Gud! Rafael hade själf många gånger klättrat upp för ett rep med knutar, men det var groft och fult, medan änglarnas stege var så vacker och fin, som de själfva.

Och han lade bandet i ett skrin, att det skulle väl förvaras.

En lång tid hörde Rafael änglarna komma susande i skymningen och hvila på de små hvita pallarna i hans gästrum. Hvarje morgon, sommaren igenom, satte han friska blommor i vaser och hängde guirlander af vildt vin som gardiner framför fönstren. När vintern kom, lyste en liten lampa däruppe, så att änglarna skulle se, att han icke glömt dem.

De glömde ej heller honom. De flögo med bud från hans lilla hjärta till Gud, de skyddade hvarje hans steg och hjälpte honom att blifva ett godt och kärleksfullt barn.

Och så länge han lefde, bevarade han som en dyrbar skatt »änglarnas lilla stege», på hvilken de en dag skulle lyfta också honom upp från den mörka jorden till sitt strålande hem i himmelen.

INNEHÅLL.

Sommarsjö och Vintersnö	1
Lintulisa	5
Dödens ängel	14
Prinsessan Svandun och Pajta-Maja	18
Guds gästgifvargårdar	25
Den lyckliga familjen	32
Om lärkan, som sjöng för tidigt	39
Önskedagen	45
Lilla-mor	65
Pärla	74
Rättfram och bakfram	78
Ur Mollimolls dagbok	85
Tant Amadeas höns	90
Hvad »Minsten» kunde	97
När tomtarna skulle flytta	104
Ofred	110
Prinsessan, som ville flyga	117
Bonifacius	127
Jungfru Ljuslätt	132
Stöfvelbo	151
Rafaels änglar	156

So. baronlitt. 3.

Topelius

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1515

